МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА імені В. Г. КОРОЛЕНКА

Повернені імена
Випуск 22

Започаткована 1992 року

УКРАЇНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК
МАЙК ЙОГАНСЕН
(1895–1937)

Біобібліографічний покажчик

2-ге видання, перероблене і доповнене

Харків 2023

УДК 821.161.2'06.09Йогансен(01)(092)
У45

Укладач: **Гологорська Тетяна В'ячеславівна**
Науковий редактор: **Глазунова Людмила Володимирівна**, заступник директора з наукової роботи Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка, кандидат наук із соціальних комунікацій

Затверджено до друку вченою радою
Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка
(протокол № 3 від 22 вересня 2021 р.)

У45 **Український письменник Майк Йогансен (1895–1937)** : біобібліогр. покажч. / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [уклад. Т. В. Гологорська]. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків, 2023. – 153 с. – (Повернені імена ; вип. 22).

У покажчику подано інформацію про життя і творчість письменника М. Йогансена. Видання містить бібліографічні описи книг і статей за 1921–2020 роки, хронікальні нотатки, рецензії, а також розгорнутий науково-довідковий апарат.

Видання адресоване літературознавцям, викладачам, студентам, краєзнавцям, бібліотекарям, а також усім, хто цікавиться вітчизняною літературою.

УДК 821.161.2'06.09Йогансен(01)(092)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

У 2020 році виповнилося 125 років від дня народження українського письменника Майка Йогансена. З цієї нагоди підготовлено друге видання покажчика, що продовжує серію «Повернені імена». Перше видання вийшло друком у 1991 році. Нове видання доповнено відсутніми у попередньому публікаціями, зокрема документами екстеріорики та матеріалами за останні 30 років.

Покажчик містить відомості про життя та творчість М. Йогансена, про його твори, що вийшли друком у 1921–2020 роках українською та іншими мовами.

Структурно посібник містить чотири розділи: «Твори М. Йогансена», «Література про життя і творчість М. Йогансена», «Фотографії, портрети, шаржі», «Бібліографічні матеріали, в яких відображено публікації М. Йогансена та література про нього». У розділі «Твори М. Йогансена» бібліографічні описи подано за хронологією видання документів, крім перекладів письменника та видань за його редакцією, де матеріали розташовані за абеткою авторів чи назв рецензованих творів та редагованих видань. Розділ «Література про життя і творчість М. Йогансена» за абеткою авторів чи назв, за винятком розділу «Хронікальні нотатки», де описи згруповані за хронологією публікацій, та розділу «Рецензії на твори М. Йогансена", в якому матеріали подано за алфавітом назв рецензованих творів письменника. У третьому та четвертому розділах бібліографічні описи згруповано за алфавітом.

Бібліографічний опис документів подано за ДСТУ ГОСТ 7.1.2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання». За необхідності бібліографічні описи супроводжуються анотаціями. В описах видань 1920–30-х років переважно збережено орфографію оригіналу.

Науково-довідковий апарат складається з передмови, вступної статті, допоміжних покажчиків (іменного та алфавітного покажчика творів), списку псевдонімів та криптонімів.

Документи, не переглянуті укладачем de visu, позначені астериском (*).

Видання адресоване літературознавцям, викладачам, студентам, краєзнавцям, бібліотекарям, а також усім, хто цікавиться українською літературою.

Цифрова версія представлена на сайті ХДНБ імені В. Г. Короленка: https://korolenko.kharkov.com/vydannia-biblioteky.html.

ЙОГАНСЕН [1]

Майк Йогансен належить до особливої когорти письменників, чий доробок хоч і не входить до переліку «хрестоматійної спадщини шкільних програм», але є визначальним для розуміння літературного процесу певного періоду й знаковим у контексті розвитку української літератури загалом. Зрештою сьогодні якраз і маємо всі підстави для констатації цього факту. І річ не лише в увазі до його постаті з боку істориків літератури чи інтелектуальної спільноти, а передусім у тому, що книжки автора продовжують виходити, твори викликають читацький інтерес, а образ літератора – доволі привабливий, щоб про нього писали на медіаресурсах загального спрямування.

І це прикметно, адже «повернення» Майка Йогансена в літературу після тотального нищення сталінським режимом української культури та її творців затягнулося на десятиліття: після реабілітації в 1958 році його перша «доросла» книжка вийшла тільки 1989 року, а ширше представлення творчості відбулося вже в XXI столітті. Звісно, ще немає ні вулиці, названої на його честь, ні якогось іншого вшанування, що «фіксує» ім’я письменника в масовій свідомості, як і не йдеться наразі про вихід повного зібрання творів. Але, з іншого боку, формується відповідне підґрунтя й пропонований покажчик – один із чинників.

Михайло Гервасійович Йогансен народився 28 жовтня 1895 року в Харкові. Його батько Гервасій Гайнріхович, вихідець з Латвії, викладав німецьку мову в місцевих гімназіях. Родина матері Ганни Федорівни Крамаревської вже довший час жила в столиці Слобідщини, але не забувала про своє старобільсько-козацьке походження, тож Майк змалку чув і російську, і німецьку, і, хоч і меншою мірою, українську. Натомість українська мова панувала вдома в його найкращого товариша й сусіда Михайла Ветухова, чиї і дід Василь, і батько Олексій були відомими в Харкові українофілами, а останній, до того ж, учнем Олександра Потебні, дослідником слобідських говірок і збирачем фольклору. Щоправда, хлопців фольклор тоді цікавив значно менше, ніж Журавлівські схили, де вони проходили зранку й до вечора «біологічний практикум» (згодом це визначило подальшу долю молодшого Ветухова – відомого у світі

---

[1] У нарисі використані матеріали попередніх студій Р. Мельникова, присвячених Майкові Йогансену.

генетика), а чи, скажімо, футбол, що для Майка став захопленням на все життя (довгий час грав у одній із місцевих команд). Слід додати, що спектр Майкових спортивних зацікавлень ні тоді, ні пізніше цим не обмежувався: велосипед, ковзани, більярд, байдарка, волейбол, теніс (навіть брав участь у чемпіонатах Радянського Союзу в 1927–1928 роках).

Навчання в гімназії особливо не цікавило юного Йогансена: *«...учив тільки математику, а інші науки спостигав з читання усіляких книжок»*[2], проте саме в цей час він робить перші спроби в поезії німецькою та російською мовами. Варто зазначити, що Третя чоловіча гімназія на тоді була одним із літературних осередків: разом із Майком тут навчалися Юрій Платонов (1894–1953; який згодом, у 1920-х, виступав як прозаїк, був учасником техно-мистецької групи «А», а ще мав вплив і на свого племінника – поета Леоніда Вишеславського), Богдан Гордєєв (1894–1914; у літературі відомий як Божидар, поет-футурист і теоретик поезії), Григорій Пєтніков (1894–1971; поет, перекладач, наступник В. Хлєбникова на посаді «Председателя Земного шара»). Останні двоє ще в п’ятому класі почали видавати рукописний журнал, а в 1914 році разом із Миколою Асєєвим створили в Харкові літературно-видавничу групу «Лірень».

Утім, Йогансен не долучився до поетично-футуристичної богеми через, як можна припустити, вступ на класичне відділення історико-філологічного факультету Харківського університету, а також – потребу долати матеріальну скруту репетиторством, адже взаємини з Пєтніковим ніколи не уривалися (і дружні, і літературні – про що свідчать їхні зустрічі[3] та Майкові переклади віршів Пєтнікова, як і з ширшим «колом родини Синякових», чия гостинність увійшла в історію російського футуризму (згадати бодай його близьке спілкування з Борисом Пастернаком[4]). Що ж до творчих здобутків цього періоду, то вони, як згодом напише Йогансен, «автора не задовольняли і були спалені купно щось у 1916 році»[5].

У 1917 році Майк Йогансен закінчує своє навчання, отримавши ступінь магістра філології, та весь час займається педагогічною діяльністю, зокрема викладає в Полтавському і Харківському інститутах народної освіти, на педагогічних курсах імені Г. Сковороди та сільськогосподарському інституті в Харкові, а також чимало часу приділяє

---

[2] Йогансен М. Автобіографія // Йогансен М. Поезії. Київ, 1989. С. 173.

[3] Дорошко П. Риси майстра // Речник української культури. Майк Йогансен у спогадах, листах, матеріалах. Київ, 2003. С. 137.

[4] Див.: Йогансен М. Подоріж по Москві // Культура і побут. 1925. 15 січня.

[5] Йогансен М. Автобіографія... С. 174.

мовознавчим студіям, досліджує особливості говірок Миргородщини, укладає один із перших підручників української мови, навчається в аспірантурі. Тим часом дедалі більше його цікавить література.

Ще року 1918, зізнається Майк Йогансен у своїй автобіографії, «почав писати вірші українською мовою і знайшов, що вони виходять природніше»[6], на 1921 – припадає його дебют, а сам автор одразу опиняється в осередді нового літературного процесу, що якраз зачинався в Харкові.

Майк Йогансен виступає не лише творцем, а й теоретиком нового художнього слова на сторінках часопису «Шляхи мистецтва» та в інших літературних виданнях, визначаючи художньо-естетичні орієнтири для українського письменства. Поза тим, бере активну участь у налагодженні літературного життя в Україні, виступає одним із засновників та організаторів Спілки пролетарських письменників «Гарт».

Паралельно виходять і перші книжки поезії – «Д’горі» (1921), «Кроковеє коло» (1923), «Революція» (1924), «Пролог до Комуни» (1924) – та її теорії «Елементарні закони версифікації (віршування)» (1922). Утім, Йогансен воліє почати відлік поетичних книг зі збірки «Доробок» (1924), що увібрала в себе попередні й стала «поезії книжкою першою», а в 1930 вийшла його найкраща збірка «Ясен», означена автором «поезії книга друга».

Сприйнятий у юності футуристичний дух експерименту в Майковій зрілій поезії розгортається на цілковито інших регістрах[7] – імпресіоністичне інструментування на тлі неоміфологічного розгортання образів створює неповторне йогансенівське звучання слова:

Ах дерево у пам’яті глухій,
Що виросло над обрій давніх літ,
І так у полі зорянім заснуло –

Немов не зорі то були,
                    а деревій,
Рай-деревом розкинувся над світом
І подолав полин – і переміг перій
І виріс в іґдразил

[6] Йогансен М. Автобіографія... С. 174..
[7] Див. докладніше: Мельників Р. Майк Йогансен: ландшафти трансформацій. Київ. 156 с.

– Морями, хмарами і снами оповитий.

Те дерево в дитячий край веде,
В туман, що закипає над рікою,
За пагорби, що десь за ними ген
Сховалась тайна – і розтала знов,
В жита, що їх хорунжий вітер
Веде за ті горби, зустрітися, любов,
З тобою...

– Під деревом, що стало серед літа.

«Як усякий сильний поет, – зазначав автор у "Передньому слові" до підсумкової книги "Поезії", що мала характер вибраного, – *я написав багато слабих віршів, чимало середніх і небагато сильних. У цій книжці я зібрав усі. Читаючи її, ви перейдете від стихійної романтики юнацьких літ через манівці романтики чистого слова до балад активного учасника соціялістичної будови»*[8], де поет, за власним зізнанням, «замість туманного романтизму намірявся дати яскраві образи «речей»[9]. Власне, саме цим характеризувалася третя книжка поезії «Балади про війну і відбудову» 1933 року. Тут «міфологізоване» письмо поступилося «реалістичному речовізму», проте не втратило власне йогансенівського звучання з притаманним авторові використанням широкої палітри образотворення.

Не менш «йогансенівською» була і його проза. У 1925 році виходять друком збірка оповідань «17 хвилин» і пригодницький роман «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших». Уже ці перші книжки одразу визначили чи не найприкметнішу рису, що вигідно вирізняла Йогансена з-поміж тодішнього письменства – яскраво виражена фабульність, чітка конструкція і захоплюючий, гострий, незрідка авантюрний сюжет.

Зрештою, це увіходило в його концепцію прози як такої: *«Для того, щоб нам вибитись на "велику" літературу, нам не вистачає серйозного відношення до фабульної розробки. Статичну прозу дуже люблять вчителі словесности (для диктантів), але читачі її не полюблюють»*, –

[8] Йогансен М. Переднє слово // Йогансен М. Поезії. Харків, 1933. С. 5
[9] Йогансен М. Автобіографія... С. 175.

читаємо в авторському «підручнику» «Як будується оповідання»[10]. – *«Коли лірика подібна до любовної пригоди, то новела нагадує радше комерційний контракт, за яким автор обов'язується розповісти щось цікаве, а читач погоджується цьому повірити й узяти все за реальність, принаймні на час читання. Отже, щоб скласти такий контракт, треба мати чим торгувати. Систематично розповідати с а м о г о с е б е, як то роблять ліричні поети, в прозі не можна, в прозі це можна зробити тільки один раз.*

Таким чином, ми дійшли до того, що т р е б а щ о с ь м а т и д о р о з п о в і д а н н я ...»[11].

Така вимогливість до написаного й водночас іронічна грайливість, орієнтація на потреби й запити читача та напівсерйозне потрактування літератури як речі передусім утилітарної – *«...в наших умовах мистецтво міститься десь поміж мороженим та сельтерською водою що до ролі своєї в виробничому процесі»*[12], що передусім спрямовувалося на порятунок власне художності слова, – усе це йшло врозріз із тодішніми ідеологічними установками на твір-агітку.

Слід наголосити, що творчу практику й теорію Майка Йогансена стосовно прози чи поезії, а чи інших виявів його натхнення потрібно сприймати як органічну єдність, як додатковий зміст, напрямок інтепретаційної думки, окреслений самим письменником. Утім, щодо безпосередньої авторської оцінки свого дебюту в книгах прози, то в автобіографії віднаходимо лише занадто критичну згадку про «книжечку слабеньких оповідань ("17 хвилин")»[13] і жодного слова про «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших», хоч, зрештою, це явище в українській літературі, попри всі вади дебютності, далеко не проминальне. Цікавим під цим оглядом видається припущення Оксани Ременяки[14] про співавторство письменника й Алли Гербурт, чиї ініціали винесені на обкладинку: «переклад А. Г. Г.» – Алла Гербурт-Гейбович.

Побудований за кращими традиціями жанру пригодницького роману, твір має також і низку рис власне йогансенівського літературного

---

[10] Йогансен М. Як будується оповідання. Аналіза прозових зразків. Харків, 1928. С. 28.
[11] Йогансен М. Як будується оповідання. Аналіза прозових зразків. Харків, 1928. С. 29.
[12] Там само. – С. 9.
[13] Йогансен М. Автобіографія… С. 175.
[14] Див.: Ременяка О. «Я не трачу надії, що будемо разом…» Листи до Алли Гербурт-Йогансен (Майк Йогансен, Михайло Бойчук) // Художня культура. Актуальні проблеми. 2021. Вип. 17. Ч. І. С. 65–71.

експерименту: яскраво виражена кінематографічність викладу, напружено подієва змінюваність «кадрів» та місця їхнього розгортання (Америка, Британія, Франція, Африка, Україна), демонстративний монтаж окремих епізодів, подекуди навіть епатажний, скажімо, посиланням на джерела запозичень – «Казки народів Африки», редаговані Григорієм Пєтніковим, лист Фрітьофа Нансена тощо, – усе це нанизується на багатолінійність та багатоплановість сюжету, що зрештою об'єднується наскрізною магістраллю – історією родини Лейстонів.

Кожний розділ було подано як окремий випуск, оригінально оформлений художником Вадимом Меллером, з огляду на тодішні поліграфічні можливості – обкладинкові колажі й знакова типографіка безпосередньо в текстовому просторі, та на підсилення сюжетної напруженості з коротким припочатковим змістом і анонсом наприкінці.

Окремим пунктом можна назвати й класичну літературну містифікацію. Попри те, що уривки з роману впродовж 1924 року було оприлюднено в періодиці за підписом Йогансена, уже 1925-го він виходить під псевдонімом.

У передмові зазначається, що ім'я на обкладинці – «Віллі Веціліус (Willy Wetzelius) – псевдонім Антона Райнке, що народився року 1893 у німецьких колоністів у Запоріжжі (на Хортиці)» і загинув у випадковій сутичці з фашистами в Німеччині. Авторові передмови, схованому під криптонімом М. К., «довелося, перекладаючи /*на обкладинці ж стоїть "переклад А.Г.Г." – Р. М.*/ дописувати останню главу»[15], де, між іншим, умонтовуються напівзмістифіковані факти з життя цілком реальної людини – художника Сашка, прибулого до Харкова з Німеччини й знаного нами тепер як Олександр Довженко.

Така заплутана й химерна передісторія, як і годиться в подібних випадках, на українському ґрунті несла в собі ще й додаткове навантаження, адже читачам пропонувався перший вітчизняний пригодницький роман. І, що варто відзначити, твір мав неабиякий успіх – упродовж 1925 року вийшло десять випусків загальним накладом 100 тисяч примірників.

За дещо відмінним підходом вибудовувалася збірка оповідань вже не Веціліуса, а таки Йогансена «17 хвилин». Притаманна письменникові фабульна напруга зосереджується на чітко окреслених фактах – історіях

[15] М. К. Переднє слово // Веціліус В. Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших. Київ, 1925. Вип. 1. С. 3.

окремих речей (ленінської картки, фетишизованого уявного револьвера, виписаного рахунку), але взятих у досить несподіваному ракурсі. Замикає низку оповідань заглавна новела. Її потужний ліричний струмінь «динамізується» пішим простуванням автора вечірнім містом, у тінях якого ще живе й далі давноминулий Харків.

Психологічний «речовізм» та притаманні письменникові кінематографічність, «подієвість» композиції твору виступають засобом конструювання світу «маленької», звичайної людини і в уривках сатиричної оповіді про «філософа» Майбороду, оприлюдненої тоді ж таки на сторінках журналу «Всесвіт».

У цей час Майк Йогансен відкриває для себе кіно, пише спільно з Юрієм Тютюнником, амністованим соратником Симона Петлюри, сценарій фільму «Звенигора» (згодом змінений і поставлений Олександром Довженком зі зміщенням концептуально-символічного навантаження у бік класового розбрату українського народу, внаслідок чого Йогансен взагалі відмовляється від авторства), а також сценарій «Марево землі». Та ще більше його поглинає театр. На театральному диспуті 8 червня 1929 року Лесь Курбас зауважував: «Хіба не тісний зв'язок у мене з драматургами, наприклад, із Кулішем, зв'язок з т. Йогансеном, що дійсно виробився на майстра жанру театрів…»[16]. Саме «Березіль» ставить оперету «Мікадо» (на четвертину написану в співавторстві з Миколою Хвильовим й Остапом Вишнею) та ревю «Алло на хвилі 477». Також письменник плідно працює над перекладами, зокрема й драм, активно експериментує зі словом, що особливо яскраво простежується на межі різних жанрів.

Одним із таких виявів є запропонована письменником після ліквідації ВАПЛІТЕ концепція журналу «Літературний ярмарок». Уже перше число засвідчило якісно інший рівень прозової творчості Майка Йогансена, відображений в експериментальній «Подорожі ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки Альцести у Слобожанську Швайцарію». Вигадливий тон викладу повісті з бароково довгою назвою й таким же дещо химерним змістом був цілком органічним у загальному річищі містерійно-вертепного дійства та пародійно-іронічної літературної містифікації журналу, починаючи від автобіографій упорядників кожного окремого числа до супроводжувальних інтермедій. Екзотичні маріонеткові парсуни й одночасно їхня травестійна нетожсамість створюють контекст

[16] Лесь Курбас у театральній діяльності, в оцінках сучасників, документи. Балтимор-Торонто, 1989. С. 651.

для головного героя – ландшафту, краєвидів, що нанизуються вервечкою подій подорожі озерною Слобідською Швейцарією.

Надзвичайний ліричний струмінь опису посилюється поетичними вставками – конденсатом почуттів і настроїв, які заполоняють і власне епічний простір притаманними Йогансену тонкими алітераціями. Співзвучними, а ще точніше – суголосними були «Подорожі…» «Неймовірні авантури дона Хозе Перейри у Херсонськім степу», оприлюднені у восьмому числі «Літературного ярмарку».

У 1930 році Майк Йогансен об’єднав ці два авантюрно-гострі сюжети однією композицією та загальною назвою «Подорожі ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію». Цей експериментальний твір можна потрактувати як вершинний і в прозовій, і в поетичній творчості Майка Йогансена.

1931 рік був позначений виходом двох збірок прози Майка Йогансена «Оповідання про Майкла Паркера» та «Життя Гая Сергійовича Шайби». І коли пригоди Майкла Паркера продовжують розвивати сповнені незвичайними подіями, динамікою розгортання авантюрні сюжети, намічені в попередніх творах, щоправда, без поетичних ремінісценцій та зі значним зменшенням ступеня грайливості, то решта оповідань, подаючи оригінальні зразки поетичних «мотто» та текстових вкраплень, замикаються в ідейному колі сюжетних колізій «героїчних буднів» «соціялістичної будови».

Подібні тенденції можна також відзначити й у творах «Оповідання слюсаря Шарабана» та «В гостях у Н-ській дивізії», які разом із «Появою, пригодами і смертю Майкла Паркера» та повістю «Подорож ученого доктора Леонардо…» увійшли до останньої книги прози письменника «Оповідання» 1932 року.

Однак не варто відносити подібні зміни до наслідків зумовленої зовнішніми обставинами еволюції письменника, чи то пак певної «деградації», адже маємо справу знов таки з певним експериментом на ідейно-жанровому рівні й, відповідно, адекватним задуму втіленням. Навіть у цей складний, з погляду психології творчості, час енергія пошуку не залишає митця. Майк Йогансен віднаходить ще одну форму можливого вияву художності, продовжуючи роботу в галузі дитячої літератури (перші оповідання «Жабка», «Кіт Чудило», «Собака (Джек)» вийшли під однією обкладинкою ще 1929 року). Щоправда, у творах «Хитрі качки» (1935), «Старий вепр» (1936), «Джан та інші оповідання» (1937), адресованих

молодшому читачеві, стильова манера письменника дещо видозмінюється, можливо, й через специфіку жанру, адже цілком по-йогансенівському химерний вигляд має новела «Ситтутунга» у першому числі «Червоного шляху» за 1936 рік.

Про ще одну річ, датовану 1936 роком, згадує Микола Глобенко в огляді «Література останніх десятиліть»: *«Сконфіскований цензурою автобіографічний роман "Югурта", що являв широку картину передреволюційного Харкова, до читача не дійшов»*[17]. Юрій Смолич подає як доконаний факт, що твір був надрукований у «Літературному журналі»[18], у протоколі допиту письменника навіть зазначається, що в першому числі за 1936 рік[19]. Утім, публікації не було ані в 1936-му, ані в 1937 році, був надрукований лише уривок під назвою «Харків» у «Літературній газеті» від 7 листопада 1934 року.

Оригінал рукопису було вилучено НКВС та, ймовірно, знищено під час відступу більшовиків із Харкова в роки Другої світової війни. Щоправда, в архіві відомого московського перекладача П. Б. Зенкевича віднайдено здійснений ним 1936 року переклад твору російською мовою.

«Харків, як тема великого полотна, – читаємо в одному з останніх інтерв'ю Майка Йогансена, – *цікавить мене давно, і цікавить не тому, що я його найкраще знаю, в ньому народився, провів дитинство, вчився. Звісно, це теж має значення, але тема про Харків переважає над іншими, головно, тому, що на цьому сьогоднішньому місці індустріальних велетнів, колишньому збіговищу й зборищі купців, більш ніж на якому іншому, позначилася творча і життєдайна сила пролетаріату. Там, де було старе місто з напіврозваленими халупами й величезними смітниками, постало нове гігантське місто, що дорівнює, а де в чому й перевищує європейські. Хто знає старий Харків, той не скаже, що це перебільшення. Я вже не*

---

[17] Глобенко М. Література останніх десятиліть // Петров В., Чижевський Д., Глобенко М. Українська література. Мірчук І. Історія української культури / Український Вільний Університет. Мюнхен – Львів, 1994. С. 233. Серія: підручники Т. 14/15.

[18] Смолич Ю. Розповідь про неспокій. Дещо з книги про двадцяті й тридцяті роки в українському літературному побуті. Частина перша. Київ, 1968. С. 123.

[19] Ушкалов О., Ушкалов Л. Продовження «Архіву...»: справа Майка Йогансена [Протокол допиту Михайла Гервазійовича Йогансена від 16 жовтня 1937] // Від бароко до постмодерну. Збірник праць кафедри української та світової літератури [Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди]. Харків, 2011. Т. VIII. С. 262.

кажу про колосальні зміни в житті, які сталися за цей час. Навіть на наших новобудовах я не спостерігав таких дивовижних метаморфоз, як у Харкові. <…> Першу частину свого твору про Харків я вже закінчив. Це не хроніка, не історичні розповіді, не нариси. Мій твір являє фабульну повість, задуману на широкому розгортанні подій. В першій частині малюється Харків перед імперіалістичною війною. Здаю її видавництву в липні і зараз же приступаю до роботи над продовженням твору»[20].

Тож можна припустити (на це вказує й дата завершення перекладу – «17/VIII – 36 г.»[21]), що віднайдений переклад є першою частиною повісті про Харків, будучи, до речі, композиційно цілісним, завершеним і по-своєму унікальним автобіографічним твором.

Майстерно виконане епічне полотно передреволюційного Харкова з широким спектром соціального зрізу: від господарів міста до журавлівських бабів та буденних «ваньків», – максимально концентрується в часі й дії: лише за кілька днів, що стали, за дивним збігом обставин і подій, хід яких спричинило падіння з коня поліцейського, а також причинно-наслідкових зв'язків, відображених у багатолінійності сюжету, – останніми днями дитинства сина гімназійного вчителя, зачарованого красою природи мурашиного короля Югурти Янсона. Зі смертю батька (композиційною кульмінацією повісті) для нього розпочинається доросле життя.

Проголошена контрастовість Харкова, старого й пожовтневого, виводиться лише в епілозі разом із розв'язкою, хронологічно зміщеною на двадцять років від часу перебігу подій, натомість виокремлення їхніх деталей супроводжується описом характерних ознак минулого, напевно, для чіткішого усвідомлення, «що принесла Жовтнева революція». Та читачеві, знайомому з реаліями суспільно-політичного життя 1930-х років, – сучаснику автора, раптом впадають в око «одвічні мотиви», що знаходять відображення в показі харківської опозиції «московському козлогласію», пробудження українського єства міста Російської імперії та дивовижної незмінності її, хоч уже в іншому часі й іншій країні, усе того ж поліційного режиму (прикметно, що на допитах Йогансен змушений був

[20] Йогансен М. Книга про місто індустріальних велетнів // Літературна газета. 1936. 12 червня.

[21] Йогансен М. Югурта (Повесть о старом Харькове). Переклад повісті рос. мовою П. Б. Зенкевича. 1936. Автограф перекладача. Відділ рукописів Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Архів П. Б. Зенкевича (Ф. 148, № 34). Арк. 72 зв.

«зізнатися»: *«Приблизно в середині роману я в замаскованому вигляді виклав пародію на радянський суд...»*[22]).

Однак ці «мотиви» – лише побіжні, третьорядні асоціації в розгортанні головної сюжетної лінії – по-щемкому світлої історії кохання Югурти Янсона та Клави Ізвєкової, двох щасливих людей, яких після довгих років розлуки й мандрів знову поєднав оновлений Харків... Принаймні в художньому творі, а в реальному житті все склалося геть інакше.

18 серпня 1937 року о 16-й годині[23] Майка Йогансена було заарештовано. Через чверть століття у листі до Алли Гербурт-Йогансен Іван Багряний писав: «Ваше прізвище нагадало мені одне з найдорожчих імен для кожного українця», – підкреслюючи особливе значення постаті Майка Йогансена й водночас убезпечуючи це ім'я від будь-яких пересудів з огляду на те, що спіткало в сталінських застінках одного з мільйонів мучеників за Україну: «Якщо Ви дружина або родичка, то, може б, Вас цікавили деякі подробиці з сидіння М. Йогансена на Холодній Горі. При нагоді я міг би дещо розповісти. Але то лише довірочно. В своїй книзі я подробиці трагедії Йогансена опустив, бо були на те причини. Але хтось мусить про те знати. Хтось з рідних»[24].

Скупі протоколи допитів свідчать, що навіть за тих обставин, попри загальне відчуття приреченості й безсилля протистояти диявольському маховику терору, Майк Йогансен поводився із властивою йому гідністю: « ...я говорив про те, що українську культуру пригнічують і українцям не дають можливості розвивати українську культуру»[25], « ...я казав, що посадили невинних людей, що Остап Вишня ніякий не терорист. Я стверджував, що арешти українських письменників – Пилипенка, Остапа Вишні та інших – це наслідок розгубленості й безсилля керівників партії та радянської влади»[26].

---

[22] Ушкалов О., Ушкалов Л. Продовження «Архіву...»: справа Майка Йогансена… С. 262.

[23] Ніколаєва Н. Лист до С. А. Крижанівського від 1961 року. Зберігався в особистому архіві адресата.

[24] Багряний І. Лист до Алли Гербурт-Йогансен від 29 листопада 1952 року. Зберігається в архіві доньки адресата Г. М. Шепко.

[25] Ушкалов О., Ушкалов Л. Продовження «Архіву...»: справа Майка Йогансена… С. 258.

[26] Там само. С. 259.

Його звинуватили в тому, що він *«з 1932 р. був учасником антирадянської націоналістичної організації, яка ставила своєю метою повалення Радянської влади методами терору й збройного повстання: завербував 4 особи для участі в повстанні; погодився особисто взяти участь у виконанні теракції проти керівників компартії і Радянського уряду»*[27]. На цій підставі Йогансена засудили на смерть і розстріляли 27 жовтня 1937 року в Лук'янівській в'язниці Києва. А наступного дня йому виповнилося б 42 роки.

Ростислав Мельників,
поет, літературознавець, критик, редактор,
кандидат філологічних наук, доцент

[27] Юткін В. Йогансен М. Г. // З порога смерті…: Українські письменники – жертви сталінських репресій. Київ, 1991. С. 214.

1 ТВОРИ М. ЙОГАНСЕНА

1.1 Вибрані твори

1. Вибрані твори / Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України ; [упоряд. Р. Мельників]. – Київ : Смолоскип, 2001. – 516 с. : фот. – (Розстріляне Відродження). – Бібліогр.: с. 509–513 (73 назви). – Зміст: Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших ; Майборода ; Оповідання про Майкла Паркера ; Списана спина ; Життя Гая Сергійовича Шайби ; Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію ; Як будується оповідання.

2. Вибрані твори / упоряд. Ростислав Мельників. – 2-ге вид., доп. – Київ : Смолоскип, 2009. – 766 с. : іл. – (Розстріляне Відродження). – Бібліогр.: с. 747–750. – Зміст: **Поезії.** Із книги «Доробок»: З розділу «Хмар руїни»: «І птиці летять...» ; «Непереможні хмари-гори...» ; «Іще раз, коли...» ; «І хвилі в літеплі...» ; Пісня («Люблю тебе – не знаю слів...») ; «У дахів іржавім колоссю...» ; «Поля синіють вечорами...» ; Дими махорки ; «Гусій ранок впав на місто синє...» ; Травень ; Місяць ; Посуха ; «Не віримо в бога – ні...» ; Рондель ; «Остання гать...» ; «Вже птиці летять...» ; З розділу «Скоро forte»: «Скоро forte» ; «Ви, що, не знаючи мети...» ; «В грому гармат і співах криці...» ; «І спить вівсяна осінь...» ; «Наїживсь голений город...» ; «Дні мої, мої дивні діти…» ; Голод ; «Понад північчю сивий вітер...». З розділу «Кроковеє коло»: Кроковеє коло ; У бій ; Сантименти ; Хмарку на захід ; Павза ; Світанок ; День ; Вечір ; «Як дихає ніжно, і легко, і тихо обличчя...» ; Реакція ; «Вогка долина й молоді дуби...» ; І ще одна ніч ; «Тінь на стінці…» ; Дощ ; Трактовка баналі ; «Углиб, у груди, в дикий грунт...» ; Весна ; «То було не геройство білих...» ; «Потяг урізався у сніг...» ; «Як покину тебе, цигарко?» ; Завтра знов до верстату ; Історія речей (Комунікація) ; Пісня («Ой над стогами стоголосом зграя заграла...») ; Комуна ; Із книги «Ясен» (1930) ; З розділу «Прокламації»: «На вулиці шукаю сутінь...» ; «То город-дощ, холодний і зелений...» ; «Ринав останній генерал…» ; «Колись рушниці калиновим соком...» ; Спілка ; З розділу «Балади»: «У ліжку нидіє боєць...» ; «Не падав сніг, а сонце стигло...» ; «Цвіли суниці з-під листків...» ; «Плесо спить. В очерет...» ; «Темні вулиці вкрились насінням...» ; З розділу «Зілля»: «Вересня день, мов меч...» ; «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; Весна в вагоні ; «І ринула лісів весела хвиля...» ; «Степами має сива борода...» ;

«Вночі дзвенить комар...» ; «Таємний талалай...» ; «З очей спадає денний груз...» ; «Чи стемніли вулиці, чи я іду сам...» ; «Овес росте край неба у пісках...» ; «Гей, довго жити ще мені на світі...» ; З розділу «Любов»: «В березні міліціонер свистав...» ; «Як тане трава...» ; «Ах, дерево у пам'яті глухій...» ; «Як ми з нею луками ішли...» ; «І співай тепер, що не ця...» ; «Верніться!.» ; «Випливає чапля з туманів...» ; «Родили ми з тобою стільки слів...» ; «Моє, моєньке миле, ясне – мі...» ; «Ах життя моє дороге...». Із книги «Балади про війну і відбудову»: Рибалки ; З лісів ліса ; Із книги «Поезії» : Морозна осінь ; Заєць дитячий ; Станція ; Потяг уночі ; Грак-гуморист ; Краєвид на курорті ; Вихідний день ; Грайворін-песиміст ; «За лінію лісів гнав гоном потяг-пес...» ; Чавун ; 1905 рік ; Весна в заводі ; Ліс ; **Оповідання**: Гнилизна ; Рахунок ; Сімнадцять хвилин ; Майборода ; Оповідання про Майкла Паркера ; Списана спина ; Життя Гая Сергійовича Шайби ; Ситтутунга ; **Повісті**: Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших ; Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію ; **Теорія**: Елементарні закони версифікації (віршування) ; Як будується оповідання ; **Матеріали і документи**: Наш універсал до робітництва і пролетарських митців українських ; Що таке техно-мистецька група «А» ; **Майк Йогансен про себе і свою творчість**: Ледачий автор ; Автобіографія Майка Йогансена ; Автобіографія ; До читача ; Переднє слово.

3. Вибрані твори / [вступ. ст. та упоряд. В. П. Агеєвої]. – Київ : Книга, 2011. – 271 с. – (Українська авангардна проза). – Зміст: Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших ; Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію.

1.2 Поезія

4. * Д'горі. – Харків : Всеукрлітком, 1921. – 24 с. – Зміст: «І птиці летять...» ; «Непереможні хмари-гори...» ; «Іще раз коли химерний запах полиня...» ; «І хвилі в літеплі...» ; «Ти кажеш: небо – то є поле...» ; «Поля синіють вечорами...» ; Пісня ; Дими махорки ; Посуха ; «Ви, що не знаючи мети...» ; «Не віримо в Бога – ні...» ; «Остання гать...» ; «І птиці летять...» ; Травень ; «У дахів іржавім колоссю...» ; «Сірий ранок пав на місто синє...» ; Голод ; «І спить вівсяна осінь...» ; «Осяяний осені синіючий сон...» ; Комуна ; «В грому гармат і співах криці...» ; Скоро forte.

5. Кроковеє коло. – Київ : Гарт, 1923. – 32 с. – Зміст: Пора. Робітникові заходу ; Павза ; І ще одна ніч. Моєму батькові з Північного моря ; Світанок ; «Як дихає ніжно, і легко, і тихо обличчя...» ; Хмарку на захід ; День ; Трактовка банаді ; Сентименти. Моїй річці ; Ніч. Контрасти ; У бій. Кільце ; Революція.

6. Революція. – Харків : Гарт, 1923. – 16 с. – Зміст: Революція ; Червона Армія ; «Тінь на стінці...» ; У бій ; Ніч ; «І знову хмарам вітер сниться...» ; День.

7. Доробок : (речі 1917–1923 р.). – [Б. м.] : Червоний шлях, 1924. – 98, II с. – Зміст: Хмар руїни : «І птиці летять...» ; «Непереможні хмари-гори...» ; «Іще раз, коли...» ; «І хвилі в літеплі...» ; Пісня ; «У дахів іржавім колоссю...» ; «Поля синіють вечорами...» ; Дими махорки ; «Гусій ранок пав на місто синє...» ; Травень ; Місяць ; Посуха ; «Не віримо в бога – ні...» ; Рондель ; «Остання гать...» ; «Вже птиці летять...» ; Скоро forte : «Скоро forte...» ; «...І спить вівсяна осінь...» ; «Наїживсь голений город...» ; Варіант ; Голод ; «Осяяний осені синіючий сон...» ; Пора ; «Понад північчю сивий вітер...» ; Кроковеє коло : Кроковеє коло ; У бій ; Сантименти ; Ніч ; Хмарку на захід ; Павза ; Світанок ; Вечір ; «Як дихає ніжно...» ; Реакція ; Іще одна ніч ; «Тінь на стінці...» ; Дощ ; День ; Трактовка банаді ; Комуна : «І знову йду на провесні полями...» ; «Углиб, у груди...» ; Весна ; «То було не геройство білих...» ; «Потяг урізавсь у сніг...» ; «Як покину тебе, цигарко...» ; Завтра знов до верстату ; Історія речей ; Пісня ; «Дві тисячі тому були б ви богом...» ; Революція ; Комуна.

8. Пролог до Комуни. – [Харків] : Держ. вид-во України, 1924. – 24 с. – (Жовтнева бібліотека). – Зміст: Пролог до Комуни ; Боротьба ; Пролетарська весна ; Вересень ; 1919 ; «Не віримо в бога – ні...» ; Інтернаціонал ; «Скоро forte...» ; У бій. Кільце ; Хмарку на захід ; Комунікація ; Весна ; Цигарка ; Товариш ; Революція.

9. Збірка вибраних віршів. – Харків : Держ. вид-во України, 1930. – 78 с. – Зміст: Із «Хмар руїни» і «Скоро forte»: «Непереможні хмари-гори...» ; «Люблю тебе – не знаю слів...» ; «Поля синіють вечорами...» ; Голод ; «У дахів іржавім колоссю...» ; «Сірий ранок пав на місто синє...» ; «Наїживсь голений город...» ; «Ви, що не знаючи мети...» ; «Понад північчю сивий вітер...» ; «Як налетіли птиці травня...» ; «В перелогах поле...» ; Із «Крокового кола»: Ранок ; День ; Вечір ; «Як дихає ніжно і легко і тихо обличчя...» ; Сентиментальний романс ; «Серце, ти – мій лісочок...» ; «Вересня день, мов меч...» ; Ніч ; Сніг ; Перед боєм ; «Потяг врізавсь в сніг…» ; Із «Пролог до Комуни»: Революція ; Пролог до

Комуни ; «Углиб, у груди, в дикий грунт...» ; Балада ; «На неписану зими поему...» ; Із «Ясена»: НЕП ; Весна в вагоні ; Похід машин ; Альчеста ; Доктор Леонардо («Ах, дерево у пам'яті глухій...») ; Перевтома ; «Овес росте край неба у пісках...» ; «З очей спадає денний груз...» ; «Вночі дзвенить комар...» ; «І співай тепер, що не ця...» ; Дон Хозе Перейра ; Доктор Леонардо («Як ми з нею луками ішли...») ; «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; «За лінію лісів гнав гоном потяг-пес...» ; Талалай ; «То город-дощ, холодний і зелений...» ; «Плесо спить...» ; «В березні міліціонер свистав...» ; Панейренея.

10. Ясен : кн. поезій 2-га. – Харків : Держ. вид-во України, 1930. – 64 с. – Прим.: с. 59–63. – Зміст: Прокламації: «На вулиці шукаю сутінь...» ; «То город-дощ, холодний і зелений...» ; «Ринав останній генерал...» ; «Колись рушниці калиновим соком...» ; «Я – це ти...» ; «Потяг врізався в сніг...» ; «О, гуркіт потягів вночі…» ; Баляди: «У ліжку нидіє боєць...» ; «Не падав сніг, а сонце стигло...» ; «Цвіли суниці з-під листків...» ; «Плесо спить...» ; «Темні вулиці вкрились насінням...» ; «На майдані куриться мітинт...» ; Зілля: «Вересня день, мов меч...» ; «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; «Старий шкандибає недужий...» ; «Лежать, лежать сніги...» ; «І ринула лісів весела хвиля...» ; «Степами має сива борода...» ; «Вночі дзвенить комар...» ; «Таємний талалай...» ; «З очей спадає денний груз...» ; «Чи стемніли вулиці, чи я іду сам...» ; «Овес росте край неба у пісках...» ; «Гей, довго жити ще мені на світі...» ; Любов: «В березні міліціонер свистав...» ; «Як тане трава...» ; «Ах, дерево у пам'яті глухій...» ; «Як ми з нею луками ішли...» ; «Співай тепер, що не ця...» ; «Верніться! Так голос пролунав із туману...» ; «Випливає чапля з туманів...» ; «Ми родили з тобою стільки слів...» ; «Моє моєньке миле, ясне – мі...» ; «Ах життя моє дороге...».

11. Балади про війну і відбудову. – Харків : ЛіМ, 1933. – 58 с. – Зміст: Крим ; Червона Армія ; Потяг 1919 року ; Партизани ; З історії 45 дивізії: 400 полк ; 405 полк ; Комуністичний батальйон ; Отець ; Комчоти Макаров ; Внизу ; Балада про одного із ста ; Рибалки ; З лісів ліса ; Порт радянський.

12. Поезії. – Харків : Рух, 1933. – 186 с. – Зміст: Юнацькі книги: «І птиці летять...» ; «Непереможні хмари-гори...» ; «Іще раз, коли...» ; Хмар руїни: «І хвилі в літеплі...» ; «Люблю тебе – не знаю слів...» ; Бандити наступали на місто ; «Поля синіють вечорами...» ; «Тихий бог Курій...» ; «Сивий ранок пав на місто синє...» ; Травень ; Місяць ; Посуха ; «Не віримо в бога – ні...» ; Рондель ; «Остання гать...» ; «Вже птиці летять...» ;

Скоро forte: «Скоро forte...» ; «...І спить вівсяна осінь...» ; «Наїжився голений город...» ; Бачу, лавою дні мої сунуть ; Голод ; «Осяяний осені синіючий сон...» ; Пора ; «Понад північчю сивий вітер...» ; Кроковеє коло (Філософічні ландшафти): Кроковеє коло ; У бій ; Романс ; Ніч ; Хмарку на захід ; Світанок ; День ; Вечір ; «Як дихає ніжно, і легко, і тихо обличчя...» ; Сніг ; «Вогка долина й молоді дуби...» ; Іще одна ніч ; «Тінь на станції...» ; Дощ ; «Серце, – ти мій лісочок...» ; Комуна: «І знову іду на провесні полями...» ; Добуваєм метал ; Весна ; «То було не геройство білих...» ; 1921-й рік ; Завтра знов до верстату ; Комунікація ; Пісня ; «Дві тисячі тому були б ви богом...» ; Революція ; Комуна ; Ясен: НЕП ; «То город-дощ, холодний і зелений...» ; «Ридав останній генерал...» ; Спілка ; Батько ; Талалай ; «Вночі дзвенить комар...» ; Морозна осінь ; Заєць дитячий ; Станція ; Потяг уночі ; Грак-гуморист ; Краєвид на курорті ; Весна в вагоні ; «І ринула лісів весела хвиля...» ; «Вересня день, мов меч...» ; «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; Мертвий крижень ; Вихідний день ; Гайворін-песиміст ; «У ліжку нидіє боєць...» ; «Не падав сніг, а сонце стигло...» ; Слава; Місто ; «На майдані куриться мітинг...» ; «Темні вулиці вкрились насінням...» ; Перевтома ; «Овес росте край неба...» ; До краю радянського ; «За лінію лісів...» ; Поетова весна ; «Як тане трава...» ; Дон Хозе Перейра ; Доктор Леонардо ; Альчеста («Як ми з нею луками ішли...») ; «І співай тепер, що не ця...» ; Альчеста («Випливає чапля з туманів...») ; Колискова ; «Ах життя моє дороге...» ; «Колись рушниці калиновим соком...» ; Чавун ; 1905 рік ; Рибалки ; Весна в заводі ; Ліс ; Радянський порт ; Тисяча перший ; Ростуть ліса ; Балада про одного із ста ; 405 полк ; Комуністичний батальйон ; 400 полк ; «Червоноармієць з батьком балакав у сні…» ; Комчоти Макаров.

13. Поезії / [редкол.: В. В. Біленко та ін. ; упоряд., вступ. ст. і прим. С. А. Крижанівського]. – Київ : Радян. письменник, 1989. – 200 с. : фот. – (Бібліотека поета). – Бібліогр. у прим. – Зміст: **Лірика.** Книга «Доробок» (1924): Хмар руїни: «І птиці летять...» ; «Непереможні хмари-гори...» ; «Іще раз, коли...» ; «І хвилі в літеплі...» ; Пісня («Люблю тебе – не знаю слів...») ; «У дахів іржавім колоссю...» ; «Поля синіють вечорами...» ; Дими махорки ; «Сивий ранок впав на місто синє...» ; Травень ; Місяць ; Посуха ; «Не віримо в бога – ні...» ; Рондель ; «Остання гать...» ; «Вже птиці летять...» ; Скоро forte: Скоро forte ; «Ви, що не знаючи мети...» ; «В грому гармат і співах криці...» ; «І спить вівсяна осінь...» ; «Наїживсь голений город...» ; Варіант ; Голод ; «Осяяний осені синіючий сон...» ; Пора ; «Понад північчю сивий вітер...» ; Кроковеє коло: Кроковеє коло ; У бій ;

Сантименти ; Хмарку на захід ; Павза ; Світанок ; Вечір ; «Як дихає ніжно, і легко, і тихо обличчя...» ; Реакція ; «Вогка долина й молоді дуби...» ; Іще одна ніч ; Дощ ; День ; Трактовка баналі ; Комуна: «І знову йду напровесні полями...» ; «Углиб, у груди, в дикий грунт...» ; Весна ; «То було не геройство білих... ; «Потяг урізався у сніг...» ; Завтра знов до верстату ; Історія речей ; Пісня («Ой над стогами стоголосом зграя заграла...») ; «Дві тисячі літ були б ви богом...» ; Революція ; Комуна (Утопічна поема) ; Книга «Ясен» (1930): Прокламації: «На вулиці шукаю сутінь...» ; «То город-дощ, холодний і зелений...» ; «Ринав останній генерал…» ; «Колись рушниці калиновим соком...» ; «Я – це ти...» ; Слава ; Балади: «У ліжку нидіє боєць...» ; «Не падав сніг, а сонце стигло...» ; «Цвіли суниці з-під листків...» ; «Плесо спить...» ; «Темні вулиці вкрились насінням...» ; «На майдані куриться мітинг...» ; Зілля: «Вересня день, мов меч...» ; «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; Лежать, лежать сніги ; «І ринула лісів весела хвиля...» ; «Степами має сива борода...» ; «Вночі дзвенить комар...» ; «Таємний талалай...» ; «З очей спадає денний груз...» ; «Чи стемніли вулиці...» ; «Овес росте край неба...» ; «Гей, довго жити ще мені на світі...» ; Любов: «В березні міліціонер свистав...» ; «Як тане трава...» ; «Ах, дерево у пам'яті глухій...» ; «Як ми з нею луками ішли...» ; «І співай тепер, що не ця...» ; «Верніться!.» ; «Випливає чапля з туманів...» ; «Родили ми з тобою стільки слів...» ; «Моє, моєньке миле...» ; «Ах життя моє дороге...» ; Із книги «Поезії» (1933): Морозна осінь ; Заєць дитячий ; Станція ; Потяг уночі ; Грак-гуморист ; Краєвид на курорті ; Вихідний день ; Грайворін-песиміст ; Місто ; Чавун ; «За лінію лісів...» ; 1905 рік ; Ліс ; Весна в заводі ; Із книги «Балади про війну і відбудову» (1933): З історії 45 дивізії: 400 полк ; 405 полк ; Комуністичний батальйон ; Отець ; Комчоти Макаров ; Внизу ; Балада про одного із ста ; Рибалки ; З лісів ліса ; Радянський порт ; Поза збірками: «Виє вітер...» ; Балада про трьох хлопців ; «Ввесні їхати в Київ...» ; Робочий ; Сестра ; Пісня червоної кінноти ; **Лабораторія**: Комуна ; Ремонт землі ; Передчування (з Р. М. Рільке).

***

14. * Голод // Вісті ВУЦВК. – 1921. – 11 верес.

15. Жовтень : гімн // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1921. – 7 листоп. – С. 3.

16. «І спить вівсяна осінь...» // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1921. – 13 листоп. – С. 4.

17. [Поезії] // Жовтень : зб., присвяч. роковинам Великої пролетар. революції. – Харків, 1921. – С. 16–18. – Зміст: Жовтень (гімн) ; «Поля синіють вечорами...» ; «Ви, що не знаючи мети...» ; Комуна ; «Непереможні хмари-гори...».

18. [Поезії] // На сполох : поезії. – Харків, 1921. – С. 3–4. – Зміст: Скоро forte ; «То налетіли птиці травня...» ; «Над дахів іржавим колоссям...» ; Сірий ранок ; Над полем.

19. [Поезії] // Шляхи мистецтва. – 1921. – № 2. – С. 7–8. – Зміст: З циклу «Хмар Руїни»: Сон-I ; Сон-II ; Сон-III ; Посуха ; З циклу «Скоро forte»: 1 травня ; «Виє вітер...» ; «В грому гармат і співах криці...» ; Голод.

20. [Поезії] // Штабель : альманах. – Харків, 1921. – С. 16–21. – Зміст: З циклу «Хмар Руїни»: Сон-I ; Сон-II ; Сон-III ; Посуха ; З циклу «Скоро forte»: 1 травня ; Голод.

21. «Ти думаєш – що то Комуна...» // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1921. – 30 жовт. – С. 3.

22. Революція // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1922. – 29 жовт. – С. 2.

23. * «Ти кажеш**:** небо то є поле...» // Селян. правда. – 1922. – № 22. – С. 4.

24. Балада про трьох хлопців / М. Крамар // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 30 груд.

25. «Ви, що не знаючи мети...» // До перемоги : революц. читанка-декламатор / уклав М. Ю. Панченко. – [Харків], 1923. – С. 57.

26. День (символетка) ; Серце, ти мій ліхтарик // Шляхи мистецтва. – 1923. – № 5. – С. 5.

27. Комуна : (уривок з поеми) // Нова громада. – 1923. – № 15–16. – С. 13.

28. Комуна : (фрагмент з поеми) // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 7 листоп.

29. Комуна // Червоний декламатор / зредагували Я. Савченко, М. Семенко. – Київ, 1923. – С. 14.

30. «Не віримо в бога, ні...» // Різдвяний вечір : збірка. – Харків, 1923. – С. 61.

31. «Непереможні хмари-гори...» // Слово : декламатор / уклав М. Зеров. – Київ, 1923. – С. 194.

32. Пазурами видерли волю // Нова культура. – 1923. – № 7–8. – С. 15–16.

33. * **Сонатина** // Червон. шлях. – 1923. – № 2. – С. 36.

34. Хуга // Червон. шлях. – 1923. – № 9. – С. 42.

35. Червона армія // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 23 лют. – С. 2.

36. * **Червона** армія // Шляхом життя : читанка для ст. груп труд. шк., робфаків, шк. для дорослих та ін. : у 2 ч. / уклад.: Г. Іваниця, Я. Чепіга, Б. Якубський. – Київ, 1923. – Ч. 1. – С. 222–223.

37. * **Те саме** // 2-ге вид. – Київ, 1924. – Ч. 1. – С. 213.

38. Вересень // Червон. шлях. – 1924. – № 10. – С. 43.

39. Дві тисячі тому // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 3 лют.

40. Комуна : утопіч. поема // Гарт. – [Харків], 1924. – Альм. 1. – С. 5–10.

41. Ландшафт // Нова громада. – 1924. – № 23. – С. 12.

42. Пісня // Червон. шлях. – 1924. – № 7. – С. 34.

43. [Поезії] // Глобус. – 1924. – № 12. – С. 7. – Зміст: «У глиб, у груди, в дикий грунт...» ; «І знову йду на провесні полями...».

44. [Поезії] // Червоний шлях : читанка-декламатор / склав М. Панченко. – Харків, [1924]. – Із змісту: Замети. – С. 61 ; Пісня. – С. 125 ; «Дві тисячі тому були б ви богом...». – С. 197 ; Червона армія. – С. 207 ; І збудуємо притулки. – С. 235 ; Жовтий інтернаціонал. – С. 254.

45. Потяг врізавсь у сніг // Червон. шлях. – 1924. – № 3. – С. 79.

46. Рондель ; Весна // Квартали. – [Харків], 1924. – Альм. 1. – С. 76.

47. Травень // Знання. – 1924. – № 17–18. – С. 2.

48. Цигарка // Нова громада. – 1924. – № 24. – С. 15.

49. Балада // Гарт. – Київ, 1925. – Альм. 1. – С. 39.

50. «Дві тисячі тому були б ви богом...» // Лен. декламатор. – Київ, 1925. – С. 72.

51. «Згинавсь останній генерал...» // Червон. шлях. – 1925. – № 3. – С. 72.

52. * **«Зелене** свято одбуває гай...» // Товариш урожай / уложили Т. Масенко, А. Животнов. – Харків, 1925. – С. 40–41.

53. * **[Поезії]** // До перемоги : революц. читанка-декламатор / уклав М. Ю. Панченко. – 2-ге вид. – [Харків], 1925. – Ч. 1. – Із змісту: «Ви, що не знаючи мети...». – С. 107–108 ; «Наїживсь голений город...». – С. 143 ; Червона армія. – С. 286.

54. * [Поезії] // До перемоги : революц. читанка-декламатор / уклав М. Ю. Панченко. – 3-тє вид. – [Харків], 1925. – Ч. 2. – Із змісту: Комуна. – С. 76 ; Травень. – С. 119–120 ; III Інтернаціонал. – С. 124 ; «І знову хмарам вітер сниться...». – С. 127 ; «І знову йду на провесні полями...». – С. 140–141 ; «Дві тисячі тому...». – С. 185 ; Голод. – С. 198 ; Жовтий інтернаціонал. – С. 262.

55. * [Поезії] // Молот і плуг : хрестоматія для шкіл соцвиху, профшкіл та шкіл фабзавучу / уклад.: В. Головківський, І. Овчанський. – Харків, 1925. – Із змісту: Ленін. – С. 379 ; Комуна. – С. 443.

56. [Поезії] // З Леніним проти бога : читанка / уложив М. Панченко. – 2-ге вид. – Одеса, 1925. – Із змісту: Товариш Ленін. – С. 1 ; Не віримо в бога. – С. 165.

57. [Поезії] // Комуна : декламатор / склав І. Дніпровський ; за ред. М. Хвильового. – Харків, 1925. – Із змісту: У бій. – С. 22 ; Революція. – С. 78–80 ; «Дві тисчяі тому були б ви богом...». – С. 107 ; «Не віримо ми в бога, ні!». – С. 247.

58. [Поезії] // Червоні свята : читанка-декламатор для дітей / уложив М. Панченко. – Харків, 1925. – Із змісту: Добрий вечір тобі (колядка). – С. 99–100 ; Червона армія. – С. 180–181 ; Травень. – С. 296.

59. Степ // Всесвіт. – 1925. – № 19. – С. 5.

60. Червона армія // Жовтень : зб. для дітей та юнацтва / склали О. Водолажченко, М. Езарський. – Харків, 1925. – С. 150–151.

61. Червона армія // Шляхом життя : читанка для ст. груп труд. шкіл, робфаків, шкіл для дорослих та ін.: у 2 ч. / уклад.: Г. Іваниця, Я. Чепіга, Б. Якубський. – 2-ге вид. – [Київ], 1925. – Ч. 1. – С. 213.

62. «Дві тисячі тому були б ви богом...» // Ленінський декламатор / склали Г. Шкурупій, М. Бажан. – Харків, 1926. – С. 92.

63. Єднання // Селянка України. – 1926. – № 23. – С. 10.

64. НЕП // ВАПЛІТЕ : альманах – Харків, 1926. – С. 21.

65. «Ось іду по рейці і хитаюсь...» // Червон. шлях. – 1926. – № 7–8. – С. 65.

66. Павза // Всесвіт. – 1926. – № 5. – С. 14.

67. [Поезії] // За 25 літ : літ. хрестоматія / склад.: А. Лебідь, М. Рильський. – Київ, 1926. – С. 379–381. – Зміст: Травень ; Тінь на стінці ; Весна ; Комуна : уривок з утопіч. поеми.

68. [Поезії] // Колективний декламатор / уклад. М. Розенштейн. – Харків, 1926. – Із змісту: Товариш. – С. 61–62 ; Червона армія. – С. 74–76 ; У бій. – С. 172.

69. [Поезії] // Молодняк : читанка-декламатор / уклад. Д. Бедзик. – Одеса, 1926. – Із змісту: «Дві тисячі тому були б ви богом...». – С. 11–12 ; Весна ; Травень. – С. 216.

70. [Поезії] // Червоне слово : декламатор / уложив Я. Савченко. – Київ, 1926. – С. 37–40. – Зміст: Пісня ; «Ви, що не знаючи мети...» ; «І знову йду на провесні шляхами...» ; «У глиб, у груди, в дикий грунт...» ; Комуна (уривок з поеми).

71. [Поезії] // Читанка-декламатор для сільбудів та хат-читалень / уклад. П. Іванов. – Харків, 1926. – Із змісту: «Дві тисячі тому були б ви богом...». – С. 16 ; «Наїживсь голений город...». – С. 95 ; Червона армія. – С. 135 ; Травень. – С. 177 ; Голод. – С. 193.

72. Три маленьких вірші // Червон. шлях. – 1926. – № 3. – С. 7–8. – Зміст: «Вночі дзвенить комар...» ; «З очей спадає денний груз...» ; «В весні їхати в Київ вечірнім...».

73. Червона армія // Селянка України. – 1926. – № 20–21. – С. 11.

74. Вересень // Маленький декламатор / за ред. О. Слісаренка. – Харків, 1927. – С. 35.

75. Панейренея ; Похорон // ВАПЛІТЕ. – 1927. – № 1. – С. 39–40.

76. * Пісня // Вперед : календар на 1928 рік. – Нью-Йорк, 1927. – С. 72.

77. [Поезії] // Розвага : кн. укр. поезії / упоряд. М. Лебединський. – Київ, 1927. – С. 279–282. – Зміст: Тінь на стінці ; Непереможні хмари-гори ; Трактовка баналі ; НЕП ; Уривки з поеми «Комуна».

78. Дядьки // Універс. журн. – 1928. – № 2. – С. 24.

79. Ленін ; Перекоп // Культробітник. – 1928. – № 7. – С. 21–22.

80. * Селянин і робітник // Перша читанка / Л. Деполович. – [Харків], 1928. – С. 96–97.

81. * «То було не геройство білих...» // Боротьба та будівництво : хрестоматія укр. сучас. літ. / уклад.: Л. Єгорова, В. Павловський, Я. Чепіга. – Харків, 1928. – Ч. 1. – С. 17.

82. Червона армія // Міжнародний юнацький день / уклад. Т. Масенко. – Харків, 1928. – С. 87–88.

83. Червона армія : (драматиз. декламація) // Сіл. театр. – 1928. – № 1. – С. 5–7.

84. «В березні міліціонер свистав...» // Універс. журн. – 1929. – № 3. – С. 5.

85. Вікно зимового вагону // Літ. ярмарок. – 1929. – № 10 (140). – С. 250.

86. [Віршовані підписи до червоноармійських фотоетюдів] / фот. О. Борисов // Універс. журн. – 1929. – № 2. – С. 12, 13, 30, 31, 39, 43, 51, 57.

87. Життя // Універс. журн. – 1929. – № 12. – С. 44.

88. [Поезії] // Вибрані твори нової української літератури / упоряд. М. Плевако. – Київ, 1929. – С. 715–720. – Зміст: НЕП ; «Непереможні хмари-гори...» ; Панейренея ; Похорон ; Дядьки ; Павза ; День ; Ніч ; У бій ; Революція.

89. [Поезії] // Естрада : зб. матеріалів для естрад. вистав і читання / упоряд.: Л. Болобан, В. Вражливий. – Харків, 1929. – Із змісту: «Дві тисячі тому були б ви богом...». – С. 38–39 ; «То було не геройство білих...». – С. 204–205.

90. [Поезії] // Літ. ярмарок. – 1929. – № 9 (139). – С. 134–136. – Зміст: Талалай ; «То – город-дощ, холодний і зелений...» ; До рад. краю; «Ми родили з тобою стільки слів...».

91. [Поезії] // Літ. ярмарок. – 1929. – № 11 (141). – С. 196–197. – Зміст: «Як тане трава...» ; «Верніться!.» ; Мисливська легенда.

92. * [Поезії] // Літ.-наук. вісн. (Львів). – 1929. – № 9. – Із змісту: «Ви, що не знаючи мети...» – С. 759 ; Світанок – С. 797 ; «Дні мої, мої дивні діти...» – С. 808.

93. [Поезії] // Сяйво : декламатор / уложив М. Зеров. – Київ, 1929. – Із змісту: «Потяг рушив у дощ і тумани...». – С. 124–125 ; «Непереможні хмари-гори...». – С. 235.

94. [Поезії] // Шквал. – 1929. – № 26. – С. 4. – Зміст: До краю рад ; «Пануйте, джентльмени, серцем чисті...» ; Спілка ; Поезія ; «Ось іду по рейці...».

95. Товариш Ленін // Комсомолець України. – 1929. – 20 січ.

96. Травень // Шквал. – 1929. – № 17–18. – С. 7.

97. Балада // Всесвіт. – 1930. – № 18. – С. 12.

98. Вересень // Декламатор / за ред. О. Слісаренка. – 2-ге вид., допов. – Харків, 1930. – С. 204.

99. Коломийка про колективізацію / М. Й. // Культробітник. – 1930. – № 7. – С. 46.

100. «Не віримо в бога, ні...» // Безбожний пісенник / упоряд. Я. Ковальчук. – 2-ге вид. – Харків, 1930. – С. 16–17.

101. Пацани всіх країн, єднайтеся ; Товариш Ленін // Декламатор для юнацтва / упорядкували Ів. Б. та М. П. – Харків, 1930. – С. 173–174.

102. [Поезії] // Антологія української поезії / упоряд.: В. Атаманюк, Є. Плужник, Ф. Якубовський. – Київ, 1930. – Т. 3. – С. 72–76. – Зміст: Непереможні хмари-гори ; Весна ; Потяг рушив ; То – город-дощ ; Дві тисячі тому.

103. Робочий // Комсомолець України. – 1930. – 30 жовт.

104. Чавун ; Над містом // Метал. дні. – 1930. – № 6. – С. 4–5.

105. Червона армія : (колектив. декламація до 10-х роковин Перекопу) // Сіл. театр. – 1930. – № 10. – С. 2.

106. «Червоноармієць з батьком балакав у сні...» // Нова громада. – 1930. – № 14. – С. 297.

107. З лісів ліса // Нова громада. – 1931. – № 9. – С. 4.

108. Ліс // Метал. дні. – 1931. – № 5. – С. 4–5.

109. «Не віримо в бога, ні...» // Безвірник : декламатор / уложили Мик. та Мих. Качеровські. – Харків, 1931. – С. 10–11.

110. Червона армія : драматиз. декламація // Театр і естрада : зб. матеріалів для самодіял. театрів малих форм та естради по клубах, червон. кутках та Будинках колгоспівця / уклад. Л. Болобан. – Харків, 1931. – С. 211–219.

111. Балада про одного із ста // Декада. – 1932. – № 13–14. – С. 8–9.

112. Колісників син : [балада] // Ні п’яді : [альманах] / уложив Шеремет. – [Київ], 1932. – С. 95–96.

113. Комуністичний батальйон // Заклик. – 1932. – № 1. – С. 68–72.

114. [Поезії] // На жовтневих барикадах : літ. альм. до 15-тиріччя Жовтня : поезія / за ред. А. Чепурнюка. – Харків, [1932]. – Із змісту: «Дві тисячі тому...». – С. 42 ; ЛіС. – С. 107–109 ; «Не віримо в бога – ні...». – С. 124–125.

115. Тисяча перший ; Комуністичний батальйон : [балади] // Рух : альманах. – Харків, 1932. – С. 63–70.

116. Чотириста п'ятий : [балада] // Соціаліст. громада. – 1932. – № 3–4. – С. 6.

117. Критики : (сонет за Георгом Геймом) // Червон. перець. – 1933. – № 6. – С. 3.

118. «Обчиркачі» // Червон. перець. – 1933. – № 13–14. – С. 14 : фот.

119. Пісня червоної кінноти // Червон. шлях. – 1933. – № 4. – С. 34.

120. Робочий // Червон. шлях. – 1933. – № 1. – С. 20.

121. Три вірші // Молодняк. – 1933. – № 6. – С. 33–35. – Зміст: Ремонт землі ; Ніч у лісі ; Сестра (Загальний зошит).

122. Москва : (уривки) // Літ. газ. – 1934. – 15 черв. – С. 5.

123. Мати // Літ. журн. – 1936. – № 1. – С. 42.

124. * [Поезії] // Антологія сучасної української поезії. – Львів, 1936. – Т. 1: Поети 1920-их років / ред. і вступ. ст. Є. Ю. Пеленського. – С. 83–85. – Зміст: Варіант ; Світанок ; Травень ; Альчеста ; Непереможні хмари-гори ; Весна ; Машина мріє.

125. Іван Голота : колектив. поема / М. Бажан, С. Голованівський, М. Йогансен [та ін.] // Літ. газ. – 1937. – 29 квіт.

126. [Поезії] // Овид. – 1950. – № 5. – С. 10. – Зміст: «Поля синіють вечорами...» ; Світанок ; «Степами має сива борода...» ; Заєць дитячий ; «Бачу, лавою дні мої сунуть...» ; «Вже птиці летять...».

127. Верніться! // Визвол. шлях. – 1955. – № 6. – С. 80.

128. [Поезії] // Обірвані струни : антол. поезії поляглих, розстріляних, замучених і засланих : 1920–1945 / Наук. т-во ім. Шевченка (Нью-Йорк) ; вибір, передм. й довідки Б. Кравцева. – Нью-Йорк, 1955. – С. 209–222. – Зміст: Я знаю: загину ; Люблю тебе ; Дні мої ; Посуха ; Голод ; Світанок ; Вечір ; Вернись ; Батько ; Колискова ; Ясень ; Ось іду по рейці ; Мертвий крижень ; Альчеста ; Овес росте ; Ви, що, не знаючи мети.

129. [Поезії] // Розстріляна муза : сильвети / Яр Славутич. – [Детройт], 1955. – С. 58–59. – Зміст: «Дні мої, мої дивні діти...» ; Революція ; Світанок ; «Випливає чапля з туманів...» ; Метемфісис.

130. [Поезії] // Антологія української поезії / уклад. А. Державин. – Лондон, 1957. – С. 274–276. – Зміст: «Овес росте край неба у пісках...» ; «Чи стемніли вулиці, чи я іду сам...» ; «Випливає чапля з туманів...» ; «Як ми з нею луками йшли...» ; «Верніться!» ; «І співай тепер, що не ця...».

131. [Поезії] // Із поезії 20-х років / [упоряд., вступ. ст., прим. А. І. Костенка]. – Київ, 1959. – С. 179–186. – Зміст: «В огнисті червоні крила...»[28] ; Комуна ; Червона армія ; Сонатина ; Весна ; Вересень ; Непереможні хмари-гори ; «У глиб, у груди...».

132. [Поезії] // Розстріляне відродження : антологія, 1917–1933 : поезія, проза, драма, есей / [упоряд., авт. передм. і післямови] Юрій Лавріненко. – Мюнхен, 1959. – С. 152–165. – Зміст: Я знаю: загину ;

[28] Помилкове приписування авторства М. Йогансену, насправді це уривок з поеми В. Сосюри «Навколо» (див.: Штабель: альманах. – Харків, 1921. – С. 30–31).

«Люблю тебе – не знаю слів...» ; «Поля синіють вечорами...» ; «Заячий вечір. Сніг...» ; «Дні мої, мої дивні діти...» ; Посуха ; Голод ; «Ви, що, не знаючи мети...» ; Весна ; Революція ; Метемфісис ; Колискова ; Ось іду по рейці ; Ясень ; «Випливає чапля з туманів...» ; «Овес росте край неба у пісках...» ; Поезія ; «Верніться!» ; Вікно зимового вагону ; Мисливська легенда ; «Ах, життя моє – кругле, як м'яч...».

133. 400 полк **;** Внизу // Українська балада : антологія / [упоряд. і вступ. ст. Г. А. Нудьги]. – Київ, 1964. – С. 369–376.

134. * Заячий вечір // Дукля. – 1966. – № 5.

135. «Коли буде Комуна...» // Дніпро. – 1967. – № 11. – С. 44.

136. Те саме // Комсомолец Донбасса. – 1967. – 17 нояб.

137. [Поезії] / передм. С. Крижанівського // День поезії. 1967. – Київ, 1967. – С. 290–295. – Зміст: Комуна ; Ленін ; Ніч у лісі (Із слюсарем Шарабаном) ; Степ ; Сестра (Загальний зошит).

138. Ті, що вмерли під Перекопом // Ранок. – 1967. – № 1. – С. 1.

139. Те саме // Революція іде. – Київ, 1967. – С. 80–81.

140. Вересень // Ленін з нами : в 3 т. – Київ, 1969. – Т. 1 : Поезії. – С. 71.

141. [Поезії] // Багряний заспів : поезії. – Київ, 1969. – Із змісту: Революція. – С. 86 ; «Дві тисячі тому...». – С. 109 ; «То не було геройство білих...». – С. 118.

142. «Дві тисячі літ були б ви богом...» // Поетична Лениніана : вірші укр. поетів про Леніна. – Київ, 1970. – С. 57.

143. [Поезії] // Антологія української поезії / упоряд. С. А. Крижанівський. – Київ, 1985. – Т. 4: Українська радянська поезія : твори поетів, які ввійшли в літ. в 1917–1932 рр. – С. 146–150. – Зміст: Комуна ; «Як налетіли птиці травня...» ; Червона армія ; «І знову йду напровесні полями...» ; Дві тисячі тому ; «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; Спілка ; «Колись рушниці калиновим соком...».

144. [Поезії] // Поезія. – Київ, 1985. – Вип. 2. – С. 159–164. – Зміст: «Поля синіють вечорами…» ; «Непереможні хмари-гори...» ; Комуна ; Романс ; «І знову йду напровесні полями...» ; «Дві тисячі літ були б ви богом...» ; «То не було геройство білих...» ; «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; Панейренея.

145. «Поля синіють вечорами...» // Україна. – 1985. – № 19. – С. 12.

146. Вересень // Земна нев'януча краса : укр. пейзаж. лірика / склали Л. Т. Масенко, А. В. Нименко. – Київ, 1986. – С. 299.

147. [Поезії] // Оріон золотий : любов. лірика радян. поетів / упоряд. В. І. Лучук. – Київ, 1986. – С. 47–48. – Зміст: «Як ми з нею луками ішли...» ; «Люблю тебе – не знаю слів...» ; «Серце, ти – мій лісочок...».

148. Комуна // Доби нової знак : атеїст. мотиви в укр. радян. літ. 20-х років / М. Родько. – Київ, 1987. – С. 138.

149. [Поезії] // Молода гвардія. – 1987. – 16 верес. – Зміст: «І птиці летять...» ; «Іще раз коли химерний запах полину...» ; «Скоро forte...» ; «Ви, що не знаючи мети...» ; Революція ; Комуна (уривок з поеми).

150. Червона армія // Червоні зорі : вірші / упоряд. П. М. Біба, Ю. І. Ковалів. – Київ, 1987. – С. 40.

151. Дні мої, дивні діти // Україна. – 1988. – № 39. – С. 7–9. – Зміст: «Ви, що не знаючи мети...» ; Бандити наступали на місто ; Посуха ; Скоро forte.

152. [Поезії] // Вінниц. правда. – 1989. – 13 трав. – Зміст: Весна в заводі ; «Дві тисячі літ були б ви богом...» ; «Я – це ти, мої засмаглі пальці...».

153. Колискова ; «Люблю тебе – не знаю слів...» // Вечір. Київ. – 1991. – 15 серп.

154. «Як дихає ніжно, і легко, і тихо обличчя...» // Молодий комунар. – 1991. – 18 трав.

155. «Ах, життя моє дороге...» // Лель. – 1992. – № 3. – С. 41.

156. [Поезії] // Атом серця : укр. поезія першої половини XX ст. / упоряд., передм., прим. Юрія Коваліва. – Київ, 1992. – С. 117–123. – Зміст: «У дахів іржавім колоссю...» ; Кроковеє коло ; Павза ; Комуна ; «Плесо спить...» ; «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; Лежать, лежать сніги ; Любов ; «Ах життя моє дороге...» ; Морозна осінь.

157. [Поезії] // Розстріляна муза : сильвети / Яр Славутич. – 2-ге вид., випр. та допов. – Київ, 1992. – С. 98–100. – Зміст: «Поля синіють вечорами...» ; Заєць дитячий ; Світанок ; Революція ; «Випливає чапля з туманів...» ; «Дні мої, мої дивні діти...» ; МетемфісиС.

158. Я знаю: загину // Діячі української культури (1920–1940 рр.) – жертви більшовицького терору / В. Петров. – Київ, 1992. – С. 75–76.

159. Павза // Україно, нене моя! : збірник / упоряд. О. Шевченко. – Київ, 1993. – С. 87.

160. Крізь листя літер в чорнокнижнім гаї... // Вітчизна. – 1995. – № 9–10. – С. 127–137. – Зміст: «Непереможні хмари-гори...» ; «Люблю тебе – не знаю слів...» ; Травень ; Місяць ; Кроковеє коло ; «Згинавсь останній генерал...» ; «Вогка долина й молоді дуби...» ; Ліс ; «В весні їхати

в Київ...» ; «Ось іду по рейці й хитаюсь...» ; Верніться! ; «І співай тепер, що не ця...». « ; «Колись рушниці калиновим соком...» ; «Ах, дерево у пам'яті глухій...» ; «З яруги викотивсь багряний галаган...» ; «І ринула лісів зелена хвиля...» ; Поетова весна ; Мертвий крижень ; «То город-дощ, холодний і зелений...» ; «Не падав сніг, а сонце стигло...» ; Заячий вечір ; Станція ; 405 полк ; Сестра ; Мати ; «А нас, тих, що знали зарані пісню...».

161. [Поезії] // Слобожанська муза : антол. любов. лірики XVII–XX ст. / [упоряд. В. С. Бойко]. – Харків, 2000. – С. 205–208. – Зміст: «Як ми з нею луками ішли...» ; «Люблю тебе – не знаю слів...» ; «Серце, ти – мій лісочок...» ; «Випливає чапля з туманів...» ; «І співай тепер, що не ця...» ; «Верніться!.».

162. [Поезії] // Вітчизна. – 2001. – № 1–2. – С. 81–88. – Зміст: Дими махорки ; «Сивий ранок впав на місто синє...» ; «Ви, що не знаючи мети...» ; «В грому гармат і співах криці...» ; Голод ; Пора ; Кроковеє коло ; «Цвіли суниці з-під листків...» ; Грак-гуморист ; Вихідний день ; «Як ми із нею луками ішли...» ; «Моє, моєньке миле, ясне – мі...» ; Заєць дитячий ; «Ах, життя моє дороге...» ; Сестра.

163. [Поезії] // Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літ. критики XX ст. : в 4 кн. / упоряд., фахове ред. та біобібліогр. довідки Василя Яременка. – Київ, 2001. – Кн. 2. – С. 436–438. – Зміст: «Ви, що, не знаючи мети...» ; Варіант ; Голод ; Кроковеє коло ; Сантименти ; Павза.

164. [Поезії] // Розстріляне відродження : антологія, 1917–1933 : поезія, проза, драма, есей / [упоряд., авт. передм. і післямови] Юрій Лавріненко. – Київ, 2002. – С. 159–171. – Зміст: Я знаю: загину ; «Люблю тебе – не знаю слів...» ; «Поля синіють вечорами...» ; «Заячий вечір. Сніг...» ; «Дні мої, мої дивні діти...» ; Посуха ; Голод ; «Ви, що, не знаючи мети...» ; Весна ; Революція ; Метемфісис ; Колискова ; Ось іду по рейці ; Ясень ; «Випливає чапля з туманів...» ; «Овес росте край неба у пісках...» ; Поезія ; «Верніться!.» ; Вікно зимового вагону ; Мисливська легенда ; «Ах, життя моє – кругле, як м'яч...».

165. Те саме. – 2-ге вид. – Київ, 2003. – С. 159–171.

166. Те саме. – 3-тє вид. – Київ, 2004. – С. 159–171.

167. «Хмар осипаються крила...» // Укр. мова та літ. – 2002. – № 40. – С. 46–47. – Зміст: «Над полем сохлим...» ; «Вогка долина й молоді дуби...» ; «На Україні – сніги...» ; «Колись рушниці калиновим соком...» ; «На неписану зими поему...» ; «У дахів іржавім колоссю...» ; «Ви, що, не знаючи мети...» ; «Родили ми з тобою стільки слів...».

168. [Поезії] // Антологія української морської поезії : від Т. Г. Шевченка до наших днів / [упоряд. А. С. Глущак]. – Одеса, 2004. – С. 79. – Зміст: «Непереможні хмари-гори...» ; Рондель.

169. [Поезії] // Небо України : поет. антол. : [в 3 кн.] / упоряд., ред. В. Коломієць. – Київ, 2005. – Кн. 2: Українське Диво. – С. 223–225. – Зміст: Павза ; Голод ; Мисливська легенда.

170. [Поезії] // Укр. слово. – 2005. – № 11 (16–22 берез.). – С. 13. – Зміст: Пісня ; «У дахів іржавім колоссю...» ; «Поля синіють вечорами...» ; Рондель.

171. [Поезії] // Слобожанська яса : антол. громадян. лірики кінця XVII – початку XXI ст. / [упоряд. та ред. В. С. Бойко]. – Харків, 2006. – С. 283–290. – Зміст: Я знаю: загину ; Варіант ; Голод ; У бій ; Балада про трьох хлопців ; Метемфісис ; «Колись рушниці калиновим соком...» ; Ось іду по рейці ; «Плесо спить...» ; «За лінію лісів гнав гоном потяг – пес...» ; «Овес росте край неба у пісках...».

172. [Поезії] // Дивоовид : антол. укр. поезії XX ст. / упоряд. Івана Лучука. – Тернопіль, 2007. – С. 121–123 : фот. – Зміст: «І ринула лісів весела хвиля...» ; «Вночі дзвенить комар...» ; «З очей спадає денний груз...» ; «Овес росте край неба у пісках...» ; «Гей, довго жити ще мені на світі...».

173. * «Ах, життя моє дороге...» // Біла книга кохання : антол. укр. ерот. поезії / упоряд. Івана Лучука та Вікторії Стах. – Тернопіль, 2008. – С. 89.

174. * [Поезії] // Літургія кохання : антол. укр. любов. лірики кінця XIX – поч. XXI ст. / упоряд. Іван Лучук. – Тернопіль, 2008. – С. 128–129. – Зміст: «Як ми з нею луками ішли...» ; «Люблю тебе – не знаю слів...» ; «Серце, ти – мій лісочок...».

175. [Поезії] // Україна : поезія тисячоліть : [антологія : у 2 т. / упоряд. Ю. Буряк]. – Київ, 2008. – Т. 2: Вітчизни дим : повернення до себе. – С. 372–378. – Зміст: *З циклу «Хмар Руїни»*: Сон-I ; Сон-II ; Сон-III ; Посуха ; *З циклу «Скоро forte»*: 1 травня ; «В грому гармат і співах криці...» ; «Виє вітер...» ; Голод ; «Випливає чапля з туманів...» ; Поезія ; Вікно зимового вагону ; Мисливська легенда ; «Потяг рушив у дощ і тумани...» ; «Непереможні хмари-гори...» ; НЕП.

176. [Поезії] // Розстріляне Відродження. Золоті рядки української репресованої поезії / [уклад. С. М. Заготова]. – Донецьк, 2009. – С. 67–83. – Зміст: «У дахів іржавім колоссю...» ; Кроковеє коло ; Павза ; Комуна ; «Плесо спить...» ; «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; «Ах життя моє

дороге...» ; Лежать, лежать сніги ; Із циклу «Любов» («В березні міліціонер свистав...») ; Морозна осінь ; «Люблю тебе – не знаю слів...» ; «Поля синіють вечорами...» ; «Заячий вечір. Сніг...» ; «Дні мої, мої дивні діти...» ; Посуха ; Голод ; «Ви, що, не знаючи мети...» ; Весна ; Революція ; Метемфісис ; Колискова ; «І співай тепер, що не ця...» ; «Випливає чапля з туманів...» ; «Овес росте край неба у пісках...» ; Поезія ; «Верніться!.» ; «Ах, життя моє – кругле, як м'яч...».

177. * [Поезії] // Вертоград. Українське поетичне тисячоліття : антологія / упоряд. Іван Лучук. – Тернопіль, 2009. – С. 498–499. – Зміст: «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; «В березні міліціонер свистав...» ; «Моє, моєньке миле, ясне – мі...».

178. Комуна : утопічна агітка : XIV. Метемфісис // Шляхами пам'яті : антол. поет. творів, присвяч. пам'яті митців Розстріляного Відродження / Одес. держ. наук. б-ка ім. О. М. Горького. – Одеса, 2011. – С. 41.

179. * [Поезії] // Чорне і червоне. 100 українських поетів XX сторіччя : антологія / упоряд. Б. Щавурський. – Тернопіль, 2011. – С. 177–183. – Зміст: «І птиці летять...» ; «Іще раз, коли...» ; «І хвилі в літеплі...» ; «У дахів іржавим колоссю...» ; «Ви, що, не знаючи мети...» ; Павза ; «Дні мої, мої дивні діти...» ; Трактовка баналі ; «Як покину тебе, цигарко?» ; «Не падав сніг, а сонце стигло...» ; «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; «Степами має сива борода...» ; Ясень ; «Моє, моєньке миле, ясне – мі...» ; «Ах, життя моє дороге...» ; «За лінію лісів гнав гоном потяг-пес...».

180. [Поезії] // Розіп’ята муза : антол. укр. поетів, які загинули насильн. смертю : у 2 т. / [уклав Ю. Винничук]. – Львів, 2011. – Т. 1. – С. 389–393. – Зміст: «У дахів іржавім колоссю...» ; Дими махорки ; «Сивий ранок впав на місто синє...» ; Іще одна ніч ; «То город-дощ, холодний і зелений...» ; «Плесо спить...» ; «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; «Як тане трава...» ; «Ах, дерево у пам'яті глухій...» ; «Як ми з нею луками ішли...» ; Лежать, лежать сніги ; Заєць дитячий ; Станція.

181. «Степами має сива борода...» // Степова пектораль : поет. антол. : від Т. Г. Шевченка до наших днів / [упоряд. А. С. Глущак]. – Одеса, 2011. – С. 82.

182. Ви, що не знаючи мети // Укр. поезія кінця XIX – середини XX ст. : бібліогр., антол. / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України ; [уклад.] Ю. В. П'ядик ; [упоряд.: І. Г. П'ядик-Халявка, Н. Г. Дашкіна]. – Київ, 2012. – Т. 3 : З–Ко. – С. 303.

183. Із циклу «Ще одна ніч» // Книга про Батька : укр. поети XIX–XXI століть. Антологія / [упоряд. В. Л. Чуйко]. – Київ, 2013. – С. 105–106.

184. * [Поезії] // Українська авангардна поезія (1910–1930-ті роки) : антологія / [упоряд.: О. Коцарєв, Ю. Стаховська]. – Київ, 2014. – С. 270–274. – Зміст: Реакція ; Комуна : утопіч. поема (уривки) ; Заєць дитячий ; Станція ; Потяг уночі ; Ліс.

185. Те саме. – 2-ге вид., випр. – Київ, 2018. – С. 270–274.

186. [Поезії] // Антологія української поезії ХХ століття / [упоряд. І. Малкович]. – Київ, 2016. – С. 1038–1040 : фот. – Зміст: «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; «Плесо спить...» ; Комуна (уривок з утопічної поеми).

187. [Поезії] // Антологія української поезії ХХ століття : від Тичини до Жадана / упоряд. Іван Малкович. – [2-ге вид., допов.] . – Київ, 2017. – С. 1032–1035 : фот. – Зміст: «Ось іду по рейці і хитаюсь...» ; «Плесо спить...» ; Любов ; Про турбіни (з утопічної поеми «Комуна»).

188. [Поезії] // Харківський університет і література : антол. творів випускників, викладачів і студентів / [редкол.: В. С. Бакіров та ін.]. – Харків, 2018. – С. 175–176. – Зміст: Травень ; День ; Вечір ; «Ах життя моє дороге...».

****

189. [Стихи] // Антология украинской поэзии в русских переводах / под ред. А. Гатова и С. Пилипенко. – [Харьков], 1924. – С. 94–99. – Содержание: Коммуна ; Революция ; Не верим мы в бога, нет!

190. * [Gedichte] // Die Ukrainische Lyrik / ausgewählt und übertragen von Hans Koch. – Wiesbaden, 1955. – Inhalt: Am Sterbelager eines Dichters. – S. 47 ; Bergmann und Bauer ; Proklamation ; Maschinen ; Poesie ; Der Hafer. – S. 77–79.

191. * [Poems] // The Ukrainian Poets, 1189–1962 / selected and translated into english verse by C. H. Andrusyshen and Watson Kirkconnell. – Toronto, 1963. – P. 398–399. – Contents: «The fields are blue with evening thanks...» ; «Goose-coloured morning from aloft descended...» ; The Oats ; «Out of the morning mists a heron floats...».

192. * [Versek] // Ukràn költök. – Budapest, 1971. – O. 389–390. – Tartalom: Kommuna ; Tavasz ; «A gyözheterlen felleg-ormok...».

193. [Стихи] / пер. с укр. Ю. Ярмыша // Ой упало солнце : из укр. поэзии 20–30-х годов / [сост. В. Крикуненко ; послесл. М. Жулинского]. – Москва, 1991. – С. 95–96. – Содержание: «Клубились, плыли тучи-

горы…» ; «Мне ли славить отвагу белых…» ; «У судьбы фигляром подвизаясь…» ; Рондо (Моряки – лирики моря).

194. «У судьбы фигляром подвизаясь...» / пер. Ю. Ярмыша // Панорама. – 1991. – № 35. – С. 15.

195. * [Поезії] / transl. by M. Naydan // Сто років юності : антол. укр. поезії XX ст. в англомов. пер. / упоряд.: О. Лучук, М. Найдан. – Львів, 2000. – С. 220–223 : фот. – Зміст: «Ось іду по рейці і хитаюсь...» = «There I walk on the train tracks and rotter...» ; «У дахів іржавім колоссю...» = «By the roofs through rusty grain...».

196. [Стихи] // Ветер с Украины : укр. поэзия XVIII–XX ст. : переводы / [авт. пер.] : Александр Решетов. – Харьков, 2004. – С. 159–160 : фот. – Содержание: «Как-то по лугам мы с нею шли...» ; «Вернитесь!».

197. [Стихи] / пер. с укр. Натальи Бельченко // Союз Писателей. – 2013. – № 15. – С. 114–120. – Содержание: Лес ; «Из тумана серой цапли зов…» ; Рондель; «Заячий вечер лег…» ; «Овес растет за окоем в песках…» ; Из утопической поэмы «Коммуна» : О турбинах ; О химии ; Курортный пейзаж ; День.

****

198. * Майове [Ноти] : для мішан. хору в супроводі фортепіано / Ю. С. Мейтус ; слова М. Йогансена. – Харків : Держ. вид-во України, [б. р.]. – 10 с.

199. * Голод [Ноти] : прелюд / слова М. Йогансена ; муз. П. Козицького // Червоним шляхом : диптих на мішаний хор з фортепяном. – [Львів], 1923. – С. 2–6.

200. * Те саме // Червоний заспів : зб. укр. революц. пісень. – Київ, 1925. – Вип. 3. – С. 2–10.

201. Вересень [Ноти] : пісня / слова М. Йогансена ; музика Б. Яновського // Жовтневий збірник : революції року VII : 1917–1924. – Київ, 1924. – С. 213–214.

202. * Алло на хвилі 477 [Ноти] : [ревю / музика Ю. Мейтуса ; текст М. Йогансена]. – Харків : ДВУ, 1929. – 6 с. – (Бібліотека естради).

203. * Коломийки [Ноти] : [до вистави-ревю «Алло на хвилі 477»] / текст М. Йогансена ; музика Ю. М. [Ю. Мейтуса]. – [Харків] : ДВУ, 1929. – 6 с. – (Бібліотека естради ; [№] 2).

204. * Харків, Харків [Ноти] : [до вистави-ревю «Алло на хвилі 477»] / текст М. Йогансена ; музика Ю. М. [Ю. Мейтуса]. – [Харків] : ДВУ, 1929. – 6 с. – (Бібліотека естради ; [№] 1).

205. * Свердел [Ноти] / слова М. Йогансена ; музика В. Борисова // Чавунний спів : пісні буд-ва для дво-триголос. хору. – Харків, 1930.

206. Те саме // Україна співає : укр. радян. поезія в піснях та романсах / [упоряд. і прим. В. Г. Бойка]. – Київ, 1968. – С. 142.

1.3 Проза

Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших : [у 10 розд.] / В. Вецеліус ; пер. А. Г. Г. ; [худож. Н. Меллер]. – [Київ] : Держ. вид-во України, 1925.

207. Розд. 1 : Дама в чорному / [передм. М. К.]. – 30 с. : іл.

208. Розд. 2 : Cafe синьої мавпи. – 29 с. : іл.

209. Розд. 3 : Макекембе-ла-моту-ма-ме. – 32 с. : іл.

210. Розд. 4 : Кавалергардського полку ротмістр. – 29 с. : іл.

211. Розд. 5 : Проблема протеїнів. – 29 с. : іл.

212. Розд. 6 : Король у колодках. – 29 с. : іл.

213. Розд. 7 : Мавп'яча рука. – 29 с. : іл.

214. Розд. 8 : Американець на Україні. – 25 с. : іл.

215. Розд. 9 : Новий спосіб літати. – 25 с. : іл.

216. Розд. 10 : Лейн молодший і Лейн старший. – 21 с. : іл.

217. 17 хвилин : (оповідання). – [Харків] : Книгоспілка, 1925. – 40 с. – Зміст: Ленінська картка (Св. Рено) ; Гнилизна ; Рахунок ; Сімнадцять хвилин.

218. Луб'яне решето : [гуморески]. – Харків : Плужанин, 1929. – 32 с. – (Весела книга ; № 32). – Зміст: Про гумор ; Резолюція ; Ілюзія ; Касторка ; Зубна щітка.

219. Подорож людини під кепом : (єврейські колонії) : [нарис]. – [Харків] : ДВУ, 1929. – 80 с.

220. Солоні зайці : [зб. оповідань]. – [Харків] : Плужанин, 1929. – 32 с. – (Гумористична серія «Весела книжка» ; № 41). – Зміст: Номіна – оміна ; Професори українізації ; Мисливські пригоди Івана Івановича ; Сонце козаче.

221. Подорож у радянську Болгарію : [нарис]. – Харків ; Київ : ЛіМ, 1930. – 72 с.

222. Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію. – Харків : Пролетарій, 1930. – 214 с.

223. Життя Гая Сергійовича Шайби : [зб. оповідань]. – Харків : Літ. і мистецтво, 1931. – 72 с. – Зміст: Життя Гая Сергійовича Шайби ; Списана спина ; Ленінська картка.

224. Оповідання про Майкла Паркера. – Харків : Літ. і Мистецтво, 1931. – 80 с. – Зміст: Перша поява Майкла ; Майкл знайомиться з нечистою силою ; Кінець Майкла Паркера ; Списана спина ; Життя Гая Сергійовича Шайби.

225. Оповідання. – Харків : Рух, 1932. – 302 с. – Зміст: Поява, пригоди і смерть Майкла Паркера ; Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію ; Оповідання слюсаря Шарабана ; В гостях у Н-ській дивізії.

226. * Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію. – 2-ге вид. – Харків : Рух, 1932. – 214 с.

227. Три подорожі : [зб. нарисів / обкл. Б. Білопольського]. – Харків ; Київ : Літ. і мистецтво, 1932. – 190 с. – Зміст: Подорож у радянську Болгарію ; Подорож у Дагестан ; Подорож філософа під кепом ; Післяслово.

228. Під парусом на дубі : [подорож. нариси]. – Харків ; Київ : Літ. і мистецтво, 1933. – 104 с.

229. Подорож у Дагестан / [худож. І. Хотінок]. – [Харків] : Рух, 1933. – 148 с.

230. * Жабка ; Кіт **;** Собака : оповідання. – Харків ; Одеса : Дитвидав, [1934]. – 16 С. : іл.

231. Хитрі качки : [оповідання]. – Харків ; Одеса : Дитвидав, 1935. – 46 с. : іл. – Зміст: Хитрі качки ; Хто розірвав сову? ; Як орел приніс мисливцеві норця ; Сокіл-кібець ; Собака ; Собака, що лазив на дерево ; Собака і ворони ; Кіт Чудило ; Жук-водолюб і таргани ; Соми ; Як мураші наїлися цукру ; Як окунь сам упіймався.

232. Кос-Чагил на Ембі : [нариси]. – Київ ; Харків : Держлітвидав, 1936. – 152 с. : іл.

233. Старий вепер : [оповідання / мал. та обкл. худож. Є. Рачова]. – Харків ; Одеса : Дитвидав ЦК ЛКСМУ, 1936. – 30 с.

234. Джан та інші оповідання. – Харків ; Одеса : Дитвидав, 1937. – 55 с. : іл. – Зміст: Собака Джан ; Прикаспійський вовк ; Вовки і верблюжата ; Північний птах ; Краби ; Дядько Мусій і заєць.

235. Кіт Чудило : оповідання : для дошкіл. віку / худож. А. Гілевич. – Київ : Веселка, 1967. – 24 с. : іл. – Зміст: Кіт Чудило ; Собака, що лазив на дерево ; Як мураші наїлися цукру ; Собака і ворони.

236. Те саме. – Київ : Веселка, 1968. – 24 с. : іл.

237. Краби : [оповідання] / худож. Є. Звєздов. – Київ : Веселка, 1968. – 20 с. : іл. – Зміст: Як окунь сам упіймався ; Краби ; Жук-водолюб і таргани.

238. Собака, що лазив на дерево : оповідання : для ст. дошкіл. віку / упоряд. та літ. оброб. Б. Чайковського. – Київ : Веселка, 1989. – 46 с. : іл. – Зміст: Кіт Чудило ; Собака, що лазив на дерево ; Як мураші наїлися цукру ; Собака і ворони ; Як окунь сам упіймався ; Краби ; Жук-водолюб і таргани ; Собака ; Вовки і верблюжата ; Собака Джан.

239. *Авангард Йогансена : на основі книги М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію» / упоряд. Д. Горбачов ; післямова Я. Цимбал. – Львів : Наутілус, 2008. – 200 с. : іл.

240. Кіт Чудило : [оповідання : для дітей дошк. та мол. шк. віку / Майк Йогансен, Микола Трублаїні]. – Харків : Сінтекс ЛТД, 2012. – 64 с. : іл. – (Сонечко). – Авт. зазначено на звороті тит. арк. – Із змісту: Кіт Чудило ; Як мураші наїлися цукру ; Собака Джан ; Собака і ворони ; Вовки і верблюжата ; Собака, що лазив на дерево ; Краби ; Собака / Майк Йогансен. – С. 3–39.

241. Те саме. – Харків : Сінтекс ЛТД, 2015. – 64 с. : іл.

242. * Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію : вибр. твори. – Київ : Знання, 2016. – 190 с. – (Скарби ; № 2).

243. * Подорожі філософа під кепом / [упоряд. і передм. Я. Цимбал]. – Київ : Темпора, 2016. – 448 с. – (Наші 20-ті). – Зміст: Подорож людини під кепом ; Подорож у радянську Болгарію ; Подорож у Дагестан ; Під парусом на дубі ; Кос-Чагил на Ембі.

244. * Те саме. – 2-ге вид., допов. – Київ : Темпора, 2018. – 495 с.

***

245. Альбо : [розд. з роману «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших»] // Глобус. – 1924. – № 21. – С. 3–8.

246. Африка : (уривок з роману [«Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших»]) // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 8, 15 черв.

247. Полінезієць Тоні : [розд. з роману «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших»] // Глобус. – 1924. – № 22. – С. 4–11.

248. Уривок із авантюрного роману : [«Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших»] // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 1 черв.

249. Ленінська картка : [оповідання] // Всесвіт. – 1925. – № 2. – С. 2–4.

250. Майборода : оповідання // Всесвіт. – 1925. – № 11. – С. 8–10 ; № 16. – С. 3–5 ; № 18. – С. 2–4 : іл.

251. Подоріж по Москві // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 15 січ.

252. Нечиста сила : [оповідання] // Нова громада. – 1927. – № 3. – С. 15, 18–19.

253. Зубна щітка : наук.-попул. нарис // Універс. журн. – 1928. – № 2. – С. 78–85.

254. Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію // Літ. ярмарок. – 1928. – № 1 (131). – С. 139–198.

255. Професори українізації : [гумореска] / Йог // Червон. перець. – 1928. – № 2. – С. 3.

256. Таймс : [нарис] // Універс. журн. – 1928. – № 1. – С. 14–20. – (Обличчя буржуазної преси).

257. Театральна фізкультура : [фейлетон] // Культробітник. – 1928. – № 7. – С. 27.

258. Дейлі Н'юз : [нарис] // Універс. журн. – 1929. – № 2. – С. 46–50. – (Обличчя буржуазної преси).

259. Неймовірні авантюри Дона Хозе Перейра в Херсонськім степу // Літ. ярмарок. – 1929. – № 8 (138). – С. 28–55.

260. Серце козаче **//** Універс. журн. – 1929. – № 2. – С. 110–112.

261. Уошінгтон Пост : [нарис] // Універс. журн. – 1929. – № 6. – С. 60–66. – (Обличчя буржуазної преси).

262. Le Temps. Тан : [нарис] // Універс. журн. – 1929. – № 1. – С. 73–77. – (Обличчя буржуазної преси).

263. Nomina-omina : (лат. рима) : [гумореска] // Універс. журн. – 1929. – [№ 8], груд. – С. 126–129 : фот.

264. Два роки мене не було вдома // Декада. – 1930. – № 25–26. – С. 20.

265. Кінець Майкла Паркера // Всесвіт. – 1930. – № 22. – С. 2–5 : іл.

266. Подорож до Дагестану : нарис // Червон. шлях. – 1930. – № 9. – С. 38–53 ; № 10. – С. 41–62.

267. Резолюція : (оповідання з рим. життя) // Сатира й гумор в українській літературі : альманах-декламатор. – 2-ге вид., перероб. – Київ, 1930. – С. 293–296.

268. Списана спина : оповідання // Нова громада. – 1930. – № 14. – С. 297–302.

269. «Vorwarts» : [нарис про берлін. соціал-демократ. газ.] // Нова генерація. – 1930. – № 2. – С. 17–22.

270. Подорож до болгарських колоній // Метал. дні. – 1931. – № 2. – С. 39–68.

271. Подорож до Дагестану (уривок) // Штурм доби : рапорт укр. літ. 12 всеукр. з'їздові рад : укр. рад. літ. за доби реконструкції / упоряд.: П. Кривенко, Б. Клебанов ; за ред. С. Пилипенка, Н. Лакизи. – Харків, 1931. – С. 11–15 : фот.

272. Смерть старого майстра : оповідання // Соціаліст. громада. – 1932. – № 3–4. – С. 12–14 ; № 5–6. – С. 12–14.

273. Жабка // Жовтень : альм. для дітей. – Харків ; Одеса, 1933. – С. 78–80.

274. Касторка : [гумореска] // Червон. перець. – 1933. – № 17. – С. 6–7.

275. * Пукасі // Жовтеня. – 1934. – № 6. – С. 24–25.

276. * Собака, що лазив на дерево // Жовтеня. – 1934. – № 10.

277. Харків : [уривки з повісті] // Літ. газ. – 1934. – 7 листоп.

278. * Чи думає заєць // Жовтеня. – 1934. – № 4. – С. 10–11.

279. Кос Чагил на Ембі : нарис про нафту в пустині // Радян. літ. – 1935. – № 8. – С. 49–122.

280. Те саме // Червон. шлях. – 1935. – № 10. – С. 90–113 ; № 12. – С. 158–184.

281. Кос Чагил на Ембі : (розділ з кн. нарисів про нафту в пустині) // Літ. газ. – 1935. – 29 верес.

282. Творчий рейд : [нарис] // Глобус. – 1935. – № 7. – С. 14.

283. * Хто розірвав сову? // Жовтеня. – 1935. – № 2.

284. Вовки і верблюжата // Жовтеня. – 1936. – № 5. – С. 6–7.

285. * Дядько Мусій і заєць // Піонерія. – 1936. – № 4.

286. Краби // Жовтеня. – 1936. – № 6. – С. 11.

287. Північний птах // Жовтеня. – 1936. – № 2. – С. 18–19.

288. * Похід Кості Соловйова // Знання та праця. – 1936. – № 3. – С. 1–4.

289. Ситтутунга : новела // Червон. шлях. – 1936. – № 1. – С. 77–86.

290. Собака Джан // Жовтеня. – 1936. – № 10. – С. 14–15.

291. * Гамід і гуси // Жовтеня. – 1937. – № 6. – С. 6–7.

292. * Про полювання // Наші дні. – 1942. – № 5. – С. 7.

293. * Вовки і верблюденята // Соняшник (Торонто). – 1957. – № 10. – С. 3–5.

294. Кіт Чудило ; Вовки і верблюжата ; Собака Джан : оповідання // Веселка : антол. укр. худож. літ. для дітей / упоряд. і передм. І. Соболя, Б. Чайковського. – Київ, 1968. – Т. 2. – С. 188–193.

295. Собака Джан : оповідання / передм. Б. Й. Чайковського // Веселка : антол. укр. худож. літ. для дітей : в 3 т. – Київ, 1985. – Т. 3. – С. 140–143.

296. Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію / підгот. тексту і прим. С. Вакуленка, В. Проценка ; післямова Ю. Коваліва // Прапор. – 1990. – № 6. – С. 41–116.

297. Собака Джан // Українські літературні казки : для мол. та серед. шк. віку / упоряд. та вступ. ст. В. Полковенка. – Київ, 1992. – С. 15.

298. [Оповідання] // Золотий колосок : зб. фольклор. і літ. творів для роботи з дітьми в дошкіл. закладах / уклад. Н. Я. Дзюбишина-Мельник. – Київ, 1994. – Т. 1. – Із змісту: Як окунь сам упіймавсь ; Кіт Чудило. – С. 329–332 ; Собака, що лазить по деревах. – С. 335–336 ; Краби. – С. 343–344.

299. Кіт Чудило : [оповідання] // Барвінок. – 1996. – № 6. – С. 14.

300. Кіт Чудило ; Собака Джан ; Краби ; Собака ; Собака і ворони : оповідання // Рідне слово : укр. дит. літ. : хрестоматія : навч. посіб. для студентів пед. вищ. закл. освіти I–II рівнів акредитації : у 2 кн. / [упоряд.: З. Д. Варавкіна, А. І. Мовчун, М. Ф. Черній]. – Київ, 1999. – Кн. 2. – С. 98–110.

301. Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію / публ. Ростислава Мельникова // Кур'єр Кривбасу. – 2000. – № 132. – С. 79–107 ; № 133. – С. 80–112.

302. Неймовірні авантюри дона Хозе Перейра в Херсонськім степу // Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літ. критики XX ст. : в 4 кн. / упоряд., фахове ред. та біобібліогр. довідки Василя Яременка. – Київ, 2001. – Кн. 2. – С. 439–459.

303. Гнилизна : [оповідання] // Вісн. кн. палати. – 2002. – № 10. – С. 40–41.

304. Неймовірні авантюри дона Хозе Перейра в Херсонськім степу // Ad fontes! До першоджерел! : [антологія / упоряд. В. В. Яременко]. – Київ, 2004. – С. 120–141.

305. Кіт Чудило : [оповідання] // Веселий водограй : зб. віршів, оповідань, казок для дітей. – Харків, 2007. – С. 8–11.

306. Неймовірні авантюри дона Хозе Перейра в Херсонськім степу // Розстріляне Відродження : шедеври укр. репресов. прози / [ред.-уклад. С. М. Заготова]. – Донецьк, 2008. – С. 48–81.

307. Те саме // Розстріляне Відродження. Золоті рядки української репресованої прози / [ред.-упоряд. О. В. Зав'язкін]. – Донецьк, 2009. – С. 29–47.

308. Кіт Чудило ; Собака, що лазив на дерево // Українська література для дітей : хрестоматія / [упоряд.: О. О. Гарачковська]. – Київ, 2011. – С. 287–290.

309. Подорож ученого доктора Леонардо... : [уривок] // Харківський університет і література : антол. творів випускників, викладачів і студентів / [редкол.: В. С. Бакіров та ін.]. – Харків, 2018. – С. 176–177.

***

310. Кос Чагыл на Эмбе : очерки о нефти в пустыне // Совет. лит. – 1935. – № 6. – С. 118–122.

311. * Подорож людини під кепом // По єврейських колоніях : [нариси : у пер. євр. мовою] / І. Сенченко, О. Копиленко, М. Йогансен. – Харків, 1930. – С. 52–140.

312. * Хитрые утки / М. Йогансен ; риС. Е. Рачева. – Москва ; Ленинград : Детиздат, 1936. – 96 С. : ил. – (Рассказы о природе).

1.4 Критичні статті, літературознавчі та мовознавчі праці

313. * Елементарні закони версифікації. – Харків : Всеукрлітком, 1922.

314. Украинский язык : пособие для курсов и самообразования. – Киев : Гарт, 1923. – 48 с.

315. Те саме. – Киев : Більшовик, 1923. – 48 с.

316. Те саме. – 2-е изд., испр. – Киев : Гарт, 1924. – 48 с.

317. Практичний російсько-український словник / М. Йогансен, М. Наконечний, К. Німчинов, Б. Ткаченко. – [Дніпропетровськ] : ДВУ, 1926. – 238 с.

318. Як будується оповідання: аналіз прозових зразків. – Харків : Книгоспілка, 1928. – 148 с.

319. * Як будується оповідання. – Київ : Pabulum, 2019. – 128 с.

***

320. Елементарні закони версифікації (віршування) // Шляхи мистецтва. – 1921. – № 2. – С. 104–117.

321. Еротизм в новій українській поезії // Жовтень : зб., присвяч. роковинам Великої пролетар. революції. – Харків, 1921. – С. 98–99.

Про поему «Онан» В. Поліщука і «Блакитний роман» Г. Михайличенка.

322. З минулого / М. Крамар // Там само. – С. 138–141.

Про поезію В. Алешка.

323. До проблеми вільного розміру : (поема Хвильового «В електричний вік») // Шляхи мистецтва. – 1922. – № 1. – С. 43–45.

324. Конструктивізм, яко мистецтво переходової доби // Шляхи мистецтва. – 1922. – № 2. – С. 36–37.

325. Німецькі експресіоністи (Der Sturm) // Там само. – С. 64.

326. Теоретичне обгрунтування панфутуризму // Шляхи мистецтва. – 1922. – № 2. – С. 55.

Критика положень маніфесту панфутуристів, викладених М. Семенком в альманасі «Семафор у майбутнє».

327. Пристосування латиниці до потреб української мови / Mexajlo Johansen // Червон. шлях. – 1923. – № 9. – С. 167–169.

328. Знання і щирість : [про літ. мову] // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 11 трав.

329. Катедра чи болото? / М. // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 23 берез.

Про виступ М. Йогансена та К. Німчинова на засіданні кафедри мовознавства Харківського інституту народної освіти.

330. Один з наймолодших : шкіц // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 13 лип.

Про творчість київського поета Ю. Дубкова.

331. Передмова // Плуг : [поеми] / І. Дніпровський. – Харків, 1924. – С. 3.

332. Дещо про образність окремого слова : (матеріал для літ. гуртків) / М. Крамар // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 12 лют. – С. 1–2 ; 26 лют. – С. 3 ; 12 берез. – С. 3.

333. Маладняківці // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 13 груд.

Про з'їзд білоруської організації пролетарських і селянських письменників «Маладняк».

334. Огляд підручників української мови // Нова книга. – 1925. – № 9–10. – С. 17.

335. Октябрь в украинской литературе // Коммунист. – 1925. – 7 нояб.

336. Про українізацію та врожай на спеців // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 12 листоп. – С. 2.

337. Шляхи розвитку сучасної літературної укрмови // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 19 лип. – С. 1–2.

338. Lexica : сучас. укр. словники практич. вжитку : [огляд] // Нова книга. – 1925. – № 7–8. – С. 9–10.

339. Аналіза одного журнального оповідання : [«Червоний вартовий на рифі» Д. А. Баррі] // ВАПЛІТЕ. – 1926. – Зошит 1. – С. 49–57.

340. Передмова // Фауст : трагедія : ч. 1 / Й. В. Гете ; пер. з нім. М. Т. Улезка. – Харків, 1926. – С. 1–6.

341. Аналіза фантастичного оповідання : [«Недосвідчений дух» Г. Д. Уелса] // ВАПЛІТЕ. – 1927. – № 2. – С. 139–162.

342. Фонетичні етюди : (замітки з нагоди фонетики м. Шишак на Полтавщині в зв’язку з літ. вимовою) // Наукові записки Харківської науково-дослідної кафедри мовознавства / за ред. П. Г. Ріттера та Л. А. Булаховського. – Харків, 1927. – С. 19–55.

343. * Передмова // Вибрані твори / Едгар Аллен По ; пер. з англ. М. Йогансена та Б. Ткаченка. – [Харків], 1928. – С. 3–26.

344. Про творчість Ю. Смолича : (спроба характеристики) // Критика. – 1929. – № 12. – С. 52–62.

345. Академічна неписьменність чи мовне шкідництво? // Літ. архів. – 1930. – № 3–4. – С. 319–325.

Про книгу М. Гладкого «Мова сучасного українського письменства».

346. * Передмова // Іст-Сайдські новели / М. Голд ; пер. з англ. М. Йогансена, В. Мисика, П. Петрова ; під заг. ред. М. Йогансена. – Харків : ДВУ, 1930. – С. 5–6.

347. Передмова // Збірка творів / Ю. К. Смолич. – [Харків], 1930. – Т. 1 : Фальшива Мельпомена : сатир. роман. – С. VII–XXIV.

348. * Про переклади «Cabbages and Kings» // Королі і капуста : зб. новел / О. Генрі ; пер. з англ. М. Рябової. – Харків, 1932. – С. 3–6.

349. Поезія, що хвилює і зворушує : [про кн. Л. Первомайського «Снайпер»] // Комсомолець України. – 1933. – 2 січ.

350. Елементарні закони версифікації / публ. Р. Мельникова // Кур'єр Кривбасу. – 2002. – № 146. – С. 125–159.

351. Як будується оповідання. Аналіза передових зразків. Фантастичне оповідання : (правопис автора) : [«Недосвідчений дух» Г. Д. Уелса] // Дніпро. – 2013. – № 12. – С. 102–116.

352. Як будується оповідання. Аналіза прозових зразків. Авантурне журнальне оповідання : (правопис автора) : [«Червоний вартовий на рифі» Д. А. Баррі] // Дніпро. – 2013. – № 11. – С. 131– 134.

353. Як будується оповідання. Аналіза передових зразків. Як зробитися новелістом // Дніпро. – 2014. – № 1. – С. 110–117 ; № 2. – С. 110–119.

354. Як будується оповідання. «Новела з нічого» : [оповідання Е. А. По «Thou art the Man!»] // Дніпро. – 2014. – № 4. – С. 112–116.

355. Конструктивізм, яко мистецтво переходової доби // Український художній авнгард : маніфести, публіцистика, бесіди, спогади, листи / упоряд. Д. О. Горбачов та ін. – Київ, 2020. – С. 267–275.

1.5 Рецензії

356. Два переклади «Фауста» Гете // Шляхи мистецтва. – 1921. – № 2. – С. 138. – Рец. на кн.: Фауст / Й. В. Гете ; пер. з нім. Д. Загула. – Київ ; Відень, 1919 ; Фауст / Й. В. Гете ; пер. з нім. М. Улезка: (Рукопис).

357. [Рецензія] // Вісті ВУЦВК. – 1922. – 1 груд. – Рец. на кн.: Ленін : поема / В. Поліщук. – Харків, 1922.

358. [Рецензія] // Шляхи мистецтва. – 1922. – № 1. – С. 72–73. – Рец. на кн.: Граматика української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці / В. Сімович. – 2-ге вид. – Київ ; Лейпціг, 1919.

359. [Рецензія] // Шляхи мистецтва. – 1922. – № 2. – С. 59. – Рец. на кн.: Наука віршування / Б. Якубський. – Київ, 1922. – 122 с.

360. [Рецензія] // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 7 жовт. – Рец. на кн.: Litterae (Моє письмо) / М. Доленго.

361. [Рецензія] // Червон. шлях. – 1923. – № 6–7. – С. 262–263. – Рец. на кн.: Поетика / Д. Загул. – Київ : Спілка, 1923. – 144 с.

362. [Рецензія] // Книга. – 1923. – № 4. – С. 27–28. – Рец. на кн.: Уваги до сучасної української літературної мови / О. Курило. – 2-ге вид. – Харків ; Київ: Книгоспілка, 1923. – 116 с.

363. [Рецензія] / М. Й. // Червон. шлях. – 1923. – № 8. – С. 324–325. – Рец. на кн.: Уваги до сучасної української літературної мови / О. Курило. – 2-ге вид. – Харків ; Київ: Книгоспілка, 1923. – 116 с.

364. [Рецензія] / М. К. // Червон. шлях. – 1923. – № 4–5. – С. 279. – Рец. на кн.: Байківниця : чверть копи байок / С. Пилипенко. – Харків : ДВУ, [1923]. – 24 с.

365. [Рецензія] // Червон. шлях. – 1923. – № 6–7. – С. 258–260. – Рец. на кн.: Украинский язык : пособие для практ. изучения / О. Синявский. – [Харків] : Книгоспілка, 1923. – 30 с.

366. [Рецензія] // Червон. шлях. – 1923. – № 4–5. – С. 285–286. – Рец. на ст. : Найголовніші правила академічного правопису / В. Сімович // Нова Україна (Прага ; Берлін). – 1923. – № 7–8. – С. 244–253.

367. [Рецензія] / М. Крамарь // Червон. шлях. – 1923. – № 6–7. – С. 260–262. – Рец. на кн.: Поеми / О. Слісаренко. – Київ : Panfuturysty, 1923. – 40 с.

368. [Рецензія] // Книга. – 1923. – № 3. – С. 33–34. – Рец. на кн.: Історія українського письменства : конспект / М. Сулима. – Харків : ДВУ, 1923.

369. [Рецензія] // Червон. шлях. – 1923. – № 2. – С. 304. – Рец. на кн.: Барабан: вітрина 2-га / Г. Шкурупій. – Київ, 1922 ; Психотези: вітрина 3-тя / Г. Шкурупій. – Київ, 1922.

370. [Рецензія] / М. К. // Червон. шлях. – 1923. – № 3. – С. 289–291. – Рец. на журн.: Шляхи мистецтва. – 1923. – № 5.

371. [Рецензія] // Червон. шлях. – 1924. – № 1–2. – С. 259–260. – Рец. на кн.: Практичний підручник діловодства вкраїнською мовою / О. Бузинний, В. Щепотьєв. – Харків ; Київ : Книгоспілка, 1924. – 64 с.

372. [Рецензія] // Нова книга. – 1924. – № 1. – С. 32–33. – Рец. на кн.: Практический курс украинского языка / М. Гладкий. – 2-е изд. – Киев : ГИУ, 1924.

373. [Рецензія] // Червон. шлях. – 1924. – № 3. – С. 286–287. – Рец. На кн.: Записки історично-філологічного відділу ВУАН. – Київ, 1923. – Кн. 2. – 247 с. ; кн. 3. – 136 с.

374. [Рецензія] / М. Крамар // Вісті ВУЦВК. – 1925. – 15 верес. – С. 5. – Рец. на кн.: Гін : вибрані поезії / Ф. Біла-Криниця. – Харків : ДВУ, 1925. – 131 с.

375. [Рецензія] / Й. і П. // Червон. шлях. – 1925. – № 5. – С. 210–212. – Рец. на кн.: Кому веселе, а кому й сумне : (гуморески про культ. буд-во) / Остап Вишня. – 2-ге вид. – Харків : Червон. шлях, 1925. – 46 с.

376. [Рецензія] // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 26 лип. – Рец. на кн.: Граматика й правопис української мови: (конспект лекцій) / О. Ізюмов. – 2-ге вид., перероб. – Київ : ДВУ, 1925. – 48 с.

377. [Рецензія] // Нова книга. – 1925. – № 9–10. – С. 40. – Рец. на кн.: Короткий компендій німецької мови, скомпонований на наочних основах з поясненнями. Ч. 1 : Словозміна : (Морфологія) / Б. Краєвський ; пер. з рос. М. Гладкого. – [Харків] : ДВУ, 1925. – 120 с.

378. [Рецензія] // Червон. шлях. – 1925. – № 4. – С. 303–305. – Рец. на кн.: Чистота й правильність української мови : підручник для вивчення укр. літ. мови : попеpед. курс з іст. освітленням / І. Огієнко. – Львів, 1925.

379. [Рецензія] // Шлях освіти. – 1925. – № 5–6. – С. 239–240. – Рец. на кн.: Чистота й правильність української мови : підручник для вивчення укр. літ. мови : попеpед. курс з іст. освітленням / І. Огієнко. – Львів, 1925.

380. [Рецензія] // Нова книга. – 1925. – № 2. – С. 33–34. – Рец. на кн.: Практичний російсько-український словник. – 3-тє вид. – [Харків] : ДВУ, 1924.

381. [Рецензія] / М. Крамар // Червон. шлях. – 1925. – № 4. – С. 306–307. – Рец. на кн.: Державний розум : байки, сатири, нотатки / В. Проноза. – Харків : ДВУ, 1925. – 31 с.

382. [Рецензія] / М. Крамар // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 20 верес. – Рец. на кн.: КСМ : поезії / П. Усенко. – Харків : ДВУ, 1925. – 81 с.

383. Три книжечки / М. Крамар // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1926. – № 5. – С. 4. – Рец. на кн.: Степи заводові / П. Голота ; Чабан / Д. Фальківський ; Гасла / А. Лісовий.

384. [Рецензія] // ВАПЛІТЕ. – 1927. – № 5. – С. 204–206. – Рец. на кн.: Мотиви : поезій збірка IV. 1923–1926 / Д. Загул ; передм. О. Білецького. – Київ : ДВУ, 1927.

385. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 7. – С. 139–142. – Рец. на кн.: Верболози : оповідання / О. Демчук. – Харків : ДВУ, 1928. – 80 с.

1.6 Переклади

386. Безименський, А. Голоси : [вірш] / А. Безименський ; пер. з рос. // Мистец. трибуна. – 1930. – № 14. – С. 26.

387. Бехер, Й. Р. Війна написана на стінах : [вірш] / Йоганес Р. Бехер ; пер. з нім. // Літ. газ. – 1933. – 27 черв.

388. Бехер, Й. Р. Я співаю п'ятирічний план : [вірш] / Йоганес Бехер ; пер. з нім. // Червон. шлях. – 1931. – № 11–12. – С. 20–22.

389. Гільбо, А. Володимир Ілліч Ленін : опис його життя / А. Гільбо ; скор. пер. з фр. – Харків : ДВУ, 1924. – 141 с.

390. Гольд, М. Пастка злиднів : оповідання / [Майкл Голд] ; пер. з англ. // Червон. шлях. – 1927. – № 6. – С. 71–79.

391. * Те саме // Іст-Сайдські новели / [Майкл Голд] ; пер. з англ. М. Йогансена, В. Мисика, П. Петрова, під заг. ред. М. Йогансена. – Харків : ДВУ, 1930.

392. Горький, М. Достігаєв та інші : [драма] / М. Горький ; пер. з рос. // Вибрані твори : [у 3 т.] / М. Горький ; за заг. ред. М. М. Кіллерога. – Харків, 1934. – [Т. 1] : П'єси. – С. 229–298.

393. Граф, О. М. Без ночівлі : [оповідання] / О. М. Граф ; пер. з нім. // Знаття. – 1924. – № 5–6. – С. 2–4.

394. Еренштайн, А. Голос про Барбаропу : [вірш] / Альберт Еренштайн ; пер. з нім. // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 21 жовт.

395. Жіноча революція : [оповідання] // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 30 груд. – С. 2–3.

396. Катаєв, В. П. Квадратура кола : п'єса на 3 дії / В. П. Катаєв ; пер. з рос. – [Харків] : Рух, 1929. – 68 с.

397. Катаєв, В. П. Квадратура кола : п'єса на 3 дії / В. П. Катаєв ; пер. з рос. // Культробітник. – 1928. – № 20. – С. 1–24.

398. * Кіплінг, Д. Р. Казки / [Редьярд Кіплінг] ; пер. з англ. – Харків ; Одеса : Дитвидав, 1935. – 70 с. – Зміст: Ріккі-Тіккі-Таві ; Кіт, що ходив сам по собі.

399. Кіплінг, Д. Р. Улюблені казки / [Редьярд Кіплінг] ; пер. з англ. – Тернопіль : Навч. кн. – Богдан, 2015. – 55 с. : іл. – (Богданова шкільна наука). – Зміст: Ріккі-Тіккі-Таві ; Кіт, що ходив сам по собі.

400. Кіршон, В. М. Рейки гудуть : п'єса / В. М. Кіршон ; пер. [з рос.] і пристосував для малої сцени М. Йогансен. – [Харків] : Рух, 1929. – 106 с.

401. * Лавреньов, Б. Розлом : п'єса на 4 дії / Б. Лавреньов ; пер. з рос. // Збірка п'єс. – [Харків] : ДВУ, [1928]. – Вип. 4.

402. Лавреньов, Б. Розлом : п'єса на 4 дії / Б. Лавреньов ; пер. з рос. // Культробітник. – 1928. – № 9. – С. 1–24.

403. Левіна, Х. Весна : [вірш] / Х. Левіна ; пер. з євр. // Літ. журн. – 1936. – № 1. – С. 46.

404. Ленін, Н. Дитяча хвороба «левізни» в комунізмові / Н. Ленін (В. Ульянов) ; пер. з рос. ; за ред. А. Річицького. – Харків : ДВУ, 1926. – 94 с.

405. Могем. Седі (Злива) : [п'єса] / [Сомерсет Моем, Джон Колтон] ; пер. з англ. – Харків : Рух, 1927. – 104 с. – (Театральна бібліотека ; ч. 71).

406. Мюгзам, Е. Юда : робітнича драма на 5 дій / [Ерих Мюзам] ; пер. з нім. ; за ред. О. Нитки. – Харків ; Берлін ; Нью-Йорк : Космос, 1923. – 128 с.

407. Нексе, М. День виплати : [оповідання] / М. Нексе ; пер. з дат. // Знаття. – 1924. – № 2. – С. 3–4.

408. Пєтніков, Г. Вибрані поезії / Г. Пєтніков ; [ред.: Л. Первомайський, М. Йогансен ; пер. з рос.: М. Йогансен, О. Ільченко, А. Панів та ін.]. – [Харків] : Література і Мистецтво, 1934. – 152 с. : портр. – Із змісту (переклади М. Йогансена): Малюнок вугіллям. – С. 7–8 ; «Говорить громенко...» ; «І утопаючи у мочари вечірні...» ; «Трави. О краю...». – С.15–17 ; Гірнозаводська округа. – С. 31–32 ; Пролог ; Просвіта. – С. 39–40 ; Гроза над Петергофом. – С. 48 ; Лісовий роз'їзд. – С. 97 ; Чернетки віршу ; Український ярмарок ; Партизанська – уральська ; Молдаванська пісня. – С. 126–135 ; Горлівка. Завод. – С. 142.

409. * Лижна [Ноти] : одноголос. дит. пісня / [муз. О. Берндта ; слова **Г. Пєтнікова ;** пер. з рос. М. Йогансена ; нім. пер. А. Ротхермеля]. – Харків : Мистецтво, 1935. – 4 с. – Текст рос., укр та нім. мовами.

410. Пєтніков, Г. Лижна : [вірш] / Г. Пєтніков ; пер. з рос. // Червон. шлях. – 1935. – № 2. – С. 68–69.

411. Пєтніков, Г. Многомільйонний господар іде : [вірш] / Г. Пєтніков ; пер. з рос. // Травень : худож. зб. / упоряд. Т. Масенко. – Харків ; Київ, 1933. – С. 91–92.

412. Пєтніков, Г. Партизанська уральська ; «Говорить громенко до бурхайла-діда...» : [вірші] / Г. Пєтніков ; пер. з рос. // Червон. шлях. – 1933. – № 6. – С. 61.

413. Пєтніков, Г. Революція : [вірш] / Г. Пєтніков ; пер. з рос. // Червоний шлях : читанка-декламатор / склав М. Панченко. – Харків, [1924]. – С. 72.

414. Те саме // Літ. журн. – 1936. – № 1. – С. 50.

415. * Пєтніков, Г. Український ярмарок ; Місто : [вірші] / Г. Пєтніков ; пер. з рос. // Вікна (Львів). – 1931. – № 3. – С. 14–16, 24–25.

416. Пінчевський, М. Вони : [вірш] / М. Пінчевський ; пер. з євр. // Літ. журн. – 1936. – № 3. – С. 3–4.

417. По, Е. А. Вибрані твори / Едгар Аллен По ; пер. з англ. М. Йогансена та Б. Ткаченка ; вступ. ст. М. Йогансена. – [Харків] : Держ. вид-во України, 1928. – 323 с. – Із змісту (переклади М. Йогансена): Золотий жук. – С. 27–64 ; Повість Скелястих гір ; Людина юрби. – С. 91–114 ; Падіння дому Ашерів. – С. 127–146 ; Мовчання – баснь. – С. 227–232 ; Ти єси! – С. 285–302.

418. По, Е. А. Мовчання – баснь / Е. А. По / пер. з англ. ; підгот. до друку, післяслово та прим. В. Проценка // Прапор. – 1989. – № 1. – С. 89–96.

419. Пришвін, М. М. Їжак : [оповідання] / М. М. Пришвін ; пер. з рос. – Харків ; Одеса : Дитвидав, 1934. – 12 с.

420. Пуща, Я. «Вранонці голос пташиний...» : з білорус. поезії / Я. Пуща ; пер. з білорус. М. Й. // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 13 груд.

421. Рільке, Р. М. З одного з квітнів : [вірш] / Райнер Марія Рільке ; пер. з нім. ; публ. І. Лисенка // Березіль. – 1996. – № 1–2. – С. 182.

422. Рільке, Р. М. Передчування : [вірш] / Р. М. Рільке ; пер. з нім. // Червон. шлях. – 1933. – № 2. – С. 144.

423. * Рільке, Р. М. Передчуття : [вірш] / Р. М. Рільке ; пер. з нім. // Тисячоліття : поетич. пер. України-Русі : антологія / упоряд. М. Н. Москаленко. – Київ, 1995. – С. 470.

424. Серф-Кон, Н. Демонстрація в тюрмі : [вірш] / Н. Серф-Кон ; пер. з євр. // Червон. шлях. – 1935. – № 5. – С. 134–135.

425. Толер, Е. День пролетаріату : пам'яті Карла Лібкнехта : [вірш] / Е. Толер ; пер. з нім. // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1922. – 26 жовт. – С. 2.

426. * Ричи Китай [Ноти] : ритмо-декламація / [музика і передм. Ю. Мейтуса ; слова **С. Третьякова** ; пер. з рос. М. Йогансена]. – Харків : ДВУ, [1926]. – 12 с. – Зміст: Фруктяр ; Гострій ; Анекдот.

427. * Бунт : п'єса на 5 картин / за **Д. Фурмановим** і С. Поливановим ; переробив і пер. з рос. М. Йогансена. – [Харків] : ДВУ, [б. р.].

428. Те саме // Сіл. театр. – 1928. – № 5. – С. 6–22.

429. Хащеватський, М. Поділ у Києві : [вірш] / М. Хащеватський ; пер. з євр. // Літ. журн. – 1936. – № 1. – С. 54.

430. * Цур-Мюлен, Г. Саїд-мрійник : [казка] / Г. Цур-Мюлен ; пер. з нім. – Харків : Книгоспілка, 1926.

431. Шекспір, В. Отелло / Вільям Шекспір ; пер. з англ. М. Йогансена, В. Щербаненка. – [Харків] : Держ. вид-во України, 1927. – 272 с.

432. Шіллер, Ф. Коварство і любов : п'єса / Ф. Шіллер ; пер. з нім. – Харків ; Одеса : Дитвидав, 1934. – 116 с.

433. Шіллер, Ф. Розбійники : п'єса / Ф. Шіллер ; пер. з нім. – Київ : Держлітвидав, 1936. – 357 с.

434. Шіллер, Ф. Розбійники : п'єса в 5 актах / Ф. Шіллер ; пер. з нім. і для юнацтва обробив Майк Йогансен. – Харків ; Одеса : Дитвидав, 1936. – 124 с. : іл.

435. Шіллер, Ф. Три вірші : [з п'єси «Розбійники»] / Ф. Шіллер ; пер. з нім. // Літ. газ. – 1935. – 27 серп. – Зміст: Цезар і Брут ; Пісня Амалії ; Гектор і Андромаха.

1.7 Інші твори

436. Наш універсал до робітництва і пролетарських митців українських / М. Хвильовий, В. Сосюра, М. Йогансен // Жовтень : зб., присвяч. роковинам Великої пролетар. революції. – Харків, 1921. – С. 1–2.

437. Те саме // Десять років української літератури (1917–1927) / А. Лейтес, М. Яшек. – Харків, 1928. – Т. 2. – С. 65–66.

438. Закінчення гастролів театральної майстерні «Березіль» № 1 / М. // Вісті ВУЦВК. – 1923. – 3 лип. – С. 5.

439. Лист до редакції [з приводу виходу зб. віршів «Кроковеє коло»] // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 7 жовт.

440. Літературні угрупування на Правобережжі та завдання «Гарту» // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 6 лип.

441. Театралізація життя : [про лекцію режисера Євреїнова у Держ. б-ці] / М. // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 11 трав.

442. Лист до редакції [про утворення літ. орг. «ВАПЛІТЕ»] // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 20 груд. – Підпис: М. Яловий, М. Хвильовий, О. Слісаренко [та ін. ; усього 24 письменника].

Серед підписантів – М. Йогансен.

443. Автоанкета // Шквал. – 1929. – № 26. – С. 4.

444. Автобіографія Майка Йогансена, того Йогансена, що оздобив прологом та інтермедіями 133 книгу «Літературного ярмарку» // Літ. ярмарок. – 1929. – № 3 (133). – С. 1–3.

445. Епілог // Там само. – С. 239–240.

446. Інтермедії // Там само. – С. 7–8, 33, 35–38, 87–88, 93–94, 152–153, 194, 237.

447. Кольорова кінематографія – кодакольор // Фото для всіх. – 1929. – № 2. – С. 64–65.

448. Ледачий автор : (з циклу «Кожний про своє») // Універс. журн. – 1929. – № 2. – С. 54.

449. Лист до редакції «Літературного ярмарку» [з приводу публ. віршів М. Йогансена в журн. «Літ.-наук. вісн.»] // Літ. ярмарок. – 1929. – № 10 (140). – С. 302–303.

450. * Те саме // Вікна (Львів). – 1930. – № 1.

451. Майк Йогансен про себе // Вечір. радіо. – 1929. – 3 жовт.

452. Ми – громадяни / М. О-в // Універс. журн. – 1929. – № 1. – С. 48–49.

453. Переворот у фотооптиці? : [про новий тип фотооб'єктива] // Фото для всіх. – 1929. – № 11–12. – С. 338–339.

454. Передмова : до кн. 133-ої – лютий 1929 // Літ. ярмарок. – 1929. – № 3 (133). – С. 4–5.

455. Що таке техномистецька група «А» : [декларація групи] / М. Йогансен, Ю. Смолич, О. Слісаренко [та ін.] // Пролетар. – 1929. – 31 січ.

456. Те саме // Десять років української літератури / А. Лейтес, М. Яшек. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Харків, 1930. – Т. 2. – С. 622–623.

457. Газетні трести : [про буржуаз. пресу] // Харків. пролетар. – 1930. – 5 трав.

458. До читача // Збірка вибраних віршів / М. Йогансен. – Харків, 1930. – С. 5–8.

459. Вінкельрід : [про робітників-героїв] // Декада. – 1932. – № 3. – С. 11–13.

460. Пишу про студентство майбутнього // Студент революції. – 1932. – № 34–35. – С. 17 : фот. – (Анкета письменників).

461. Переднє слово // Поезії / М. Йогансен. – Харків, 1933. – С. 5–8.

462. Репетиція репетицій : [репортаж із фізкультур. параду] // Літ. газ. – 1933. – 2 лип.

463. Я боржник перед своєю країною // Літ. газ. – 1935. – 29 жовт.

Про роботу над книгою «Кос-Чагил на Ембі» та творчі плани автора.

464. Дорогий Ромен Роллан! : [привітання з 70-річчям від укр. письменників] // Літ. газ. – 1936. – 6 лют. – Підпис: А. Сенченко, І. Микитенко, П. Панч [та ін. ; усього 38 письменників].

Серед підписантів – М. Йогансен.

465. Книга про місто індустріальних велетнів // Літ. газ. – 1936. – 12 черв.

Автор працює над повістю про Харків.

466. Найдемократичніша в світі : [про проєкт нової Конституції СРСР] // Літ. газ. – 1936. – 12 лип.

467. Народному поетові БСРР Якубу Коласу : [привітання з 30-річчям літ. діяльності] // Літ. газ. – 1936. – 11 жовт. – Підпис: А. Сенченко, П. Тичина, І. Микитенко [та ін. ; усього 31 письменник].

Серед підписантів – М. Йогансен.

468. Товаришеві, бійцю : [привітання Д. Бєдного з 25-річчям літ. діяльності] // Літ. газ. – 1936. – 24 трав. – Підпис: А. Сенченко, І. Микитенко, І. Кириленко [та ін. ; усього 43 письменника].

Серед підписантів – М. Йогансен.

469. Передмови до книжок поезій : До читача ; Переднє слово ; Ледачий автор ; Автобіографія Майка Йогансена ; Автобіографія // Поезії / Майк Йогансен ; [редкол.: В. В. Біленко та ін. ; упоряд. і прим. С. А. Крижанівського]. – Київ, 1989. – С. 168–175.

470. З листування Майка Йогансена // Березіль. – 1996. – № 1–2. – С. 180–181.

Листи до Ю. Маленка та М. Зерова.

471. Автобіографії з архіву М. Плевака / публ. Р. Мовчан // Слово і час. – 1997. – № 9. – С. 45–49.

С. 47–49: автобіографія М. Йогансена.

472. Автобіографія // Речник української культури. Майк Йогансен у спогадах, листах, матеріалах / [упоряд., передм. та прим. І. М. Лисенка]. – Київ, 2003. – С. 170–172.

473. З листування Майка Йогансена : до І. Д. Дніпровського ; до Ю. Ю. Маленка ; до М. К. Зерова // Там само. – С. 166–169 : фот.

474. * Лист до Юрія Тютюнника 15 червня 1927 року [щодо співпраці над сценарієм фільму «Звенигора»] // Юрій Тютюнник : від «Двійки» до ГПУ : документи і матеріали / упоряд.: В. Ф. Верстюк, В. В. Скальський, Я. М. Файзулін. – Київ, 2011. – С. 507–508.

475. Майк Йогансен до Юхима Маленка : [лист від 30 жовт. 1926 р.] // Спадщина : літ. джерелознавство, текстологія / [Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України]. – Київ, 2012. – Т. 7. – С. 201–202.

476. * Біографія ; Автобіографія // Самі про себе : автобіографії укр. митців 1920-х років / Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України ; упоряд. Раїса Мовчан. – Київ, 2015. – С. 225–228 : портр.

476а. Листи Майка Йогансена до Алли Гербурт / публ. О. Ременяки // Художня культура. Актуальні проблеми : щоріч. наук. журн. / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. – Київ, 2021. – Вип. 17, ч. 1. – С. 72–79.

1.8 Видання за редакцією М. Йогансена

477. Арістофан. Лісістрата : комедія на 5 дій / Арістофан ; пер. з старогрец. К. Лубенського. – Харків : ДВУ, 1928. – 102 с.

478. Васильченко, В. Економічні основи землевпорядження / В. Васильченко ; пер. з рос. Г. Млодзинського. – Харків : ДВУ, 1926. – 178 с.

479. Голд, М. Іст-Сайдські новели / М. Голд ; пер. з англ. М. Йогансена, В. Мисика, П. Петрова. – Харків : ДВУ, 1930. – 150 с.

480. Де Костер, Ш. Легенда про Тіля Уленшпігеля й Ламма Гоодзака та про їхні пригоди, героїчні, веселі й славетні, у фландрськім краї та по інших світах / Ш. Де Костер ; скор. пер. з фр. Л. Красовського ; передм. В. Арнаутова. – Харків : Укр. робітник, [1928]. – 102 с.

481. * Практичний російсько-український словник приказок / упоряд. Г. Млодзинський. – Харків : ДВУ, 1929. – 182 с.

482. Те саме / Ін-т енциклопед. дослідж. Нац. акад. наук україни ; упоряд. Г. Млодзинський. – Відтворення вид. 1929 р. – Київ : [б. в.], 2009. – 108 с. – (Із словникової спадщини ; вип. 8).

483. Приказки : практ. рос.-укр. слов. / [упоряд. Г. С. Млодзинський]. – Харків : Прапор, 1996. – 142 с. : іл. – Друк. за вид.: Практичний російсько-український словник приказок. – Харків : ДВУ, 1929.

484. Сінклер, Е. Король-вугіль : [повість] / Ептон Сінклер ; пер. з англ. Н. Кучми. – Харків : ДВУ, 1927. – 424 с.

485. * Скотт, В. Айвенго : роман / Вальтер Скотт ; пер. з англ. А. Волковича ; оброб. та скор. Р. Азарх. – Київ : Час, 1929.

486. * Скотт, В. Квентін Дорвард : роман / Вальтер Скотт ; пер. з англ. А. Білецького. – Харків ; Одеса : Дитвидав, 1936. – 321 с.

487. Скотт, В. Програмні твори : Айвенго ; Квентін Дорвард / Вальтер Скотт. – Київ : Обереги, 2001. – 743 с. – (Шкільна бібліотека. Зарубіжна література в світі ; хрестоматія 3). – Зміст: Айвенго / пер. з англ. А. Волковича ; оброб. та скор. Р. Азарх ; Квентін Дорвард / пер. з англ. А. Білецького.

488. Штабель : альманах / ред.: М. Йогансен, М. Хвильовий. – Харків : Всеукрлітком, 1922. – 35 с.

2 ЛІТЕРАТУРА ПРО ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ М. ЙОГАНСЕНА

2.1 Загальні матеріали

489. Агеєва, В. П. Майк Йогансен : творець українського авангарду, який загнав Маяковського під стіл [Електронний ресурс] / Віра Агеєва // BBC news. Україна. – 2020. – 27 жовт. – URL: https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-54612239 (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

До 125-річчя з дня народження М. Йогансена.

490. Ананченко, Т. П. Неспокій творчої закоханості Майка Йогансена / Тетяна Ананченко // «України часточка – в мені» : Одещина в культурологічному просторі світового українства / Тетяна Ананченко. – 3-тє вид., випр. й допов. – Одеса, 2007. – С. 208–213.

491. * Архів Розстріляного Відродження : матеріали архів.-слідч. справ укр. письменників 1920–1930 рр. / упоряд., передм., прим. О. Ушкалова, Л. Ушкалова. – Київ : Смолоскип, 2010. – 456 с.

С. 352: Йогансен Майк (Михайло) Гервазійович.

491а. Багалій, О. Ю. Останній шлях Майка Йогансена… // Вулиця на всі часи : Бісерєвська, Технологічна, Фрунзе, Багалія : альманах. – Харків, 2020. – Вип. 2. – С.126–129 : фот.

492. Ваплітянський збірник : з нагоди 50-річчя ВАПЛІТЕ / під ред. Юрія Луцького. – 2-ге вид., допов. – [Торонто] : Канад. ін-т укр. студій ; Мозаїка, 1977. – 260 с. : іл.

С. 33, 36, 42, 114, 201, 231, 239–241, 243, 246, 257: про М. Йогансена.

493. Величко, Ю. Майк Йогансен – постать українського відродження / Ю. Величко // Харків'яни. – 2003. – 13–19 листоп. – Рец. на кн.: Речник української культури. Майк Йогансен у спогадах, листах, матеріалах. – Київ : Рада, 2003. – 208 с.

494. Войтенко, В. Над полем сохлим мертві вітряки... / В. Войтенко // Слово Просвіти. – 2005. – № 52 (29–31 груд.). – С. 12.

495. Гарасевич, М. На широкі води – Олекса Веретенченко / М. Гарасевич // Слово : літ., мистецтво, критика, мемуари, док. / Об-ня укр. письменників в екзилі. – Торонто, [1976]. – Зб. 6. – С. 215–225.

С. 217: про знайомство поета О. Веретенченка з М. Йогансеном.

496. Гартування поетичної зброї : харків. обл. нарада поетів / А. К. // Літ. газ. – 1935. – 31 груд.

Серед інших виступив М. Йогансен.

497. Голда, Д. М. Йогансен Майк (Михайло) Гервасійович / Д. М. Голда // Енциклопедія історії України / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України ; редкол.: В. А. Смолій (голова) [та ін.]. – Київ, 2005. – Т. 3 : Е–Й. – С. 653 : фот.

498. Гончарова, Н. «Красные писатели» с улицы Барачной / Наталья Гончарова // Газета по-харьковски. – 2011. – № 9. – С. 10–11 : фот.

Про будинок «Слово» та його мешканців, у т. ч. про М. Йогансена.

499. Гриценко, О. Похвальне слово учніству / О. Гриценко // Березіль. – 1991. – № 12. – С. 161–176.

500. Гудзенко, Л. Свідчать сосни Биківні : урок пам'яті жертв сталін. терору / Лідія Гудзенко // Дивослово. – 2005. – № 3. – С. 12–16 : фот.

С. 15: про долю М. Йогансена.

501. Гусейнов, Г. Д. Господні зерна : худож.-докум. життєпис. У 8 кн. Кн. 8 / Г. Д. Гусейнов. – Кривий Ріг ; Дніпропетровськ : Січ, 2004. – 998 с. : іл.

С. 84, 99, 122, 147, 197, 813, 847, 849, 851, 884, 904, 931, 937–939, 978: згадується М. Йогансен.

502. Джерела до історії ВАПЛІТЕ : [документи, листи, спогади / підгот. тексту та коментарі Я. Цимбал] // Спадщина : літ. джерелознавство, текстологія / [Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України]. – Київ, 2012. – Т. 7. – С. 145–245

С. 145, 146, 148–150, 153, 155, 158, 159, 163–165, 167, 178, 201–203, 207–210, 222, 224, 226, 242, 245: про М. Йогансена.

503. Дзюба, І. М. Йогансен Майк (Михайло Гервасійович) / І. М. Дзюба // Енциклопедія сучасної України / [Наук. т-во ім. Шевченка, Ін-т енциклопед. дослідж. Нац. акад. України]. – Київ, 2011. – Т. 11 : Зор–Как. – С. 617–619 : фот.

504.* Довжук, І. В. Історія України : імена, події, факти (XX століття) : навч. посіб. / І. В. Довжук. – Луганськ : Вид-во Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля, 2002. – 232 с.

С. 94: про М. Йогансена.

505. Дроздовська, О. Йогансен Майк (Михайло) Гервасійович / О. Дроздовська // Укр. журналістика в іменах : матеріали до енциклопед. слов. / Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника, Н.-д. центр періодики ; ред. М. М. Романюк. – Львів, 2005. – Вип. 12. – С. 191–194.

506. Жулинський, М. Г. Із забуття – в безсмертя : сторінки призабутої спадщини / М. Г. Жулинський. – Київ : Дніпро, 1990. – 446 с. : іл.

С. 6, 19, 23, 240, 255, 266, 294–299, 342, 343: про М. Йогансена.

507. Загребельний, М. Майк Йогансен / Михайло Загребельний. – Харків : Фоліо, 2019. – 122 с. ; 2 л. : фот. – (Знамениті українці).

508. Зайцев, Б. П. Йогансен Михайло (Майк) Гервасійович / Б. П. Зайцев // Вихованці Харківського університету : біобібліогр. довід. / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна ; [авт.-уклад. Б. П. Зайцев]. – Харків, 2004. – С. 79 : фот.

509. Зайцев, Б. П. Йогансен Михайло (Майк) Гервасійович / Б. Зайцев // Харківщина : енциклопед. слов. / Харків. облрада, Харків. облдержадмін. – Харків, 2014. – С. 151 : фот.

510. Йогансен Майк (Михаил) Гервасиевич : [биогр. справка] // Ветер с Украины : укр. поэзия XVIII–XX ст. : переводы / [авт. пер.]: Александр Решетов. – Харьков, 2004. – С. 638–639.

511. Йогансен Майк (Михаил) Гервасиевич // Кинематографическая история Харькова 1896–2010. Имена. Фильмы. События : фильмо-биогр. справ. / В. Н. Миславский. – Харьков, 2011. – С. 67.

512. Йогансен Майк (Михаил) Гервасиевич // Фактографическая история кино в Украине. 1896–1930 / В. Н. Миславский ; Харьк. нац. ун-т искусств им. И. П. Котляревского. – Харьков, 2016. – Т. 2 : Биографический справочник. – С. 155 : фот.

513. Йогансен Майк (Михайло Гервасійович) : [корот. біогр. довідка] // Київський некрополь : путівник-довідник / Людмила Проценко. – Київ, 1994. – С. 251.

Автор уносить прізвище М. Йогансена до списку письменників, які загинули у Лук'янівській в'язниці й безіменно поховані на Лук'янівському кладовищі.

514. Йогансен Майк (Михайло Гервасійович) : [біогр. довідка] // Хрестоматія з літератури рідного краю / [за заг. ред. О. Л. Сидоренка]. – Харків, 2001. – С. 370–371.

515. Йогансен Майк (Михайло) Гервасійович (1895–1937) : [біогр. довідка] // Книги і долі. Митці Розстріляного Відродження : біобібліогр. покажч. / Одес. держ. наук. б-ка ім. М. Горького. – Одеса, 2002. – С. 163–164 : фот.

516. Йогансен Майк (Михайло) Гервасійович // Історія української культури : словник термінів і персоналій / [авт.-уклад.], ред.: Л. В. Анучина, О. А. Стасевська, О. В. Уманець. – Харків, 2012. – С. 86.

517. Йогансен Майк (Михайло) Гервасійович // Кіномистецтво України в біографіях : кінодовідник / Нонна Капельгородська, Євгенія Глущенко, Олександра Синько. – Київ, 2004. – С. 241.

518. Йогансен Майк Гервасійович (1895–1937) : [біогр. довідка] // Повернуті імена : рек. бібліогр. покажч. / Держ. б-ка України. – Київ, 1993. – Вип. 2. – С. 23–28.

519. Йогансен Майк // Злочин : [політ. злочини проти українства] / упоряд. Петро Кардаш. – Київ ; Мельбурн, 2003. – С. 205–206 : фот.

520. Йогансен Михаил Гервасиевич // Список студентов Императорского Харьковского университета на 1913–1914 академический год. – Харьков, 1914. – С. 90.

521. Йогансен Михайло (Майк) Гервасійович // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред., [упоряд.] М. Ф. Гетьманця. – Харків, 1995. – С. 162.

522. Йогансен Михайло (Майк) Гервасійович // Мистецтво України : біогр. довід. / [упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський] ; за ред. А. В. Кудрицького. – Київ, 1997. – С. 279.

523. Йогансен Михайло (Майк) Гервасійович // Укр. радян. енциклопедія / голов. редкол.: М. П. Бажан (голов. ред.) [та ін.]. – 2-ге вид. – Київ, 1978. – Т. 4. – С. 478.

524. Йогансен Михайло (Майк) Гервасійович // Укр. радян. енциклопедія слов. – Київ, 1986. – Т. 1. – С. 737.

525. Йогансен Михайло (Майк) // Укр. мала енциклопедія / Є. Онацький. – Буенос-Айрес, 1959. – Кн. 3. – С. 563.

526. Йогансен Михайло (Майк) // Укр. радян. енциклопедія / голов. редкол.: М. П. Бажан (голов. ред.) [та ін.]. – Київ, [1961]. – Т. 6 : Італія–Колізія. – С. 30.

527. Йогансен Михайло Гервасійович : [біогр. довідка] // Реабілітовані історією. Харківська область / Нац. акад. наук України, Ін-т нац. пам'яті України, Служба безпеки України [та ін. ; редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.]. – Київ ; Харків, 2016. – Кн. 3, ч. 2. – С. 161.

528. Клімова, С. «Надовго й не в жарт» : (з історії літ. життя Харкова 20-х рр.) / С. Клімова // Ленін. зміна. – 1987. – 7 лип.

Є відомості про М. Йогансена.

529. Ковалів, Ю. І. Йогансен Михайло (Майк) Гервасійович / Ю. І. Ковалів // Укр. літ. енциклопедія : [в 5 т.] / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Акад. наук Укр. РСР ; [редкол.: Дзеверін І. О. (відп. ред.) та ін.]. – Київ, 1990. – Т. 2. – С. 359 : фот.

530. Корн, М. Время собирать камни... / М. Корн // Слобода. – 2004. – 20 февр.

Про нові книги, зокрема «Речник української культури. Майк Йогансен у спогадах, листах, матеріалах».

531. Коряк, В. Д. Подорож «Гарту» до Києва : (кіно-протокол) / В. Коряк // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 9 груд.

Серед учасників поїздки – М. Йогансен.

532. Котермак, Т. Йогансен – письменник з українським прізвищем / Т. Котермак // Політика і культура. – 2002. – № 29. – С. 39.

533. Кошелівець, І. Йогансен Михайло (1895–1937?) / І. Кошелівець // Енциклопедія українознавства / голов. ред. В. Кубійович. – Париж ; Нью-Йорк, 1959. – Т. 3. – С. 907–908 : фот.

534. Те саме. – Перевид. в Україні. – Київ, 1996. – Т. 3. – С. 907–908 : фот.

535. Кравців, Б. На багряному коні революції : до реабілітац. процесу в УРСР / Богдан Кравців. – [Нью-Йорк] : Пролог, 1960. – 63 с. – (Суспільно-політична бібліотека ; ч. 8).

С. 52–53: про М. Йогансена.

536. Кравців, Б. Розгром українського літературознавства 1917–1937 рр. : (скорочено) / Богдан Кравців // Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літ. критики XX ст. : в 4 кн. / упоряд., фахове ред. та біобібліогр. довідки Василя Яременка. – Київ, 2001. – Кн. 2. – С. 16–40.

С. 34: у «Реєстрі знищених і репресованих» – М. Йогансен.

537. Крижанівська, Т. Майк Йогансен : [біогр. довідка] / Т. Крижанівська // Вісн. Кн. палати. – 2002. – № 10. – С. 39 : фот.

538. Крижанівський, С. А. Майк Йогансен : (до 90-річчя з дня народж.) / Степан Крижанівський // Поезія. – Київ, 1985. – Вип. 2. – С. 156–159.

539. Кроль, А. На піднесенні : пленум Харків. обл. правління СРПУ / А. Кроль // Літ. газ. – 1935. – 24 груд.

Від секції нарису виступив М. Йогансен.

540. * Кропив'янська, Ю. Подорож ученого хулігана Майка Йогансена / Ю. Кропив'янська // Смолоскип України. – 2009. – № 11, листоп.

541. Крыжановский, С. А. Йогансен Михаил (Майк) Гервасиевич / С. А. Крыжановский // Крат. лит. энцикл. / глав. ред.: А. А. Сурков. – Москва, 1966. – Т. 3. – Стб. 269–270.

542. Крыжановский, С. А. Йогансен Михаил (Майк) Гервасиевич / С. А. Крыжановский // Укр. совет. энцикл. / глав. редкол.: М. П. Бажан (глав. ред.) [та ін.]. – Киев, 1980. – Т. 4. – С. 376.

543. * Кудряченко, А. Йогансен Михайло (Майк) Гервасійович / А. Кудряченко // Видатні постаті України : біогр. довід. / Г. В. Щокін, М. Ф. Головатий, В. А. Гайченко [та ін.]. – 2-ге вид., допов. – Київ, 2007. – С. 666–669.

544. Кутинський, М. Некрополь України / Михайло Кутинський // Дніпро. – 1992. – № 10–12. – С. 200–207.

С. 200–201: коротка біографічна довідка про М. Йогансена.

545. Львов, А. Не бывает у поэзии покоя / А. Львов // Время. – 1995. – 14 марта.

До 100-річчя з дня народження М. Йогансена.

546. * Майк Йогансен (1895–1937) : [біогр. довідка] // Українська авангардна поезія (1910–1930-ті роки) : антологія / [упоряд.: О. Коцарєв, Ю. Стаховська]. – Київ, 2014. – С. 267–269.

547. * Те саме. – 2-ге вид., випр. – Київ, 2018. – С. 267–269.

548. Майк Йогансен (1895–1937) : [біогр. довідка] // Харківський університет і література : антол. творів випускників, викладачів і студентів / [редкол.: В. С. Бакіров та ін.]. – Харків, 2018. – С. 174 : фот.

549. Майк Йогансен (1895–1937) : [біогр. довідка] // Слобожанська муза : антол. любов. лірики XVII–XX ст. / [упоряд. В. Бойко]. – Харків, 2000. – С. 203–204 : фот.

550. Майк Йогансен (1895–1937) : [біогр. довідка] // Слобожанська яса : антол. громадян. лірики кінця XVII – початку XXI ст. / [упоряд. та ред. В. Бойко]. – Харків, 2006. – С. 281–282 : фот.

551. Майк Йогансен (28.10.1895–27.10.1937) : [біогр. довідка] // Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літ. критики XX ст. : в 4 кн. / упоряд., фахове ред. та біобібліогр. довідки Василя Яременка. – Київ, 2001. – Кн. 2. – С. 435 : фот.

552. Майк Йогансен. 1895–1937 // Розстріляне відродження : антологія, 1917–1933 : поезія, проза, драма, есей / [упоряд., авт. передм. і післямови] Юрій Лавріненко. – Мюнхен, 1959. – С. 148–151.

553. Те саме. – Перевид. – Київ, 2002. – С. 155–158 : фот.

554. Те саме. – 2-ге вид. – Київ, 2003. – С. 155–158 : фот.

555. Те саме. – 3-тє вид. – Київ, 2004. – С. 155–158 : фот.

556. Майк Йогансен : [біогр. довідка] // Антологія української поезії XX століття / [упоряд. І. Малкович]. – Київ, 2016. – С. 1214–1215.

557. Майк Йогансен : [біогр. довідка] // Антологія української поезії XX століття : від Тичини до Жадана / упоряд. Іван Малкович. – [2-ге вид., допов.]. – Київ, 2017. – С. 1910.

558. Майк Йогансен : [біогр. довідка] // Атом серця : укр. поезія першої половини XX ст. / упоряд., передм., прим. Юрія Коваліва. – Київ, 1992. – С. 117.

559. Майк Йогансен // Вісн. Кн. палати. – 2005. – № 1. – С. 42.

560. Майк Йогансен // Письменники Радянської України : біобібліогр. довід. / упоряд.: О. Килимник, О. Петровський. – Київ, 1970. – С. 171 : фот.

561. Майк Йогансен // Письменники радянської України 1917–1987 : біобібліогр. довід. / [авт.-упоряд.: В. К. Коваль, В. П. Павловська]. – Київ, 1988. – С. 247–248 : фот.

562. Майк Йогансен : [біогр. довідка] // Розіп'ята муза : антол. укр. поетів, які загинули насильницькою смертю: у 2 т. / [уклав Ю. Винничук]. – Львів, 2011. – Т. 1. – С. 389 : фот.

563. Марочко, В. І. Зачарований Десною : іст. портр. Олександра Довженка / Василь Марочко. – Київ : Києво-Могилян. акад., 2006. – 286 с. : іл.

С. 66, 73, 79, 91, 112, 158: згадується М. Йогансен.

564. Марочко, В. І. Олександр Довженко : Зачарований Десною / Василь Марочко ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. – Київ : Парламент. вид-во, 2019. – 572 с. : іл. – (Славетні постаті України).

С. 89, 100, 106, 115, 121, 144, 208, 252, 401, 556: згадується М. Йогансен.

565. * Мацинський, І. Майк Йогансен / І. Мацинський // Дукля. – 1966. – № 5. – С. 25–28.

566. Мельників, Р. В. «І наречуть йому химерне ймення – Йогансен» : (ювілейн. образок) / Ростислав Мельників // Слобожанщина. – 2001. – № 17. – С. 149–170.

567. * Мельників, Р. В. Ювілейний образок людини з химерним іменем : (на 105-у річницю від дня народж. М. Йогансена) / Ростислав Мельників // Кальміюс (Донецьк). – 2001. – № 1–2.

568. Мельників, Р. В. Югурта, Мурашиний король : з нагоди ювілею М. Йогансена / Р. В. Мельників // Дивослово. – 2015. – №10. – С. 40–45 : фот. – Бібліогр. (25 назв).

569. Микитенко, О. Слідами фальшивої Мельпомени, або «Йогансен, Слісаренко, Довженко і я» : [про Ю. Смолича] / Олег Микитенко // Кур'єр Кривбасу. – 2000. – № 123. – С. 114–144.

С. 119, 127–131, 137: згадується М. Йогансен.

570. Миславский, В. Н. Йогансен Майк (Михаил) // Харьков кинематографический : [фильмо-биогр. справ.] / Владимир Миславский. – Харьков, 2007. – С. 45.

571. Михайло (Майк) Йогансен : [біогр. довідка] // Веселка : антол. укр. худож. літ. для дітей : в 3 т. – Київ, 1985. – Т. 3. – С. 140–141.

572. Михайло (Майк) Йогансен : [біогр. довідка] // Обірвані струни : антол. поезії поляглих, розстріляних, замучених і засланих : 1920–1945 / Наук. т-во ім. Шевченка (Нью-Йорк) ; вибір, передм. й довідки Б. Кравцева. – Нью-Йорк, 1955. – С. 208.

573. «...Не шукав дешевих ефектів» : до 100-річчя з дня народж. М. Йогансена / С. К. // Літ. Україна. – 1995. – 7 груд.

574. Новиков, А. О. Він жив в особняку на вулиці Пушкінській : Олександр Довженко у Харкові / А. О. Новиков // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук. ст. / Харків. худож. музей [та ін.] – Харків, 2020. – Число 44 : Охорона культурної спадщини і музейна справа. Культура і мистецтво. – С. 94–107.

С. 101, 103, 104: про М. Йогансена.

575. Петрова, З. Возрожденное литературное имя / Зоя Петрова // Бібліотерапевт : бюл. Наук. б-ки Харків. нац. мед. ун-ту. – 2019. – № 11. – С. 13–14 : фот.

Про дружбу М. Йогансена з медиком П. Т. Петровим.

576. Півторадні, В. До словника псевдонімів українських радянських письменників / В. Півторадні // Архіви України. – 1966. – № 5. – С. 100–107.

С. 103: про псевдоніми М. Йогансена.

577. Проненко, В. В. Йогансен Михайло (Майк) Гервасійович : [біогр. довідка] / В. В. Проненко // Літературна Харківщина / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – 2-ге вид., випр. та допов. – Харків, 2007. – С. 130.

577а. Ременяка, О. «Я не трачу надії, що будемо разом…». Листи до Алли Гербурт-Йогансен (Майк Йогансен, Михайло Бойчук) / Оксана Ременяка // Художня культура. Актуальні проблеми : щоріч. наук. журн. / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. – Київ, 2021. – Вип. 17, ч. 1. – С. 65–83.

578. Рубан, В. В. Людина з ракеткою : портр. М. Йогансена. 1929 : [біогр. довідка] / В. В. Рубан // Анатоль Петрицький. Портрети сучасників : альбом / [авт.-упоряд. В. В. Рубан]. – Київ, 1991. – С. 68 : портр.

579. Рудяченко, О. Майк Йогансен. Пригода Гулівера у слобожанській Швейцарії [Електронний ресурс] / Олександр Рудяченко // Укрінформ : мультимед. платформа іномовлення України. – 2019. – 27 жовт. – URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2804377-jogansen-prigoda-gulivera-u-slobozanskij-svejcarii.html (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

580. Сім, Б. Кіплінга і Купера до демісії : нарада про геогр.-мандрівну літ. / Б. Сім // Літ. газ. – 1933. – 27 трав.

Наводиться короткий зміст виступу М. Йогансена.

581. Сингаївський, М. Кроковеє коло Майка Йогансена / М. Сингаївський // Укр. слово. – 2005. – № 11 (16–22 берез.). – С. 13.

582. Славутич, Я. Майк Йогансен / Яр Славутич // Овид. – 1950. – № 5. – С. 10.

583. Список репресованої літератури. Документи і матеріали : [заборон. вид. 1920–30-х років / Укр. культур. фонд] ; упоряд. Сергій Білокінь. – Київ : Українські пропілеї, 2018. – 518 с.

С. 79, 114,141,143–146, 171, 172, 174, 176, 252, 319, 357, 421, 428, 429: у списках заборонених книг – твори М. Йогансена.

584. Степняк, М. Вечірка селянських поетів / Степняк // Вісті ВУЦВК. – 1923. – 6 верес.

У залі Селянського будинку письменники читали свої твори, у т. ч. М. Йогансен.

585. Степняк, М. Йогансен Михаил Гервасиевич / М. Степняк // Лит. энцикл. – Москва, 1930. – Т. 4. – С. 552–554 : фот.

586. Тараненко, Ю. Великий мистификатор Майк Йогансен / Ю. Тараненко // Событие. – 2002. – № 7. – С. 12 : фот.

587. Тараненко, Ю. Майк (Михаил Гервасиевич) Йогансен (1895–1937) / Ю. Тараненко // 100 знаменитых харьковчан : [сб. сценариев видеоканала «Первая столица» / И. Ю. Можейко, К. Э. Кеворкян, В. К. Нестерук и др.]. – Харьков, 2004. – С. 117–120 : фот.

588. Тіміргазін, О. Усе починається з хліба... / О. Тіміргазін // Кур'єр Кривбасу. – 2010. – № 252–253. – С. 327–348.

Про дружбу поета Г. Пєтнікова із вченим-географом Ю. Платоновим та М. Йогансеном.

589. Ушкалов, Л. В. Продовження «Архіву Розстріляного Відродження» : справа М. Йогансена / Леонід Ушкалов, Олександр Ушкалов // Від бароко до постмодерну : зб. праць каф. укр. та світової літ. Харків. нац. пед. ун-ту ім. Г. Сковороди. – Харків, 2011. – Т. 8. – С. 254–278.

Протоколи допитів М. Г. Йогансена від 16–17 жовтня 1937 р.

590. Те саме // Сковорода, Шевченко, фемінізм... : ст. 2010–2013 рр. / Л. В. Ушкалов. – Харків, 2014. – С. 270–293.

591. Те саме // Слово, яке тебе обирає : зб. на пошану проф. В. Моренця. – Київ, 2013. – С. 315–337.

592. Хвильовий, М. Г. Твори. [У 5 т.]. Т. 4 / Микола Хвильовий ; упоряд. й заг. ред. Григорія Костюка. – Нью-Йорк ; Балтимор ; Торонто : ОУП «Слово» ; Укр. вид-во «Смолоскип» ім. В. Симоненка, 1983. – 662 с.

С. 20, 21, 70, 104, 131, 132, 331, 343, 357, 554, 627–629: згадується М. Йогансен.

593. Те саме. – Т. 5. – 1986. – 834 с.

С. 24, 35, 54, 62, 63, 165, 169, 174, 198, 199, 202, 250, 341, 543, 640–643, 660, 673, 674, 676, 678, 681, 703, 706, 713, 714: згадується М. Йогансен.

594. Цимбал, Я. В. Актриса, художниця і поетка [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент. 20-ті LIVE з Яриною Цимбал. – 2017. – 20 січ. – URL: http://litakcent.com/2017/01/20/aktrysa-hudozhnycja-i-poetka/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Про дружин українських письменників. Розділ «Пігмаліон і Галатея» розповідає про М. Йогансена і його дружину – художницю А. Гербурт.

595. Цимбал, Я. В. Вірні солодкі любовниці [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент. 20-ті LIVE з Яриною Цимбал. – 2016. – 31 берез. – URL: http://litakcent.com/2016/03/31/virni-solodki-ljubovnyci/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Про паління тютюну в житті й творчості українських письменників, зокрема М. Йогансена.

596. Цимбал, Я. В. Історія ВАПЛІТЕ у 3D / Ярина Цимбал // Спадщина : літ. джерелознавство, текстологія / [Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України]. – Київ, 2012. – Т. 7. – С. 128–144.

С. 133, 139–141: про М. Йогансена.

597. Цимбал, Я. В. Любий Майку! [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // Kyivdaily. – 2020. – 28 жовт. – URL: https://kyivdaily.com.ua/majk-jogansen/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

До 125-річчя з дня народження М. Йогансена.

598. Цимбал, Я. В. Майк Йогансен, якого ми любимо [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент. 20-ті LIVE з Яриною Цимбал. – 2016. – 28 жовт. – URL: http://litakcent.com/2016/10/28/majk-johansen-jakoho-my-ljubymo/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Маловідомі факти з життя й творчості письменника.

599. Цимбал, Я. В. Майк Йогансен. Мандрівник, мисливець і філософ / Ярина Цимбал // Укр. тиждень. – 2015. – № 43. – С. 38–41 : фот.

До 120-річчя з дня народження письменника.

600. Цимбал, Я. В. «Сідай, п’ять», або Письменники за партою [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент. 20-ті LIVE з Яриною Цимбал. – 2016. – 29 верес. – URL: http://litakcent.com/2016/09/29/sidaj-pjat-abo-pysmennyky-za-partoju/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Про шкільні роки українських письменників, зокрема про навчання М. Йогансена у 3-й харківській гімназії.

601. * Цимбал, Я. В. «Служили два товарища»: Майк Йогансен і Григорій Петніков / Ярина Цимбал // Літературознав. обрії : пр. молодих учених України / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2004. – Вип. 5. – С. 121–126.

602. Цимбал, Я. В. Фактчекінг : п’ять легенд про наші 20-ті [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент : 20-ті LIVE з Яриною Цимбал. – 2021. – 9 січ. – URL: http://litakcent.com/2021/01/09/faktcheking-p-yat-legend-pro-nashi-20-ti/ (дата звернення: 11.01.2021). – Назва з екрана.

Серед інших спростовується легенда про шведське походження М. Йогансена.

603. Цимбал, Я. В. Чи любите ви Йогансена? [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент. 20-ті LIVE з Яриною Цимбал.– 2020. – 28 жовт. – URL: http://litakcent.com/2020/10/28/chi-lyubite-vi-yogansena/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

До 125-річчя з дня народження письменника.

604. Цимбал, Я. В. Dream team 20-х, або О спорт, ти – хто? [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент. 20-ті LIVE з Яриною Цимбал. – 2016. – 18 трав. – URL: http://litakcent.com/2016/05/18/dream-team-20-h-abo-o-sport-ty-hto/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Про спорт в житті українських письменників, зокрема М. Йогансена.

605. Шевченко, С. Человек с химерным именем : за 75 лет, прошедших со дня смерти, писатель Майк Йогансен хоть и удостоился звания классика, но так и не стал «своим» в украинской литературе / С. Шевченко // Бизнес. – 2012. – 5 нояб. – С. 49–51.

606. Шептицька, Т. Право писати правду : письменник, перекладач, сценарист та лінгвіст Майк Йогансен – достойник / Тетяна Шептицька // Україна молода. – 2016. – 1 листоп. – С. 10.

607. Шлапак, Я. З історії розстріляного покоління : 28 жовт. – 120 років від дня народж. М. Г. Йогансена (1895–1937), укр. письменника, перекладача, журналіста, критика / Ярослав Шлапак // Демократ. Україна. – 2015. – 23 жовт. – С. 10.

608. * Шлапак, Я. Копач словесних надр / Ярослав Шлапак // Чорномор. новини. – 2015. – 31 жовт. – С. 3.

До 120-річчя з дня народження М. Йогансена.

609. Шляхами пам'яті : антол. поет. творів, присвяч. пам'яті митців Розстріляного Відродження / Одес. держ. наук. б-ка ім. О. М. Горького ; упоряд. Ганна Єфімова. – Одеса : ОДНБ, 2011. – 219 с. : іл.

С. 3, 34, 35, 37, 39, 57, 61–64, 125, 127, 169: про М. Йогансена.

610. Шпак, В. Завеликий для свого часу / В. Шпак // Уряд. кур'єр. – 2015. – 24 жовт. – С. 8.

До 120-річчя з дня народження М. Йогансена.

611. Юткін, В. Майк Йогансен / В. Юткін // З порога смерті... : письменники України – жертви сталінських репресій / Л. С. Бойко, В. С. Брюховецький, І. В. Зуб [та ін.] ; упоряд., передм. О. Г. Мусієнка. – Київ, 1991. – Вип. 1. – С. 211–214 : фот.

612. Те саме // Літ. Україна. – 1991. – 15 серп.

613. Якимчук, Л. Подорож довкола кімнати Йогансена / Л. Якимчук // Культура і життя. – 2015. – 13–19 листоп. – С. 16 : фот.

Лекція з циклу «Український авангард» в київському артцентрі «Closer», присвячена 120-річчю від дня народження письменника.

614. Якушко, О. Полиглот с огоньком / Оксана Якушко // Харьков. неделя. – 2016. – № 38, нояб. – С. 7 : фот.

615. Якушко, О. Тычина поменялся квартирой с соседом, а Хвылевой отказался от апартаментов / О. Якушко // Комсомол. правда в Украине. – 2013. – 28 нояб. – С. 18.

Про харківський будинок письменників «Слово» і його видатних мешканців, у т. ч. про М. Йогансена.

616. Koshelivets, I. Yohansen, Maik / I. Koshelivets // Encyclopedia of Ukraine. – Toronto ; Buffalo ; London, 1993. – Vol. 5. – P. 774.

617. * Mike Yohansen (1895–1937) : [biographical information] // The Ukrainian Poets, 1189–1962 / selected and translated into English verse by C. H. Andrusyshen and Watson Kirkconnell. – Toronto, 1963. – P. 397.

2.1.1 Хронікальні нотатки

618. В спілці «Плуг» : диспут про форму й зміст у мистецтві // Вісті ВУЦВК. – 1922. – 28 листоп.

У диспуті взяв участь М. Йогансен.

619. В «Плузі» // Селян. правда. – 1923. – 4 листоп.

На літературній вечірці «Плугу» член «Гарту» М. Йогансен читав свою поему «Комуна».

620. «Гарт» в Киеве // Вечер. известия. – 1923. – 7 дек.

Про поїздку харківських письменників до Києва. У центральному партклубі М. Хвильовий, В. Сосюра і М. Йогансен читали свої нові твори.

621. Гартованці на ХПЗ // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 21 жовт.

Про літературну вечірку «Гарту» в клубі Харківського паровозобудівного заводу. Серед інших виступив М. Йогансен.

622. Гартованці на ХПЗ // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 7 листоп.

Серед інших виступив М. Йогансен.

623. З життя «Гарту» // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 25 листоп.

Поїздка харківських письменників до Києва, у т. ч. М. Йогансена.

624. Об'єднана вечірка «Гарту» й «Плугу» // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 25 листоп.

Серед інших виступив М. Йогансен.

625. Хроніка // Нова культура. – 1923. – № 2–3. – С. 75.

М. Йогансен переклав з німецької робітничу драму Е. Мюзама «Юда».

626. Хроніка // Червон. шлях. – 1923. – № 6–7. – С. 216.

М. Йогансен опрацьовує поему «Комуна», перекладає твори німецьких авторів.

627. Хроніка // Червон. шлях. – 1923. – № 4–5. – С. 258.

Композитор С. Футорянський написав романси на слова М. Йогансена та В. Сосюри.

628. В «Гарті» : Центральна студія «Гарту» // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 13 лип.

М. Йогансен взяв участь в обговоренні п'єси Киричинського «Суспільна трагедія».

629. Вечір пролетарського мистецтва // Червон. шлях. – 1924. – № 4–5. – С. 275.

У залі громадської бібліотеки відбувся вечір, влаштований спілкою «Гарт». Серед інших свої твори читав М. Йогансен.

630. «Гарт» : вечірка «Гарту», «Плугу» й «Франківців» у центральному партклубі // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 24 лют.

Серед учасників – М. Йогансен.

631. З життя «Гарту» // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 13 січ.

На зборах спілки організовано студію «Гарту», керувати нею доручено М. Хвильовому, М. Йогансену і Г. Коцюбі.

632. Поїздка т.т. Хвильового і Йогансена [до Києва] // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 20 квіт. ; 1 трав.

633. Річні збори «Гарту» // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 2 берез.

Обрано Центральне Бюро спілки у складі семи осіб, серед яких – М. Йогансен.

634. Серед літераторів, художників і композиторів : хроніка // Червон. шлях. – 1924. – № 8–9. – С. 319.

М. Йогансен написав оповідання «Люся Явень», готує матеріали для роману «Мстиславський і Мал».

635. У «Гарті» : робкори й «Гарт» // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 27 лип.

М. Йогансен виступив з доповіддю.

636. У «Гарті» // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 16 берез.

Про виступ «Гарту» в клубі «Робітник». В. Сосюра і М. Йогансен прочитали свої нові поеми.

637. У «Плузі» // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 17 лют.

На вечірці «Плуга» гартовець М. Йогансен читав свої вірші «Боротьба» і «Серце, ти мій ліхтарик».

638. У «Плузі» // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 13 січ.

На вечірці «Плугу» М. Йогансен взяв участь в обговоренні оповідання Г. Шкурупія «Штаб смерті».

639. «Гарт» в робітничих клубах : іванівсько-холодногорський клуб «Робітник» в Харкові // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 12 лют. – С. 7.

На літературному вечорі свої твори прочитали К. Гордієнко, А. Любченко, М. Йогансен.

640. «Гарт» в робітничих клубах // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 5 лют. – С. 8.

У клубі «1 травня» на Основі письменники читали свої твори, у т. ч. М. Йогансен.

641. «Гарт» на Всеукраїнському вчительському з'їзді // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 15 січ. – С. 8.

Письменники читали свої твори, у т. ч. М. Йогансен.

642. Літстудія «Гарт» // Вісті ВУЦВК. – 1925. – 6 лют. – С. 5.

«Сьогодні в 7 годині вечора в помешканні Державидаву чергова робота студії. 1. Д. Бузько. Кіносценарій. 2. М. Йогансен. Теорія поезії. 3. М. Йогансен. Семінар по техніці віршування».

643. Подоріж гартованців на Донбас // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 14 трав. – С. 7.

Письменники (у т. ч. М. Йогансен) виїхали на Донбас для проведення організаційної роботи в місцевих студіях «Гарту».

644. У «Гарті» // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 19 лют. – С. 7.

У Кривому Розі й Запоріжжі відбудуться виступи літературної групи у складі М. Хвильового, О. Копиленка і М. Йогансена.

645. Вільна Академія Пролетарської Літератури // Червон. шлях. – 1926. – № 1. – С. 262–263.

Про утворення нової літературної організації. До її складу увійшов М. Йогансен.

646. Літературне життя : хроніка // Червон. шлях. – 1928. – № 12. – С. 212.

Державне видавництво України уклало договір з Г. Пєтніковим і М. Йогансеном на видання «Антології новітньої німецької поезії».

647. Єднання радянських культур // Червон. шлях. – 1929. – № 3. – С. 145.

Делегація українських письменників у Москві, в її складі М. Йогансен.

648. Літературна хроніка // Червон. шлях. – 1930. – № 3. – С. 199.

Г. Пєтніков і М. Йогансен склали «Антологію нової німецької поезії».

649. Над чим працюють письменники // Літ. газ. – 1931. – 20 лют. – С. 4.

М. Йогансен закінчив сценарій «Життя Гая Шайби», здав до друку в «Літературу і мистецтво» нарис «Подорож в Радянську Болгарію», працює над книжкою новел.

650. В оргкомітеті спілки радянських письменників // Літ. газ. – 1932. – 3 лип.

Вирішено кооптувати до складу творчої комісії декількох письменників, у т. ч. М. Йогансена.

651. Те саме // Червон. шлях. – 1932. – № 7–8. – С. 140.

652. Збудуємо літак «Радянський письменник України» // Літ. газ. – 1932. – 3 лип.

Харківські письменники збирають кошти, серед яких і М. Йогансен.

653. Літературне життя : хроніка // Червон. шлях. – 1932. – № 7–8. – С. 141.

Склад редколегії журналу типу «30 дней», серед інших – М. Йогансен.

654. Оргкомітет за роботою : створюємо нові журнали; увага побуту письменника // Літ. газ. – 1932. – 22 лип.

Президія оргкомітету спілки письменників затвердила редколегії нових журналів. Журнал типу «30 дней»: серед інших – М. Йогансен.

655. В оргкомітеті радянських письменників України // Літ. газ. – 1933. – 30 жовт.

Для систематичного зв'язку та вивчення літератур нацменшин України створено бригади письменників. До бригади німецької літератури увійшов М. Йогансен.

656. Збудуємо ескадрилью ім. т. Постишева // Літ. газ. – 1933. – 1 верес.

Харківські письменники збирають кошти на побудову літаків, серед інших – М. Йогансен.

657. Літературно-мистецька декада // Літ. газ. – 1933. – 20 груд.

М. Йогансен працює над великою повістю про історію та сучасність Харкова.

658. Серед письменників // Літ. газ. – 1933. – 20 листоп.

М. Йогансен працює над книжкою оповідань для видавництва «Радянська література», пише книжку дитячих природничих оповідань для видавництва «Молодий більшовик», перекладає з російської мови музичну комедію Рапопорта «Червонофлотці».

659. До перевиборів рад прийти підготовленими // Літ. газ. – 1934. – 25 жовт.

Збори організації харківських письменників, серед інших виступив М. Йогансен.

660. Закрився з'їзд радянських письменників України // Літ. газ. – 1934. – 30 черв.

Серед інших на з'їзді виступив М. Йогансен.

661. Літературне життя // Червон. шлях. – 1934. – № 2–3. – С. 205.

У поетичній комісії оргкомітету Спілки радянських письменників України створено бригаду інтернаціонального зв'язку та перекладу, до складу якої увійшов М. Йогансен.

662. Прийом до Спілки радянських письменників // Літ. газ. – 1934. – 6 черв.

1–3 червня прийнято 49 письменників, серед них М. Йогансен.

663. Літературне життя : над чим працюють письменники // Червон. шлях. – 1935. – № 1. – С. 173.

М. Йогансен працює над великою повістю «Харків».

664. Літературне життя : нові секції правління СРПУ // Червон. шлях. – 1935. – № 9. – С. 189.

До складу секції поетів увійшов М. Йогансен.

665. В секції поезії : вечір М. Семенка // Літ. газ. – 1937. – 23 квіт.

Поет прочитав свою нову сатиричну поему «Німеччина», в обговоренні якої взяв участь М. Йогансен.

2.2 Літературна творчість М. Йогансена

666. Белецкий, А. И. Украинская литература послеоктябрьской поры / А. Белецкий // Альманах современной украинской литературы. – Ленинград, 1930. – С. 17.

Згадується М. Йогансен.

667. Біла, А. В. Від «конструктивної лірики» до конструктивістської прози (М. Йогансен) // Український літературний авангард : пошуки, стильові напрямки : монографія / Анна Біла. – Донецьк, 2004. – С. 240–253.

668. * Давидова-Біла, Г. В. Творчість М. Йогансена у світлі формалізму / Г. В. Давидова-Біла // Література. Фольклор. Проблеми поетики : зб. наук. праць / Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Київ, 2004. – Вип. 18, ч. 2. – С. 186–201.

669. Дзюба, І. М. «Вогнем не можна знищити...» : Майк Йогансен: поет, філолог, теоретик / Іван Дзюба // Україна. – 1988. – № 39. – С. 7–9.

670. Те саме // Вибрані твори / Майк Йогансен ; упоряд. Р. Мельників. – 2-ге вид., доп. – Київ, 2009. – С. 671–681.

671. Дзюба, І. М. Майк Йогансен : літ. портр. // З криниці літ : у 3 т. / Іван Дзюба. – Київ, 2007. – Т. 3: Літературні портрети ; Дніпровський меридіан ; Зі спогадів. – С. 324–334.

672. Те саме // Літературні портрети. Продовження : есеїст. Розвідки / Іван Дзюба. – Київ, 2015. – С. 251–263.

673. Доленго, М. К десятилетию украинской литературы / М. Доленго // Крас. слово. – 1927. – № 6. – С. 69–85.

С. 81: про М. Йогансена.

674. Доленго, М. Післяжовтнева українська література / М. Доленго // Червон. шлях. – 1927. – № 11. – С. 154–172.

С. 160, 162, 164, 167: про М. Йогансена.

675. * Дорошкевич, О. Підручник історії української літератури / Ол. Дорошкевич. – Харків ; Київ : Книгоспілка, 1924. – XVI, 364 с.

С. 330–331: про творчість М. Йогансена.

676. Те саме. – 3-тє вид. – [Харків] : Книгоспілка, [1927]. – 344 с.

С. 269, 271, 303, 310: про творчість М. Йогансена.

677. * Жадан, С. В. «Я почав говорити мовою персонажів Забужко» / Сергій Жадан // Країна. – 2010. – № 22.

Поет ділиться враженнями від останніх прочитаних книжок, зокрема від «Вибраних творів» М. Йогансена.

678. Ільницький, О. Український футуризм, 1914–1930 / Олег Ільницький ; пер. з англ. Рая Тхорук. – Львів : Літопис, 2003. – 453 с., [8] арк. іл. – Бібліогр.: с. 381–425.

С. 92–95, 297, 298, 379, 392: про М. Йогансена.

679. Інтермедія патосу // Літ. ярмарок. – 1928. – № 1 (131). – С. 198–201.

С. 198–199: про М. Йогансена.

680. Історія української літератури. У 2 т. Т. 2 : Радянська література / Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка Акад. наук УРСР; редкол.: І. О. Дзеверін (голова) [та ін.]. – Київ : Наук. думка, 1988. – 743 с.

С. 31, 59, 63, 80, 82, 193, 355, 420, 488, 511: про М. Йогансена.

681. Історія української літератури : у 8 т. Т. 6 : Література періоду боротьби за перемогу соціалізму (1917–1932) / Б. С. Буряк, А. О. Ковтуненко, Б. Л. Корсунська [та ін.] / Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка Акад. наук УРСР; редкол.: Є. П. Кирилюк (голова) [та ін.]. – Київ : Наук. думка, 1970. – 516 с.

С. 23, 29, 36, 51, 52, 62–66, 72, 82, 83, 86, 120, 121, 123, 124, 128, 131, 137, 165, 166, 173, 174, 186, 187, 205, 265, 268, 336–338, 362, 438: про М. Йогансена.

682. Те саме. – Т. 7 : Література періоду завершення будівництва соціалізму та Великої Вітчизняної війни (1933–1945) / Б. С. Буряк, А. О. Ковтуненко, Б. Л. Корсунська [та ін.]. – 1971. – 403 с.

С. 10, 11, 14, 36, 128, 129, 189: про М. Йогансена.

683. Історія української літератури ХХ століття : навч. посіб. для студентів філол. ф-тів вузів. У 2 кн. Кн. 1 : (1910–1930-ті роки) / [В. Г. Дончик, В. П. Агеєва, Ю. І. Ковалів та ін.] / за ред. чл.-кор. АН України В. Г. Дончика. – Київ : Либідь, 1993. – 784 с.

С. 80, 85, 91, 94, 96, 100, 118, 126, 137, 163, 164, 166, 244, 252, 263, 301–308, 365, 375, 377, 409, 441, 442, 452, 453, 463, 570, 582, 589, 606, 756: про М. Йогансена.

684. Історія української літератури ХХ століття : підруч. для студентів вищ. навч. закл. У 2 кн. Кн. 1 : Перша половина ХХ століття / за ред. В. Г. Дончика. – Київ : Либідь, 1998. – 462 с.

С. 21, 23, 26, 29, 32, 56, 75, 127, 155–157, 233, 234, 239, 243, 311, 313, 325, 420, 437: про М. Йогансена.

685. Історія української радянської літератури / ред. Л. М. Коваленко. – Київ : Наук. думка, 1964. – 863 с.

С. 56, 70, 75, 76, 107, 124, 125, 140, 177, 179, 191, 648: про М. Йогансена.

686. Капелюшний, А. О. Сатиричний журнал «Червоний перець» / А. О. Капелюшний. – Львів : Вища школа, 1986. – 144 с.

С. 11, 43, 44: про співпрацю М. Йогансена з журналом.

687. Капленко, О. М. Автобіографічність у творах М. Йогансена як результат суб'єкт-об'єктного статусу автора / О. М. Капленко // Літ. та культура Полісся / Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. – Ніжин, 2007. – Вип. 39 : Історія та культура Полісся й України в сучасному науковому сприйманні. – С. 16–26.

688. Капленко, О. М. Майк Йогансен у контексті та перспективі / О. М. Капленко // Слово і час. – 2002. – № 11. – С. 86–87. – Рец. на кн.: Майк Йогансен : ландшафти трансформацій / Р. Мельників. – Київ : Смолоскип, 2002. – 156 с.

689. * Качуровський, І. Про творчість Майка Йогансена / І. Качуровський // Укр. слово (Париж). – 1988. – 30 жовт.

690. Качуровський, І. Творчість Майка Йогансена // Променисті сильвети : лекції, доп., ст., есеї, розвідки / І. Качуровський. – Мюнхен, 2002. – С. 205–210.

691. Те саме. – Перевид. – Київ, 2008. – С. 207–211.

692. Ковалів, Ю. І. До характеристики творчості М. Йогансена / Ю. Ковалів // Радян. літературознавство. – 1985. – № 12. – С. 33–42.

693. Ковалів, Ю. І. На шляху до «романтики буднів» / Ю. Ковалів // Вітчизна. – 1987. – № 4. – С. 166–171.

Про творчий шлях М. Йогансена.

694. Коряк, В. Д. Українська література за п'ять років пролетарської революції // Вісті ВУЦВК. – 1922. – 7 листоп.

Зокрема про творчість М. Йогансена.

695. Те саме // Організація жовтневої літератури : газ. та журн. ст. 1919–1924 рр. / В. Коряк. – Харків, 1925. – С. 56–67.

С. 62: про творчість М. Йогансена.

696. Крижанівський, С. А. Майк Йогансен / Степан Крижанівський // Письменники Радянської України / [упоряд. С. А. Крижанівський]. – Київ, 1989. – Вип. 14: 20–30 роки : нариси творчості. – С. 119–138.

697. Крижанівський, С. А. Романтик революційного слова / Степан Крижанівський // Вибрані твори / Майк Йогансен ; упоряд. Р. Мельників. – 2-ге вид., доп. – Київ, 2009. – С. 682–705.

698. Крижанівський, С. А. Українська радянська література за 45 літ : [огляд] // Художні відкриття : статті з теорії та історії літератури / С. А. Крижанівський. – Київ, 1965. – С. 109–117.

С. 109, 115, 117: про М. Йогансена.

699. Кріль, Н. Розстріляне відродження в контексті епохи. Майк Йогансен / Надія Кріль // Дивослово. – 2014. – № 12. – С. 33 : фот.

700. Купріян, О. Майк Йогансен – автор першого українського бестселлера [Електронний ресурс] / Ольга Купріян // Друг читача. – 2008. – 4 квіт. – URL: http://vsiknygy.net.ua/person/271/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

701. Ласло-Куцюк, М. Шукання форми : нариси з укр. літ. XX ст. / М. Ласло-Куцюк. – Бухарест : Критеріон, 1980. – 327 с.

С. 27–32: про творчість М. Йогансена.

702. Мельників, Р. В. Екзегетизм «філософських ландшафтів» Майка Йогансена / Р. Мельников // Наук. зап. Харків. держ. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. Серія «Літературознавство». – 1998. – Вип. 6. – С. 82–84.

703. Мельників, Р. В. Кінець епохи «туманного романтизму». Майк Йогансен і «ВАПЛІТЕ» / Р. В. Мельников // Наук. зап. Харків. держ. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. Серія «Літературознавство». – 1998. – Вип. 3 (14). – С. 101–110. – Бібліогр. наприкінці ст. (22 назви).

704. Мельників, Р. В. Людина з химерним іменем : літ. образок / Ростислав Мельників // Кур'єр Кривбасу. – 2002. – № 146. – С. 106–124.

705. Мельників, Р. В. Людина з «химерним йменням» // Літературні 1920-ті. Постаті : нариси, образки, етюди / Ростислав Мельників. – Харків, 2013. – С. 24–44.

706. Мельників, Р. В. Майк Йогансен : деякі аспекти проблеми реміфологізації моделі «людина і світ» / Ростислав Мельников // Тенденції розвитку української літератури та літературної критики нових часів : тези доп. та повідомл. міжвуз. наук.-теорет. конф. 15–16 трав. 1996 р. – Харків, 1996. – С. 28–29.

707. Мельників, Р. В. Майк Йогансен : проблема художньої моделі «людина і світ» : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Р. В. Мельников ; Харків. держ. ун-т. – Харків : [б. в.], 1998. – 16 с.

708. Мельників, Р. В. Coelum, non animum mutant qui trans mare currunt : передм. до публ. «Подорожі ученого доктора Леонардо...» / Ростислав Мельників // Кур'єр Кривбасу. – 2000. – № 132. – С. 77–78.

709. Микитенко, І. К. За гегемонію пролетарської літератури : стенограма доп. на пленумі Ради ВУСПП 22.05.1930 р. / І. Микитенко // Гарт. – 1930. – № 6. – С. 109–163.

С. 115–117: про М. Йогансена.

710. Микитенко, И. К. За гегемонию пролетарской литературы : стеногр. докл. на пленуме Совета ВУСПП 22.05.1930 г. / И. Микитенко // Крас. слово. – 1930. – № 6. – С. 79–105.

С. 82–84: про М. Йогансена.

711. Наєнко, М. К. Художня література України. Від міфів до модерної реальності / Михайло Наєнко. – 3-тє вид., з допов. й уточненнями. – Київ : Просвіта, 2012. – 1087 с.

С. 796–803: Майк (Михайло Гервасійович) Йогансен.

712. Назаренко, В. М. Майк Йогансен як «оформлювач» альманаху «Літературний ярмарок» / В. М. Назаренко // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія Філологія, вип. 71. – 2014. – № 1127. – С. 282–286.

713. Наші презентації // Слово і час. – 2002. – № 8. – С. 92–93 : іл.

Огляд нових книг, серед яких – Йогансен, М. Вибрані твори, 2001.

714. Неврлий, М. Я. Минуле й сучасне : зб. слов'янознав. пр. / Микола Неврлий ; [передм. І. М. Дзюби]. – Київ : Смолоскип, 2009. – 953 с.

С. 306, 319, 320, 325, 330, 354, 376, 377, 386, 387, 449, 458, 517, 518, 733: згадується М. Йогансен.

715. Олешко, С. Ю. Літературна автобіографія Майка Йогансена / С. Ю. Олешко // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія Філологія : пр. молодих учених філол. ф-ту. – 2000. – № 473. – С. 391–397.

716. Петников, Г. М. Йогансен / Г. Петников // Альманах современной украинской литературы. – Ленинград, 1930. – С. 186.

717. Півторадні, В. І. Українська література перших років революції (1917–1923 рр.) : посіб. для студентів-заочників філол. ф-тів пед. ін-тів і ун-тів / В. І. Півторадні. – Київ : Радян. шк., 1968. – 159 с. – Бібліогр.: с. 157–159.

С. 91, 132, 142, 147: про М. Йогансена.

718. * Пилипенко, С. В. Йогансеновий дрібногляд / С. Пилипенко // Плужанин. – 1925. – № 5. – С. 28–29.

719. Посадов, А. Парадоксальний майстер / А. Посадов // Вечір. радіо. – 1929. – 3 жовт.

720. Пуніна, О. В. Кінофікація українського літературного дискурсу (20–30-ті роки XX століття) : монографія / Ольга Пуніна ; Донец. нац. ун-т, Каф. історії укр. літ. і фольклористики. – Донецьк : ДонНУ, 2012. – 330 с. – Бібліогр.: с. 267–309, 329–330.

С. 7–9, 81, 82, 170–174, 177, 187, 227: про М. Йогансена.

721. * Радзикевич, В. Майк Йогансен // Історія української літератури / Володимир Радзикевич. – Детройт, 1956. – Т. 3: Нова доба. – С. 101–102.

722. Радзикевич, В. Майк Йогансен // Українська література XX століття : підруч. для шк. молоді і самоосвіти / Володимир Радзикевич. – Філадельфія, 1952. – С. 106.

723. Романцова, Б. Майк Йогансен – актор, піжон і рятівник української літератури [Електронний ресурс] / Богдана Романцова // Читомо. – 2015. – 26 листоп. – URL: http://archive.chytomo.com/news/majk-jogansen-aktor-pizhon-i-ryativnik-ukraiinskoii-literaturi (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

724. Савчук, Н. Майк Йогансен / Надія Савчук // Укр. мова та літ. – 2008. – № 33–34. – С. 10–11.

725. Славутич, Я. Майк Йогансен // Розстріляна муза : сильвети / Яр Славутич. – [Детройт], 1955. – С. 55–58 : фот.

726. Те саме // Розстріляна муза : мартиролог : нариси про поетів / Яр Славутич. – 2-ге вид., випр. та допов. – Київ, 1992. – С. 97.

727. Те саме // Дослідження та статті : Розстріляна муза ; Меч і перо ; Укр. л-ра на Заході / Яр Славутич. – Едмонтон, 2006. – С. 69–70.

728. Те саме // Твори : у 5 т. / Яр Славутич. – Київ ; Едмонтон, 1998. – Т. 3. – С. 69–70.

729. Сулима, М. М. «…І наречуть йому химерне найменння – Йогансен» / Микола Сулима // Слово і час. – 1995. – № 2. – С. 7–11.

730. Те саме // Книжиця у семи розділах : літ.-крит. ст. й дослідж. / Микола Сулима. – Київ, 2006. – С. 212–218.

731. Тростянецький, А. А. Шляхом боротьби та шукань : процеси ідейно-творчої консолідації письменницьких сил Радянської України (1917–1932) / А. А. Тростянецький. – Київ : Наук. думка, 1968. – 256 с.

С. 15, 20, 24, 25, 28, 30, 93, 101, 107, 160, 208, 212, 215: про М. Йогансена.

732. Українська радянська література / за ред. П. П. Кононенка, В. В. Фащенка. – Київ : Вища шк., 1979. – 656 с.

С. 73, 74, 80, 82, 99, 100, 135, 151: про творчість М. Йогансена.

733. * Цимбал, Я. В. Звукосмислові експерименти в поезії і прозі Майка Йогансена / Ярина Цимбал // Літературознав. обрії : пр. молодих учених України / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2003. – Вип. 4. – С. 241–247.

734. Те саме // Слово і час. – 2003. – № 1. – С. 15–21.

735. Цимбал, Я. В. Майк Йогансен на тлі українського авангарду / Ярина Цимбал // Сучас. проблеми мовознавства та літературознавства / Ужгород. нац. ун-т. – Ужгород, 2002. – Вип. 5: Міжнародна наукова конференція «Українська література в загальноєвропейському контексті». – С. 197–199.

736. Цимбал, Я. В. Майк Йогансен / Ярина Цимбал // Літ. Україна. – 2013. – 3 січ. – С. 7.

Уривок з книги «Майк».

737. * Цимбал, Я. В. Перший розділ науки про Йогансена / Ярина Цимбал // Спадщина : літ. джерелознавство, текстологія / [Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України]. – Київ, 2013. – Т. 8. – С. 26–91.

Дослідження з текстології.

738. * Цимбал, Я. В. Пригоди довірливого читача, ошуканого Майком Йогансеном і Юрієм Смоличем / Ярина Цимбал // Літературознав. обрії : пр. молодих учених України / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2001. – Вип. 2. – С. 107–111.

739. Цимбал, Я. В. Творчість Майка Йогансена в контексті українського авангарду 20–30-х років : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Я. В. Цимбал ; Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ : [б. в.], 2003. – 20 с.

740. * Цимбал, Я. В. Творчість Майка Йогансена в контексті українського авангарду 20–30-х років / Ярина Цимбал // Slavistika v modernim svete : conference mladych slavistu III (rijen 2007). – Praha, 2008. – S. 125–132.

741. Цимбал, Я. В. Філософія світу і філософія слова у творчості Майка Йогансена / Ярина Цимбал // Актуал. проблеми літературознавства : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ, 2002. – Т. 13. – С. 117–124.

742. * Шамрай, А. Українська література / А. Шамрай. – Харків : Рух, 1927.

С. 174: про творчість М. Йогансена.

743. Шевченко, В. «Ось іду по рейці і хитаюсь...» : поет укр. авангарду XX ст. М. Г. Йогансен / Віталій Шевченко // Літ. Україна. – 2008. – 19 черв. – С. 6 : фот.

744. Шкандрій, М. Б. Модерністи, марксисти і нація : укр. літ. дискусія 1920-х років / Мирослав Шкандрій. – 2-ге вид. – Київ : Ніка-Центр, 2015. – 382 с.

С. 49, 51, 62, 68, 137, 140, 152, 153, 189, 198, 249, 250: про М. Йогансена.

745. * Шляхи розвитку української пролетарської літератури : літературна дискусія (1925–1928) : зб. матеріалів. – Харків : Укр. робітник, 1928.

С. 11, 14, 15, 27, 103, 138, 140, 215: згадується М. Йогансен.

746. Якубовський, Ф. Б. П'ятнадцять / Ф. Якубовський // Життя й революція. – 1931. – № 11–12. – С. 49–82.

С. 54: про М. Йогансена.

747. Якубовський, Ф. Б. Силуети сучасних українських письменників / Ф. Якубовський. – [Київ : б. в., 1928]. – 48 с. – (Бібліотека газети «Пролетарська правда»).

С. 15–16: про М. Йогансена.

748. Ilnytzkyi, O. S. Ukrainian Futurism, 1914–1930 : a Historical and Critical Stady / O. S. Ilnytzkyi. – Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press, [1997]. – XVIII, 413 p., 8 p. il.

С. 66, 68, 263, 347: про М. Йогансена.

749. Čyževs'kyj, D. A history of Ukrainian literature : (from the 11th to the end of the19th century) / Dmytro Čyževs'kyj ; transl. by Dolly Ferguson, Doreen Gorsline, Ulana Petyk ; ed., with a forew. and with an overview of the twentieth century by George S. N. Luckyj. – 2nd ed. – New York : The Ukr. Acad. of Arts and Sci. ; Englewood (CO) : Ukrainian Academic Press, 1997. – XVI, 815 p. – (The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S. ; vol. 17–19, № 43–46).

С. 715, 719, 720, 730, 746: про М. Йогансена.

2.2.1 Поезія

750. Білецький, О. Двадцять років нової української лірики / Ол. Білецький. – Харків : ДВУ, 1924. – 40 с.

С. 35: про поезію М. Йогансена.

751. Бондаренко, А. І. Темпоральність у поетичній мові XX століття : монографія / Алла Бондаренко ; Ніжин. держ. ун-т ім. М. В. Гоголя. – Ніжин : Лисенко М. М., 2013. – 360 с. – Бібліогр.: с. 320–359.

С. 206, 207, 233, 234: про вірші М. Йогансена «Весна в заводі» та «Ах життя моє дороге...».

752. Вокальчук, Г. М. Авторський неологізм в українській поезії XX століття : (лексикографічний аспект) : монографія / Галина Вокальчук ; за ред. А. П. Грищенка. – Рівне : Перспектива, 2004. – 523 с. – Бібліогр.: с. 69–93, 492–507.

С. 101, 104, 119, 124, 126, 136, 138, 142, 170, 186, 191, 195, 215, 260, 266, 283, 291, 319, 331, 357, 377, 389, 399, 413, 417–419, 421, 448, 464, 473, 475, 491: авторські неологізми М. Йогансена (джерела умовно позначені МЙ, МЙ2, МЙ3).

753. Доленго, М. Жовтнева лірика : (нотатки до історії укр. революц. лірики) / М. Доленго // Червон. шлях. – 1924. – № 10. – С. 163–173.

С. 170: про лірику М. Йогансена.

754. Те саме // Критичні етюди / М. Доленго. – Харків, 1925. – С. 58–72.

С. 68–69: про лірику М. Йогансена.

755. Доленго, М. Поезія по наших журналах : (крит. огляд) / М. Доленго // Критика. – 1930. – № 1. – С. 86–101.

С. 89, 93: про вірші М. Йогансена.

756. Дорошкевич, О. Літературний рух на Україні в 1924 р. / О. Дорошкевич // Життя й революція. – 1925. – № 3. – С. 61–68.

С. 64–65 : про збірку М. Йогансена «Доробок».

757. Зеров, М. К. Українська література в 1923 році / М. Зеров // Нова громада. – 1924. – № 18. – С. 29–30.

С. 30: про збірку М. Йогансена «Кроковеє коло».

758. Іваненко, І. Повернення заборонених творів у літературу : текстологічний аспект / Ірина Іваненко // Список репресованої літератури. Документи і матеріали : [заборон. вид. 1920–30-х рр. / Укр. культур. фонд]. – Київ, 2018. – С. 445–450.

Порівняння лексики однойменних поетичних збірок М. Йогансена та С. Жадана «Балади про війну і відбудову».

759. Ковалів, Ю. І. Історія української літератури : кінець XIX – поч. XXI ст. : підручник. У 10 т. Т. 4 : У сподіваннях і трагічних зламах / Юрій Ковалів. – Київ : Академія, 2015. – 574 с. – Бібліогр.: с. 568–574.

С. 262–271: про поезію М. Йогансена.

760. Ковалів, Ю. І. Арфами, арфами... : [вступ. ст.] / Юрій Ковалів // Атом серця : укр. поезія першої половини XX ст. / упоряд. та прим. Юрія Коваліва. – Київ, 1992. – С. 7–27.

С. 13: про поезію М. Йогансена.

761. Ковалів, Ю. І. Ідейно-естетичні пошуки української радянської поезії 20-х – початку 30-х років / Ю. Ковалів // Радян. літературознавство. – 1989. – № 10. – С. 72–77.

С. 72, 73: про М. Йогансена.

762. Ковалів, Ю. І. Романтична стильова течія в українській радянській поезії 20–30-х років : (М. Бажан, Ю. Яновський, О. Влизько, Л. Первомайський) : [монографія] / Ю. І. Ковалів ; Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка Акад. наук УРСР. – Київ : Наук. думка, 1988. – 128 с. – (Літературознавство).

С. 7, 17, 31–33, 35, 44–49, 61, 62, 64, 71, 74, 77, 78, 94, 96, 99, 101, 116: про поезію М. Йогансена.

763. Корсунська, Б. Л. Поезія нового світу : ідеї та образи укр. радян. лірики 20–30-х рр. / Б. Л. Корсунська. – Київ : Наук. думка, 1967. – 332 с.

С. 13, 47, 135–140, 172, 182, 223, 224, 242, 258, 304: про поезію М. Йогансена.

764. Косарик, Д. Оборонний сектор за роботою : готування до червоноармійської олімпіади УВО / Д. Косарик // Літ. газ. – 1933. – 30 квіт.

Композитор Богуславський бере зобов'язання написати музику до «Історії 45-ї дивізії в піснях» М. Йогансена.

765. Крижанівський, С. А. Нотатки про поезію / С. Крижанівський // Критика. – 1931. – № 10. – С. 98–115.

С. 111: про поезію М. Йогансена.

766. Крижанівський, С. А. Поезія по наших журналах : огляд / С. Крижанівський // Літ. газ. – 1933. – 10 жовт.

Про вірші М. Йогансена «Ремонт землі», «Ніч у лісі», «Сестра», надруковані у журналі «Молодняк».

767. Крижанівський, С. А. Романтик революційного слова : [вступ. ст.] / Степан Крижанівський // Поезії / Майк Йогансен ; [редкол.: В. В. Біленко та ін. ; упоряд. і прим. С. А. Крижанівського]. – Київ, 1989. – С. 17–42.

768. Те саме // Вибрані твори / Майк Йогансен ; Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2001. – С. 477–499.

769. * Купайло, І. Джерела поетики Майка Йогансена / І. Купайло [І. М. Лисенко] // Наша культура. – 1975. – № 2.

770. Лисенко, І. М. Вікінг української поезії / Іван Лисенко // Вітчизна. – 1995. – № 9–10. – С. 138–141.

771. Те саме // Поезії видіння осяйне : літ. портр. та спогади / І. М. Лисенко. – Київ, 2002. – С. 48–57.

772. Літвінова, І. М. Концепт ПРИРОДА як репрезентант політичних переконань Майка Йогансена (на матеріалі поетичних текстів) / І. М. Літвінова // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія Філологія, вип. 72. – 2015. – № 1152. – С. 86–90.

773. Літвінова, І. М. Художня рецепція релігійних образів у поезії Майка Йогансена / І. М. Літвінова // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта. Серія філологічна : наук. зб. / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, Н.-д. центр огієнкознавства. – Кам'янець-Подільський, 2017. – Вип. 14. – С. 162–168.

774. Мазурець, С. Авторські новотвори в поезії Майка Йогансена / С. Мазурець // Сучас. філологія : проблеми, пошуки, розвідки : зб. наук. пр. / Рівнен. держ. пед. ін-т. – Рівне, 1993. – Вип. 1. – С. 19.

775. * Максимова, К. Поетика Майка Йогансена і Сергія Жадана : спадкоємність і відмінність / К. Максимова // Сполучник-VII : альм. літ. творчості. – Київ, 2012. – С. 274–280.

776. Матвійчук, У. Д. Ритмічний вияв музичності у поетичній творчості Майка Йогансена / У. Д. Матвійчук // Філол. трактати / Сум. держ. ун-т. – Суми, 2015. – Т. 7, № 2. – С. 22–30.

777. Мельників, Р. В. Майк Йогансен : екзегетика поетичного тексту / Р. Мельників // Харків 30–40-х рр. XX ст. Література. Історія. Мистецтво : матеріали міжнар. наук. конф. до ювілею проф. Юрія Бойка-Блохина / Харків. держ. ун-т [та ін.]. – Харків, 1998. – С. 98–100.

778. Мельників, Р. В. Майк Йогансен : ландшафти трансформацій / Ростислав Мельників. – Київ : Смолоскип, 2000. – 156 с. – Бібліогр.: с. 149–152.

779. Микитенко, І. К. На інтернаціональному фронті : [доп. на 2-й світ. конф. революц. письменників] / І. Микитенко // Критика. – 1930. – № 11. – С. 3–28.

С. 25: про вірш М. Йогансена «Робочий».

780. Микитенко, І. К. Пролетарська література України на інтернаціональному фронті : доп. на II Міжнар. конф. революц. письменників / І. Микитенко // Молодняк. – 1931. – № 1. – С. 113–135.

С. 133: про вірш М. Йогансена «Робочий».

781. На літературні теми : суб'єктивізм в критиці / К. Г-ко // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 23 груд.

Зокрема про поему М. Йогансена «Революція».

782. Неврлий, М. Я. Українська радянська поезія 20-х років : мікропортрети в художніх стилях і напрямах : [монографія] / Мікулаш Неврлий ; авториз. пер. зі словац. О. і Г. Булахів ; [вступ. ст. М. Жулинського]. – Київ : Вища шк., 1991. – 271 с. : іл. – Рез.: рос., фр. та словац. – Бібліогр.: с. 254–260.

С. 6, 23, 24, 33, 49, 109, 120, 150, 168, 170, 176, 182–186, 203, 248, 250, 255, 257, 263: про поезію М. Йогансена.

783. Нудьга, Г. А. Розвиток жанру балади в українській поезії : [вступ. ст.] / Г. А. Нудьга // Українська балада : антологія. – Київ, 1964. – С. 3–56.

С. 45, 46, 50, 51: про балади М. Йогансена.

784. Нудьга, Г. А. Українська балада : (з теорії та історії жанру) / Г. А. Нудьга. – Київ : Дніпро, 1970. – 258 с.

С. 28, 183–186, 190, 192, 195, 212–215, 243, 256: про балади М. Йогансена.

785. Панч, П. Лист до редакції / П. Панч // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1925. – 14 трав. – С. 7.

«У недільному додатку до "Українських щоденних вістей" (США) за 19 квітня 1925 р. на першій сторінці надруковано вірші "Ви породили нас" і "Я – це ти", під якими чомусь стоїть моє прізвище. Наскільки мені відомо автором цих віршів є М. Йогансен».

786. * Саєнко, В. Українська модерна поезія 20-х років ХХ століття : ренесансні параметри : наук. посіб. / В. Саєнко. – Одеса : Астропринт, 2004. – 256 с. – Із змісту: Футуристичні експерименти і художній світ Майка Йогансена. – С. 151–155 ; Цикл у поезії Майка Йогансена. – С. 164–172 ; Література до теми «Творчість Майка Йогансена». – С. 185–187.

787. Саламанов, Н. Антологія української поезії / Н. Саламанов, Д. Толмачов // Літ. газ. – 1936. – 5 верес.

У Ленінграді готується до видання тритомник української поезії в російських перекладах. До третього тому антології планується включити твори М. Йогансена.

788. Славутич, Я. Модерна українська поезія, 1900–1950 / Яр Славутич. – Філадельфія : Америка, 1950. – 71 С. : іл.

С. 34–35: про поезію М. Йогансена.

789. Ставицька, Л. О. Естетика слова в українській поезії 10–30 рр. ХХ ст. / Л. О. Ставицька. – Київ : Правда Ярославичів, 2000. – 156 с.

С. 75, 76, 85, 87–89, 91, 97, 113, 114: про поезію М. Йогансена.

790. Ставицька, Л. О. Учив співати вітер... : мова укр. радян. поезії 20-х років / Л. О. Ставицька. – Київ : Знання, 1990. – 32 с. – (Серія 6, Духовний світ людини ; № 5. Тематичний цикл «Література»).

С. 7, 8, 12, 17, 20, 30: про мову поезій М. Йогансена.

791. Тиверець, Б. Спад ліризму в сучасній українській поезії / Б. Тиверець [Д. Загул] // Червон. шлях. – 1924. – № 1–2. – С. 141–166.

С. 147–148, 155–156, 158, 160–161, 163: про поезію М. Йогансена.

792. Ушкалов, Л. В. Духовний меч Слобідського краю / Л. В. Ушкалов // Слобожанська яса : антол. громадян. лірики кінця XVII – початку XXI ст. / [упоряд. та ред. В. Бойко]. – Харків, 2006. – С. 3–20.

С. 10–11: про вірші М. Йогансена.

793. Филипович, П. Ленін в українській поезії / П. Филипович // Життя й революція. – 1925. – № 1–2. – С. 68–71.

С. 70: про вірш М. Йогансена «Дві тисячі тому були б ви богом...».

794. Цебенко, В. Аналіз мови поезій Йогансена / В. Цебенко // Червон. шлях. – 1925. – № 4. – С. 216–230.

795. Цепкало, Т. О. Міфологема місяця у творчості М. Йогансена та К. Гамсуна / Т. О. Цепкало // Філол. науки / Полтав. нац. пед ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2016. – Вип. 24. – С. 51–58.

Розглядаються вірші М. Йогансена «Весна в вагоні», «Місяць», «Світанок» та інші.

796. Цимбал, Я. В. Рок, поп, блюз, метал : як 20-ті звучать сьогодні [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент. 20-ті LIVE з Яриною Цимбал. – 2019. – 11 листоп. – URL: http://litakcent.com/2019/11/11/rok-pop-blyuz-metal-yak-20-ti-zvuchat-sogodni/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Про пісні сучасних музичних колективів на вірші поетів 1920-х рр., зокрема М. Йогансена.

797. Черемська, О. С. Фоніка й лексика в поетичній мові Майка Йогансена / О. С. Черемська, О. В. Масло // Лінгвіст. дослідж. : зб. наук. пр. / Харків. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2016. – Вип. 41. – С. 85–91.

798. Шапіро, В. Й. Видові модифікації поезії у творчості М. Йогансена / В. Й. Шапіро // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – 2012. – № 3 : Філологічні науки, ч. 1. – С. 52–58.

799. Шухорова, А. Балади про війну і відбудову 33-го Майка Йогансена / Алла Шухорова // Укр. мова та літ. – 2002. – № 40. – С. 45–46 : портр.

800. * Якубський, Б. Наука віршування / Б. Якубський. – Київ : Слово, 1922. – 122 с.

Наводяться приклади з поезій М. Йогансена.

801. Якубський, Б. Українська поезія в 1923 році / Б. Якубський // Радян. освіта. – 1924. – № 1–2. – С. 79–84.

С. 82: Про збірку поезій М. Йогансена «Кроковеє коло».

2.2.2 Проза

802. Агеєва, В. П. Простір гри : [вступ. ст.] / В. Агеєва // Вибрані твори / Майк Йогансен ; [упоряд. В. П. Агеєва]. – Київ, 2011. – С. 5–20.

803. Агеєва, В. П. Простір гри // Дороги й середохрестя : есеї / Віра Агеєва. – Львів, 2016. – С. 168–188.

Про твори М. Йогансена «Подорож доктора Леонардо...» і «Неймовірні авантюри дона Хозе Перейра в Херсонськім степу».

804. * Акулова, Н. «Сімнадцять хвилин» Майка Йогансена як авантюрна кіноновела / Надія Акулова // Мільйон історій : поетика пригод у літературі та медіа : [зб. наук. матеріалів конф. (Бердянськ, 22–23 верес. 2016 р.)]. – Бердянськ, 2016. – С. 7–9.

805. Антонюк, С. Нотатки з приводу... / С. Антонюк // Гарт. – 1929. – № 10–11. – С. 178–184. – Рец. на журн.: Літературний ярмарок. – 1929. – № 8.

С. 180–182: про повість М. Йогансена «Неймовірні авантюри Дона Хозе Перейра в Херсонськім степу».

806. Бабаніна, О. Експериментальність поетики роману Майка Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших» / О. Бабаніна // Іст.-літ. журн. (Одеса). – 2008. – № 15. – С. 150–158.

807. Барун, Р. Шляхи творення української дитячої книги / Р. Барун // Літ. газ. – 1936. – 6 січ.

М. Йогансен написав дві книжки з життя природи: «Оповідання про тварин» і «Старий вепр».

808. Бондар, П. Е. Ландшафт як ігровий простір у повісті М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…» / П. Е. Бондар // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – 2013. – № 22 (2) : Філологічні науки. – С. 149–153.

809. Боярчук, О. М. Експериментальна проза 20-их років XX століття : жанрово-стильові модифікації (В. Домонтович, А. Любченко, М. Йогансен) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / О. М. Боярчук ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ : [б. в.], 2003. – 19 с.

810. * Буханенко, О. Динаміка розвитку романних форм в українській прозі 20-х років XX ст. : («Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію») / О. Буханенко // Проблеми розвитку сучасного літературознавства : зб. наук. пр. – Одеса, 2001. – Вип. 7. – С. 163–175.

811. Василенко, В. «Літературний ярмарок» / В. Василенко // Критика. – 1929. – № 2. – С. 18–39.

С. 37–38: про повість М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

812. Васьків, М. С. Майк Йогансен: творчі ігри на межі сну і реальності / М. С. Васьків // Наук. зап. Бердян. держ. пед. ун-ту. Сер. : Філологічні науки / Бердян. держ. пед. ун-т. – 2015. – Вип. 8. – С. 99–106.

Про твори «Подорож ученого доктора Леонардо...» і «Життя Гая Сергійовича Шайби».

813. Васьків, М. С. Огляд і оцінка західної преси на сторінках «Універсального журналу» (1928–1929 рр.) [Електронний ресурс] /

М. С. Васьків // Синопсис: текст, контекст, медіа / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Гуманіт. ін-т. – 2013. – № 1. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stkm_2013_1_17 (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Про нариси М. Йогансена «Таймс», «Тан», «Дейлі Ньюз», «Вашингтон Пост».

814. Васьків, М. С. Романні форми в українській літературі 1920–1930-х років : монографія / Микола Васьків. – Кам'янець-Подільський : Буйницький, 2009. – 325 с.

С. 20–22, 24, 65, 69, 72–75, 78, 92, 101, 134, 163, 247, 289, 290, 308, 311, 317: про твори М. Йогансена.

815. Васьків, М. С. Український роман 1920-х початку 1930-х років : генерика й архітектоніка : монографія / М. С. Васьків. – Кам'янець-Подільський : Буйницький, 2007. – 207 с.

С. 17–21, 30, 36, 39, 41, 43–45, 47, 62, 66, 74, 76, 148, 183, 185–188: про романи М. Йогансена.

816. * Винничук, Ю. Бестіярій Майка Йогансена // Книга бестій / Юрій Винничук. – Львів, 2003. – С. 35–36.

817. Віннікова, Н. М. Дискурс української літературної пародії : [монографія] / Наталія Віннікова. – Київ : Наук. думка, 2014. – 431 с.

С. 175–176: про роман М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

818. Віннікова, Н. М. Пародія Майка Йогансена на лицарський роман / Н. М. Віннікова // Вісн. Запоріз. нац. ун-ту. Серія Філологічні науки. – 2010. – Вип. 2. – С. 28–32.

Про роман «Подорож ученого доктора Леонардо…».

819. Гіленко, О. «Кос Чагил на Ембі» Майка Йогансена в журналі «Радянська література» як зразок нарисів 30-х рр. ХХ ст. / О. Гіленко // Журналістика : наук. зб. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т журналістики. – Київ, 2013. – Вип. 12 (37). – С. 99–106.

820. Голота, О. Історична пам'ять та формування радянської ідентичності у подорожніх творах Майка Йогансена / Олена Голота // Художні феномени в історії та сучасності («Пам'ять та ідентичність») : тези доп. VI Міжнар. наук. конф., 3–4 квіт. 2020 р. / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Ф-т іноземн. мов, Каф. роман. філології та пер. – Харків, 2020. – С. 36–37.

821. Горбик, Р. О. Особливості композиційної структури «Оповідань про Майкла Паркера» Майка Йогансена / Р. О. Горбик // Стиль і текст : [зб. ст.] / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики. – Київ, 2005. – Вип. 6. – С. 174–179.

822. Городецька, Є. Оповідання про тварин Майка Йогансена / Є. Городецька // Радян. літ. – 1937. – № 5. – С. 177–184.

823. Денисенко, В. І. Творчість М. Йогансена в контексті української сміхової модерністської прози : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / В. І. Денисенко ; Нац. акад. наук України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка. – Київ : [б. в.], 2003. – 18 с.

824. * Денисенко, В. І. Типи комічного в повісті М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо...» / В. Денисенко // Модерн як поле експерименту : комічне, фрагмент, гіпертекстуальність / В. Денисенко, В. Костюк. – Київ, 2002. – С. 136–137.

825. Денисенко, В. І. Типи комічного у «Подорожі доктора Леонардо…» Майка Йогансена / Вадим Денисенко // Слово і час. – 2000. – № 11. – С. 65–69.

826. * Денисенко, В. І. Типи мовлення як засіб комічного у «Подорожі доктора Леонардо...» М. Йогансена / Вадим Денисенко // Літературознав. обрії : пр. молодих учених України / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2002. – Вип. 3. – С. 93–98.

827. * Довгаленко, О. Ю. Вертепна модель світу в «Подорожі ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію» Майка Йогансена / О. Ю. Довгаленко // Наук. вісн. Миколаїв. нац. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського. Серія Філологічні науки. – 2015. – № 2. – С. 81–85.

828. «Доктор Леонардо зняв окуляри» // Літ. газ. – 1935. – 18 серп.

Обговорення книги М. Йогансена «Кос Чагил на Ембі» у правлінні Спілки радянських письменників України. Йогансену доручено написати історію заводу ім. Дзержинського в Кам`янському.

829. Дорошко, В. Перший пригодницький роман на Україні // Від зорі до зорі : оповідання, спогади / В. Дорошко. – Київ, 1987. – С. 72–83.

Про «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших».

830. Жигун, С. В. Гра як художній прийом в епічному тексті (на матеріалі прози українських письменників 10–20-х років XX ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / С. В. Жигун ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Київ : [б. в.], 2009. – 20 с.

Серед інших розглядаються твори М. Йогансена.

831. Жигун, С. В. Гра як художній прийом у новелістиці М. Йогансена та Ю. Яновського / Сніжана Жигун // Літературознав. обрії :

пр. молодих учених України / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2009. – Вип. 15. – С. 55–58.

832. Жигун, С. В. Ігрові прийоми нарації у прозі українського авангарду 20-х років ХХ ст. : на матеріалі творів Л. Скрипника, Г. Шкурупія та М. Йогансена / С. Жигун // Studia methodologica : альманах / Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2008. – Вип. 24. – С. 197–200.

833. Жигун, С. В. Образ гри у прозових текстах письменників 10–20-х рр. ХХ ст.: темат. аспект / Сніжана Жигун // Літературознав. студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; Ін-т філології. – Київ, 2009. – Вип. 24. – С. 129–133.

Серед інших творів розглядається роман М. Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших».

834. Жигун, С. В. Стратегії спілкування з читачем як гра у прозовому тексті / Сніжана Жигун // Слово і час. – 2008. – № 11. – С. 56–62.

Зокрема розглядається роман М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

835. Журба, С. С. Авангардний роман : ігрові прийоми організації текстового простору / С. Журба // Актуал. проблеми укр. літ. і фольклору : зб. наук. пр. / Донец. нац. ун-т., каф. історії укр. л-ри і фольклористики. – Вінниця, 2012. – Вип. 17. – С. 26–34.

С. 31–32: про роман М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

836. Журба, С. С. Авантюрно-пригодницький сюжет в українському авангардному романі / С. С. Журба // Літератури світу : поетика, ментальність і духовність : зб. наук. пр. / Криворіз. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг, 2017. – Вип. 8. – С. 50–59.

Серед інших творів розглядається роман М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

837. Журба, С. С. Інтертекстуальна гра в авангардистському романі / С. Журба // Наук. зап. Тернопіл. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. – 2009. – Вип. 27 : Літературознавство. – С. 255–261.

Зокрема розглядається роман М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

838. * Журенко, О. М. Ігрові поля в експериментальному романі М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо...» / О. М. Журенко // Літературознав. обрії : пр. молодих учених України / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2002. – Вип. 3. – С. 106–110.

839. Журенко, О. М. Модерні тенденції української романістики 20-х рр. XX ст. : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / О. М. Журенко ; Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ : [б. в.], 2003. – 20 с.

Зокрема розглядається роман М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

840. Зборовська, Н. В. Код української літератури : проект психоісторії новіт. укр. л-ри : монографія / Ніла Зборовська. – Київ : Академвидав, 2006. – 309 с.

С. 302: про роман М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

841. Кавун, Л. І. Діалогічні аспекти кіно й української літератури 20–30-х років XX століття / Л. Кавун // Вісн. Черкас. нац. ун-ту. Серія Філологічні науки. – 2015. – Вип. 30. – С. 35–39.

С. 37: про роман М. Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших».

842. Кавун, Л. І. Іронічний модус художності в українській прозі 20-х років XX столітття / Л. Кавун // Вісн. Черкас. нац. ун-ту. – 2009. – Вип. 168. – С. 5–12.

Про роман М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

843. Кавун, Л. І. Літературне об'єднання ВАПЛІТЕ й художньо-естетичні шукання в українській прозі 20-х років XX століття : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.01, 10.01.06 / Л. І. Кавун ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ : [б. в.], 2007. – 35 с.

Зокрема розглядається роман М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

844. Кавун, Л. І. Модерністська естетика й поетика роману Майка Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію» / Л. І. Кавун // Літературознавство. Фольклористика. Культурологія : зб. наук. пр. / Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси, 2018. – Вип. 27–28. – С. 7–18.

845. Кавун, Л. І. Образно-стильові особливості прози Майка Йогансена / Лідія Кавун // Українське літературно-мистецьке відродження 20-х років XX століття : питання стилю, проблематики, поетики, мови : зб. пр. всеукр. наук. конф. – Черкаси, 2005. – С. 190–196.

846. Калашник, Ю. І. Вербальне і невербальне в стилістико-синтаксичній організації оповідання Майка Йогансена «Списана спина» / Ю. І. Калашник // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія Філологія, вип. 72. – 2014. – № 1127. – С. 7–11.

847. Калитенко, Т. Подорожі, містифікації і жанрові винаходи Майка Йогансена [Електронний ресурс] / Т. Калитенко // Читомо. – 2016. – 21 черв. – URL: https://archive.chytomo.com/news/podorozhi-mistifikaciii-i-zhanrovi-vinaxodi-majka-jogansena (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

За матеріалами лекції літературознавиці Я. Цимбал з курсу «Український авангард».

848. Капленко, О. М. Наративні структури в українській авангардній прозі 20-х років ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01. / О. М. Капленко ; Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ : [б. в.], 2005. – 20 с.

Зокрема розглядаються твори М. Йогансена: передмови, автобіографії, повісті «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших», «Подорож ученого доктора Леонардо…».

849.* Капленко, О. М. Образ автора в українській авангардній прозі : варіант М. Йогансена / О. М. Капленко // Літературознав. обрії : пр. молодих учених України / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2003. – Вип. 4. – С. 36–40.

850. Ковалів, Ю. І. Енергія експерименту : післямова до публ. повісті М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо...» / Юрій Ковалів // Прапор. – 1990. – № 6. – С. 116–117.

851. Ковалів, Ю. І. Історія української літератури : кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : підручник. У 10 т. Т. 5. У сподіваннях і трагічних зламах / Юрій Ковалів. – Київ : Академія, 2017. – 543 С. – Бібліогр. : С. 537–543.

С. 324–343: про прозу М. Йогансена.

852. Коваленко, Б. «Літературний ярмарок» : (нотатки) / Б. Коваленко // Літ. газ. – 1929. – 15 січ.

Є критика повісті М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо...», надрукованої у журналі «Літературний ярмарок» (1928, № 1).

852а. Ковацька, О. Експериментальні вітрила української прози 20-х років ХХ століття : монографія / Оксана Ковацька. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2020. – 222 с.

С. 147–194: Потенціал пригодницького жанру як альтернатива «серйозній літературі» у творчості М. Йогансена.

853. Констанкевич, І. М. Українська проза першої половини ХХ століття : автобіогр. дискурс : монографія / Ірина Констанкевич ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 420 с. – Бібліогр.: с. 371–407.

С. 54–58: Автобіографізм як об'єкт теоретичної рефлексії (зокрема про М. Йогансена).

854. Коряк, В. Д. Українська література : конспект / В. Коряк. – 3-тє вид. – [Харків] : Пролетар, 1931. – 405 с.

С. 323–324, 326–327, 360: про прозу та критичні статті М. Йогансена.

855. Кулакевич Л. М. Жанрові особливості повісті М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію» / Л. М. Кулакевич // Таїни художнього тексту (до проблеми поетики тексту) : зб. наук. пр. / Дніпров. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпро, 2018. – Вип. 22. – С. 150–159.

856. Куницька, І. Жанрова своєрідність конструктивістського роману (на матеріалі романів Майка Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона», Гаррі Руперта та інших», «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію») / І. Куницька // Гуманітар. освіта у техн. вищ. навч. закл. : зб. наук. пр. / Нац. авіац. ун-т. – Київ, 2019. – Вип. 39. – С. 24–30.

857. Ленська, С. В. «Експеримент у прозі» малого формату / С. В. Ленська // Бібліотечка «Дивослова». – 2019. – № 2. – С. 56–59.

Зокрема про твори М. Йогансена «Оповідання про Майкла Паркера» й «Життя Гая Сергійовича Шайби».

858. Лілова, О. Засоби іронії в повісті Майка Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію» [Електронний ресурс] / О. Лілова // Перекладацька майстерня 2000–2001. Наші дослідження. – URL: http:// www.humanities. lviv.ua/ TW/OR/ lilova_OR.htm (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

859. Лісовська, І. Типологія комічного у романі Олдоса Гакслі «Хоровод блазнів» та повісті Майка Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо...» / І. Лісовська // Сучас. проблеми мовознавства та літературознавства : зб. наук. пр. / Ужгород. нац. ун-т. – Ужгород, 2011. – Вип. 16. – С. 174–177.

860. Лобас, Н. П. Голод і канібалізм : трансформації карнавального топосу достатку у романі М. Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших» / Н. Лобас // Наук. зап. Тернопіл. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія Літературознавство. – 2009. – Вип. 1 (26). – С. 103–119.

861. Лобас, Н. П. Карнавальна поетика міжвоєнної експериментальної прози (Майк Йогансен versus Вітольд Гомбровіч) / Наталя Лобас. – Тернопіль : Studia methodologica ; Підруч. і посіб., 2009. – 262 с. – (Бібліотека наукового альманаху «Studia methodoloqica»).

862. Лобас, Н. П. Карнавальна поетика та жанрові особливості міжвоєнної експериментальної прози Майка Йогансена та Вітольда Гомбровича (на матеріалі романів «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших і «Фердидурке» : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Н. П. Лобас ; Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль : [б. в.], 2007. – 20 с.

863. Лобас, Н. П. Текстові реалізації карнавальних сюжетних моделей у романах М. Йогансена та В. Гомбровича / Н. П. Лобас // Studia methodologica : альманах / Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2007. – Вип. 20. – С. 76–83.

864.* Матвієнко, С. Децентрація тексту як гра з читачем («Подорож ученого доктора Леонардо...» М. Йогансена) / С. Матвієнко // Магістеріум : літературознав. студії / Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.». – Київ, 1999. – Вип. 2. – С. 18–24.

865. Матвійчук, У. Д. Перспективи інтерпретації літературних творів крізь призму музики / Уляна Матвійчук // Слово і час. – 2016. – № 1. – С. 80–86.

С. 83–84: про твори М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо...» і «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших».

866. Мельників, Р. В. Людина з химерним ім'ям [вступ. ст.] / Ростислав Мельників // Вибрані твори / Майк Йогансен ; Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2001. – С. 5–28.

867. Мельників, Р. В. Трансформація особистості в «абсурдному світі» Майка Йогансена / Р. Мельників // Слово і час. – 2000. – № 10. – С. 37–40.

868. Михайленко, І. З поточної журнальної прози : [огляд] / І. Михайленко // Критика. – 1931. – № 6. – С. 93–108.

С. 103–105: про нарис М. Йогансена «Подорож у радянську Болгарію».

869. Михайлова, А. А. Еротичний дискурс у романі Майка Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію» / А. А. Михайлова // Актуал. проблеми літературознавства : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ, 2002. – Т. 12. – С. 57–71.

870. Назаренко, М. Й. «Landscape-novels» Майка Йогансена і Сергія Жадана / М. Й. Назаренко // Літературознав. студії / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2015. – Вип. 43, ч. 2. – С. 92–99.

Паралелі та контрасти між романами «Подорож ученого доктора Леонардо...» і «Ворошиловград».

871. Новицький, М. Трагедія «фактика» анекдоти / М. Новицький // Гарт. – 1930. – № 1. – С. 153–165.

С. 161–162: про повість М. Йогансена «Неймовірні авантюри Дона Хозе Перейра в Херсонськім степу».

872. Олійник, Н. П. Людина в світі природи в романі М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію» / Н. П. Олійник // Актуал. проблеми слов'ян. філології : міжвуз. зб. наук. ст. / Бердян. держ. пед. ун-т, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Бердянськ, 2012. – Вип. 26, ч. 4. – С. 41–48.

873. Півторадні, В. Перший пригодницький роман на Україні / В. Півторадні // Вітчизна. – 1980. – № 1. – С. 213–214.

Про «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших».

874. Підгайний, Л. В полоні дрібниць / Л. Підгайний // Літ. газ. – 1936. – 6 квіт.

Критика книги М. Йогансена «Кос Чагил на Ембі».

875. Підгайний, Л. На шляху до масового читача / Л. Підгайний // Гарт. – 1929. – № 3. – С. 123–132. – Рец. на журн.: Універсальний журнал. – 1929. – № 1, 2, 3.

С. 127, 130: про нариси М. Йогансена «Таймс» і «Зубна щітка».

876. Підодвірна, М. І. Феномен ненадійного наратора в українській прозі ХХ століття : історико-літературний вимір : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / М. І. Підодвірна ; Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль : [б. в.], 2020. – 20 с.

Серед інших творів розглядається роман М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

877. Пуніна, О. В. Засоби кіномови в українській художній прозі 20–30-х років ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / О. В. Пуніна ; Донец. нац. ун-т. – Донецьк : [б. в.], 2011. – 20 с.

Серед інших розглядається роман М. Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших».

878. * Пуніна, О. В. Роман-монтаж Майка Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших» / О. Пуніна // Література. Фольклор. Проблеми поетики : зб. наук. пр. – Київ, 2008. – Вип. 31, ч. 1. – С. 677–682.

879. Романенко, Е. В. Художественная интерпретация пинкертоновских мотивов в литературной мистификации Майка Йогансена / Е. В. Романенко // Вестн. Воронеж. гос. ун-та. Сер.: Филология. Журналистика. – 2014. – № 1. – С. 84–89.

Про роман «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших».

880. Рябчук, С. Автор і читач у повісті Майка Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо...» / Софія Рябчук // Слово і час. – 2005. – № 8. – С. 41–46.

881. Сайковська, О. Експериментальність українського роману 20-х років ХХ століття / Олена Сайковська // Літературознав. обрії : пр. молодих учених України / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2010. – Вип. 18. – С. 36–43.

Зокрема розглядається роман М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

882. Самара, І. Літературні містифікації / Ірина Самара // Дніпро. – 2016. – № 8–9. – С. 156–163.

С. 162–163: про роман М. Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших».

883. Семащук, Н. П. Поетика карнавалу й експериментальна проза міжвоєнного періоду як проблеми порівняльного літературознавства (на матеріалі романів М. Йогансена і В. Гомбровича) / Н. П. Семащук // Міжнаціональні горизонти і компаративістичнй дискурс сучасних літературознавчих студій / [Р. Т. Гром'як, Т. В. Дзись, О. І. Костецька та ін.]. – Тернопіль, 2005. – С. 227–270.

884. * Сняданко, Н. Балади про війну та відбудову / Наталка Сняданко // Львів. газ. – 2008. – 7–9 берез. (№ 33).

У львівському видавництві «Наутілус» вийшла книга «Авангард Йогансена» (упоряд. Д. Горбачов) на основі книги М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…» з численними репродукціями картин майстрів українського авангарду.

885. * Собчук, О. Естетична логіка в повісті Майка Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо...» / Олег Собчук // Studia Methodologica : альманах / Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – Вип. 35. – С. 114–117.

886. Тараненко, А. В. Своєрідність художнього відтворення харчових образів у романі Майка Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо...» / А. В. Тараненко, І. В. Кропивко // Філол. науки : зб. матеріалів підсумк. наук. конф. студентів та викладачів / Дніпров. нац. ун-т ім. О. Гончара, ф-т укр. й інозем. філології та мистецтвознавства. – Дніпро, 2018. – Ч. 1. – С. 346–347.

887. Ткалич, І. В. Пам'ять жанру в повісті «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію» Майка Йогансена / І. В. Ткалич // Вісн. Черкас. ун-ту. Серія: Філологічні науки. – 2016. – Вип. 1, ч. 2. – С. 25–31.

888. Ушкалов, Л. В. «Дороги моїх днів» : про автобіографії письменників Українського Ренесансу / Леонід Ушкалов // Що таке українська література : [45 есеїв] / Леонід Ушкалов. – Харків, 2014. – С. 127–131.

Зокрема про автобіографію М. Йогансена, надруковану в журналі «Літературний ярмарок».

889. Філатова, О. С. Ігрові експерименти в романі М. Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших» / О. С. Філатова // Наук. зап. Тернопіл. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія Літературознавство. – 2012. – № 36. – С. 254–258.

890. Філатова, О. С. Наративна стратегія автора авангардного роману / О. С. Філатова // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки : Філологічні науки. Літературознавство. – Луцьк, 2015. – № 9. – С. 177–182.

Серед інших творів розглядається роман М. Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших».

891. Філатова, О. С. Образ автора-«трикстера» як форма самопрезентації в українському експериментальному романі (на матеріалі роману М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…») / О. С. Філатова // Наук. пр. Кам'янець-Поділ. держ. ун-ту ім. І. Огієнка. Філологічні науки. – 2007. – Вип. 15, т. 2. – С. 17–20.

892. Філатова, О. С. Рольова гра автора, або маска блазня як можливість бути «іншим для інших» / О. С. Філатова // Наук. вісн. Миколаїв. держ. ун-ту ім. В. О. Сухомлинського. Філологічні науки. – 2011. – Вип. 4.7. – С. 106–112.

На матеріалі роману М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо...».

893. Філатова, О. С. Технологія гри в іронічному дискурсі автора-«трикстера» / О. С. Філатова // Питання літературознавства / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України, Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці, 2007. – Вип. 74. – С. 228–235.

Про роман М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

894. Філатова, О. С. Топос маски в романі М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію» / О. С. Філатова, Р. С. Крочак // Вісн. Дніпропетр. ун-ту ім. А. Нобеля. Серія: Філологічні науки. – 2012. – № 2 (4). – С. 114–119.

895. Філатова, О. С. Український роман 20–30-х років ХХ століття : типологія авторської свідомості : автореф. дис. ... д-ра філол. наук :

10.01.01, 10.01.06 / О. С. Філатова ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Київ : [б. в.], 2011. – 36 с.

Серед інших розглядаються твори М. Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших» і «Подорож ученого доктора Леонардо...».

896. Філатова, О. С. Український роман 20–30-х років XX століття : типологія авторської свідомості : монографія / Оксана Філатова ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Миколаїв : Іліон, 2010. – 484 с. – Бібліогр.: с. 429–477 (655 назв).

С. 15, 135, 237, 248, 249, 252, 255, 260, 263, 264–266, 268, 274, 279, 284, 286–293, 301, 319–331, 424: про твори М. Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших» і «Подорож ученого доктора Леонардо…».

897. Філоненко, Н. М. Теоретично-художній дискурс Майка Йогансена / Н. М. Філоненко // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Філологічні науки. – 2011. – № 3, ч. 3. – С. 107–111.

На матеріалі повісті «Подорож ученого доктора Леонардо…» і розвідки «Як будується оповідання. Аналіз прозових зразків».

898. Харлан, О. Д. Гротеск як форма вияву катастрофізму (за творами М. Йогансена та В. Гомбровича) / Ольга Харлан // Дискурс катастрофізму в українській та польській прозі (1918–1939) : монографія / Ольга Харлан. – Київ, 2008. – С. 252–268.

Розглядається повість М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо...».

899. Харлан, О. Д. Ігрові стратегії художньої прози міжвоєнного двадцятиліття (Майк Йогансен – Вітольд Гомбрович – Ілля Еренбург) / Ольга Харлан // Метаморфози в сучасній українській літературі / за ред. П. Олеховської, М. Замбжицької, К. Якубовської-Кравчик. – Варшава ; Івано-Франківськ, 2014. – С. 289–297.

900. Харлан, О. Д. Моделі катастрофізму в українській та польській прозі міжвоєнного двадцятиліття : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.05 / О. Д. Харлан ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Київ : [б. в.], 2008. – 36 с.

Серед інших творів розглядається повість М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо...».

901. Харлан, О. Д. Світоглядно-естетичні моделі катастрофізму : екзистенційний аспект (на матеріалі прози М. Йогансена та В. Гомбровича) / Ольга Харлан // Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту ім. Т. Шевченка. – 2007. – № 2 : Філологічні науки. – С. 102–111.

902. * Харлан, О. Д. Функції метаморфози у прозі М. Йогансена та В. Гомбровича / О. Д. Харлан // Філол. семінари / Київ. нац. ун-т

ім. Т. Г. Шевченка. – Київ, 2006. – Вип. 9: Національні моделі порівняльного літературознавства. – С. 278–284.

903. Харлан, О. Д. Homo ludens як персонаж прози міжвоєнного двадцятиліття (Майк Йогансен – Ілля Еренбург – Вітольд Ґомбрович) / Ольга Харлан // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Філологічні науки. – 2011. – № 6, ч. 2. – С. 47–53.

904. Цимбал, Я. В. «54 кадри на сторінці» : кіно і проза 20–30-х років ХХ ст. / Ярина Цимбал // Слово і час. – 2002. – № 8. – С. 74–79.

Серед творів розглядаються також «Пригоди Мак-Лейстона...» і «Життя Гая Сергійовича Шайби» М. Йогансена.

905. * Цимбал, Я. В. «Авангардист» Майк Йогансен та літературна традиція / Ярина Цимбал // Іст.-літ. журн. (Одеса). – 2001. – № 6. – С. 200–205.

Про роман «Подорож ученого доктора Леонардо…».

906. * Те саме // Урок української. – 2002. – № 5–6. – С. 22–23.

907. Цимбал, Я. В. Вивіска як елемент сюрреалістичного пейзажу : М. Йогансен і французький сюрреалізм / Ярина Цимбал // Літ. компаративістика / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2005. – Вип. 1. – С. 111–121.

Зокрема розглядається оповідання М. Йогансена «Nomina-omina».

908. Цимбал, Я. В. «Гогольянство» в прозі Майка Йогансена / Ярина Цимбал // Літ. та культура Полісся / Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. – 2002. – Вип. 16. – С. 111–115.

909. Те саме // Слово і час. – 2002. – № 1. – С. 73–77.

910. Цимбал, Я. В. Європейський вуркаган, кумир і душка: п’ять найгучніших містифікацій 20-х років [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент. 20-ті LIVE з Яриною Цимбал. – 2020. – 8 лип. – URL: http://litakcent.com/2020/07/08/yevropeyskiy-vurkagan-kumir-i-dushka-p-yat-nayguchnishih-mistifikatsiy-20-h-rokiv/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Серед творів розглядається пригодницький роман М. Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших», виданий під псевдонімом В. Вецеліус.

911. Цимбал, Я. В. Край землі : 10 найекзотичніших репортажів 20-х років [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент. 20-ті LIVE з Яриною Цимбал. – 2019. – 1 серп. – URL: http://litakcent.com/2019/08/01/kray-zemli-10-nayekzotichnishih-reportazhiv-20-h-rokiv/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Серед інших розглядається нарис М. Йогансена «Подорож у Дагестан».

912. * Цимбал, Я. В. Література в літературі, або Дещо про «клоунів» 20-х років / Я. В. Цимбал // Літературознав. обрії : пр. молодих учених України / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2002. – Вип. 3. – С. 122–126.

913. Цимбал, Я. В. Мовосрач, грамар-нацi та гримаси українізації [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент. 20-ті LIVE з Яриною Цимбал. – 2016. – 27 груд. – URL: http://litakcent.com/2016/12/27/movosrach-hramar-naci-ta-hrymasy-ukrajinizaciji/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Письменники 1920-х років про українізацію, зокрема цитується гумореска М. Йогансена «Професори українізації».

914. * Цимбал, Я. В. Наш Майк : [передмова] / Ярина Цимбал // Подорожі філософа під кепом / Майк Йогансен ; [упоряд. Я. Цимбал]. – Київ, 2016. – С. 5–21.

915. Цимбал, Я. В. Подорож у літературі українського авангарду / Ярина Цимбал // Сучас. літературознав. студії : зб. наук. пр. / Київ. нац. лінгвіст. ун-т. – Київ, 2009. – Вип. 6: Подорож як літературознавча та культурологічна проблема. – С. 231–239.

Зокрема про подорожні нариси М. Йогансена.

916. Цимбал, Я. В. Філософ та мандрівник / Ярина Цимбал // Дніпро. – 2011. – № 10. – С. 142–145.

Про тему подорожей у творчості М. Йогансена.

917. Цимбал, Я. В. «Харківський текст» 1920-х років : обірвана спроба / Ярина Цимбал // Літературознавчі обрії : праці молодих учених України / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2010. – Вип. 18. – С. 54–61.

Харків у художній літературі 1920-х років, зокрема у прозі М. Йогансена.

918. Цимбал, Я. В. Хто кого куди послав: чи матюкалися письменники у 20-х? [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент. 20-ті LIVE з Яриною Цимбал. – 2019. – 17 лип. – URL: http://litakcent.com/2019/07/17/hto-kogo-kudi-poslav-chi-matyukalisya-pismenniki-u-20-h/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Серед інших цитуються твори М. Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона...» і «Подорож ученого доктора Леонардо...».

919. Цимбал, Я. В. Як створювався український репортаж? / Ярина Цимбал // День. – 2016. – 12–13 лют. (№ 24–25). – С. 25, 29.

М. Йогансен як засновник жанру українського художнього репортажу.

920. Чорна, О. Ю. Світ природи як джерело дитячого пізнання в оповіданнях Майка Йогансена / О. Ю. Чорна // Актуал. проблеми слов'ян.

філології : міжвуз. зб. наук. ст. / Бердян. держ. пед. ун-т, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Бердянськ, 2012. – Вип. 26, ч. 1. – С. 459–469.

921. Шкандрій, М. Б. Євреї в українській літературі. Зображення та ідентичність / М. Б. Шкандрій ; пер. з англ. Наталії Комарової ; [Нац. ун-т «Києво-Могил. акад.», Центр європ. гуманітар. досліджень, Центр дослідж. історії та культури східноєвроп. єврейства]. – Київ : Дух і літера, 2019. – 351 с. – (Бібліотека юдаїки).

С. 178–180: про книгу М. Йогансена «Подорож людини під кепом (Єврейські колонії)».

922. Шкандрій, М. Б. Український прозовий авангард 20-х / Мирослав Шкандрій / пер. з англ. Лесі Лисенко // Слово і час. – 1993. – № 8. – С. 51–57.

С. 56: про повість М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…».

923. Школа, І. В. Альчеста М. Йогансена – Дульсінея доктора Леонардо / І. В. Школа // Актуал. проблеми слов'ян. філології : міжвуз. зб. наук. ст. / Бердян. держ. пед. ун-т, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Бердянськ, 2013. – Вип. 27, ч. 2. – С. 527–535.

Образ Прекрасної дами в романі «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію».

924. Школа, І. В. «Дон Кіхот» М. Сервантеса та «Подорож ученого доктора Леонардо…» М. Йогансена : типологічні збіги / І. В. Школа // Актуал. проблеми слов'ян. філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство / Нац. акад. наук України, Бердян. держ. пед. ун-т. – Бердянськ, 2008. – Вип. 19. – С. 436–441.

925. Школа, І. В. Інтертекстуальність «Подорожі...» М. Йогансена та «Повернення Дон Кіхота» Г. К. Честертона як вияв міжкультурної комунікації / І. В. Школа // Зб. наук. пр. Полтав. нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. Філологічні науки. – 2012. – Вип. 10. – С. 51–56.

926. Школа, І. В. Лицарський дискурс у «Подорожі...» М. Йогансена та «Поверненні Дон Кіхота» Г. К. Честертона / І. В. Школа // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Філологічні науки. – 2010. – № 4, ч. 2. – С. 112–120.

927. Школа, І. В. Особливості художньої модифікації роману «Дон Кіхот» у творах М. Йогансена та Г. К. Честертона / І. В. Школа // Мова і культура / Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Київ, 2010. – Вип. 13, т. 3 (139). – С. 255–261.

928. Школа, І. В. «Подорож…» М. Йогансена і «Повернення Дон Кіхота» Г. К. Честертона : дискурс театральності недраматичного твору / І. В. Школа // Наук. вісн. Миколаїв. держ. ун-ту імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки. – 2014. – Вип. 4.13. – С. 304–308.

929. Школа, І. В. «Подорож…» М. Йогансена та «Орландо» В. Вулф крізь призму карнавальної поетики / І. В. Школа // Наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Філологічні науки. – 2013. – Вип. 33. – С. 364–367.

930. Школа, І. В. «Подорож…» М. Йогансена та «Орландо» В. Вулф : гра в романі і гра в роман / І. В. Школа // Світова літ. на перехресті культур і цивілізацій : зб. наук. пр. – Сімферополь, 2013. – Вип. 7, ч. 1. – С. 255–262.

931. Школа, І. В. Типологічні риси лицарського роману в повісті М. Йогансена «Подорож ученого доктора Леонардо…» / І. В. Школа // Наук. зап. Тернопіл. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія Літературознавство. – 2008. – Вип. 25. – С. 150–159.

932. Якубовський, Ф. Б. До кризи в українській художній прозі / Ф. Якубовський // Життя й революція. – 1926. – № 1. – С. 40–48.

С. 46–47: про збірку оповідань М. Йогансена «17 хвилин».

2.2.3 Літературознавчі та мовознавчі праці

933. Безхутрий, Ю. М. Майк Йогансен про художню літературу як творчість і ремісництво / Ю. М. Безхутрий, М. І. Філон // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Філологія, вип. 71. – 2014. – № 1127. – С. 141–148.

Про теоретичні праці «Елементарні закони версифікації» та «Як будується оповідання».

934. Веселовська, Г. І. Український театральний авангард / Ганна Веселовська ; Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. – Київ : Фенікс, 2010. – 367 с. : іл.

С. 24, 127, 128, 132: про статтю М. Йогансена «Конструктивізм, яко мистецтво переходової доби».

935. Гладкий, М. Державна правописна комісія / М. Гладкий // Пролетар. правда. – 1923. – 21 листоп. – С. 6.

Закінчився пленум комісії, серед учасників – М. Йогансен.

936. Деякі уваги з приводу пристосування латиниці до потреб української мови / Ю. Ж. // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 16 берез.

Про статтю М. Йогансена «Пристосування латиниці до потреб української мови».

937. Історія українського правопису XVI–XX століття : хрестоматія / [Нац. акад. наук України, Ін-т укр. мови ; упоряд.: В. В. Німчук, Н. В. Пуряєва]. – Київ : Наук. думка, 2004. – 582 с. : іл.

С. 15, 16, 348, 353–355, 432, 434, 436, 441, 573: згадується М. Йогансен як член Державної комісії для впорядкування українського правопису (1925–1926).

938. Комісія з дослідження мови // Червон. шлях. – 1923. – № 4–5. – С. 252.

Комісія у складі М. Йогансена, В. Ткаченка й К. Німчинова повернулась з Полтавщини і привезла різноманітний матеріал з фонетики народних говірок.

939. Костенко, Н. В. З історії українського віршознавства : Майк Йогансен. Елементарні закони версифікації / Н. В. Костенко // Філол. семінари / Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Київ, 2010. – Вип. 13. – С. 8–14.

940. Ленська, С. В. Жанрові ознаки малої прози в теоретичній інтерпретації Майка Йогансена / С. В. Ленська // Наук. зап. Харків. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. Серія Літературознавство. – 2012. – Т. 3, ч. 2. – С. 105–114.

Про книгу М. Йогансена «Як будується оповідання».

941. Літературно-етнографічна секція катедри історії України (жовтень, листопад, грудень) / А. Ш., Е. К. // Червон. шлях. – 1924. – № 3. – С. 270–271.

На засіданні Харківського наукового товариства професор Е. Г. Кагаров прочитав доповідь «Про ритм української художньої прози». Із доповненнями та вказівками до змісту доповіді виступили М. Йогансен та М. Наконечний.

942. Лучук, І. Сприйняття українськими поетами рими та римування / І. Лучук // Дзвін. – 2012. – № 7. – С. 123–130.

С. 125, 126, 128: наводяться цитати із праці М. Йогансена «Елементарні закони версифікації».

943. Микитенко, І. К. Пролетарська література в добу реконструкції : шляхи та перспективи ВУСПП / І. Микитенко // Критика. – 1929. – № 6. – С. 24–33.

С. 28: про книгу М. Йогансена «Як будується оповідання».

944. Микитенко, І. К. Пролетарська література за доби реконструкції : доп. на II з'їзді ВУСПП / І. Микитенко // Гарт. – 1929. – № 9. – С. 111–172.

С. 132–133: про книгу М. Йогансена «Як будується оповідання».

945. Наукові установи та організації УСРР = Научные учреждения и организации УСРР = Wissenschaftliche Anstaalten und Organisationen der Ukraine (USRR) / Держ. план. коміс. УСРР, Бюро для вивчення продукц. сил. – Харків : Держ. план. коміс. УСРР, 1930. – 404 с. : табл.

С. 238: Діалектологічна комісія історично-філологічного відділу ВУАН. Серед співробітників комісії – М. Йогансен. С. 248: Науково-дослідча кафедра мовознавства ім. О. О. Потебні при Харківському інституті народної освіти. Серед співробітників секції української мови – Йогансен М. Г.

946. Рецидив неграмотності чи чергова вилазка ревізіонізму? : (замість рец. на кн. М. Йогансена «Як будується оповідання») / С. Ф. // Культура і побут : дод. до газ. Вісті ВУЦВК. – 1928. – 28 квіт. – С. 2–3.

947. Сухино-Хоменко, В. Проти неуцтва і ревізії / В. Сухино-Хоменко // Критика. – 1928. – № 5. – С. 17–37.

Про книгу М. Йогансена «Як будується оповідання».

948. Сухино-Хоменко, В. Проти спекуляцій на марксизмові / В. Сухино-Хоменко // Пролетаріат і література : зб. ст. / В. Сухино-Хоменко. – Харків, 1930. – С. 152–186.

Критичний аналіз книги М. Йогансена «Як будується оповідання».

949. Ткалич, І. Іронічний дискурс українського літературознавства 1920-х років / Інна Ткалич // Сучас. проблеми мовознавства та літературознавства : зб. наук. пр. – Ужгород, 2011. – Вип. 16. – С. 308–311.

Зокрема розглядається книга М. Йогансена «Як будується оповідання».

950. Установление единого правописания украинского языка // Коммунист. – 1925. – 25 июля.

При Наркомпросі створено державну комісію для вироблення правил правопису, до її складу увійшов М. Йогансен.

951. Філоненко, Н. М. Концепт мистецтва в рецепції М. Йогансена / Н. Філоненко // Сучас. проблеми мовознавства та літературознавства : зб. наук. пр. – Ужгород, 2011. – Вип. 15. – С. 291–292.

Розглядається книга М. Йогансена «Як будується оповідання».

952. Френкель, Л. Жартує чи серйозно? / Л. Френкель // Літ. газ. – 1928. – 25 берез.

Про книгу М. Йогансена «Як будується оповідання».

953. Харківська науково-дослідча кафедра язикознавства в 1923 р. // Червон. шлях. – 1924. – № 1–2. – С. 217–218.

Вийшов друком підручник української мови для дорослих (автори – керівник секції О. Синявський і аспірант М. Йогансен). Члени й аспіранти кафедри, зокрема М. Йогансен, надрукували ряд рецензій на нові підручники з української мови.

954. Цимбал, Я. В. Йог, бог та інші [Електронний ресурс] / Ярина Цимбал // ЛітАкцент. 20-ті LIVE з Яриною Цимбал. – 2019. – 12 лип. –

URL: http://litakcent.com/2019/07/12/yog-bog-ta-inshi/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Огляд нових книг, зокрема «Як будується оповідання» М. Йогансена (Київ: Pabulum, 2019).

955. Червінська, Л. Ф. Покажчик з української мови : матеріали по 1929 рік / Л. Ф. Червінська, А. Т. Дикий ; Харків. держ. б-ка ім. В. Г. Короленка, Від. україніки. – Харків : [Пролетар], 1929 – 1930. – 289 с. – Покажч. авт.: с. 277–288.

У передмові упорядники висловлюють подяку М. Г. Йогансенові за цінні вказівки.

956. Черемська, О. С. Майк Йогансен як мовознавець / Ольга Черемська // Культура слова. – Київ, 2016. – Вип. 84. – С. 187–195.

956а. Черемська, О. С. Становлення і розвиток Харківської філологічної школи (XIX – перша третина XX ст.) : монографія / О. С. Черемська ; Нац. акад. наук України, Ін-т укр. мови. – Харків : Олександр Савчук, 2020. – 483 с. – (Студії з українського мовознавства ; 31).

С. 216, 221, 223, 224, 226, 227, 250, 272–274, 276, 279, 284, 285: про М. Йогансена.

957. * Якименко. «Марксистська» балаканина декласованого інтелігента / Якименко // Літ. газ. – 1930. – № 2. – С. 5.

Про книгу М. Йогансена «Як будується оповідання».

2.3 Рецензії на твори М. Йогансена

958. **[Рецензія]** / Ст.-ан // Молодняк. – 1933. – № 3. – С. 103–104. – Рец. на кн.: **Балади про війну і відбудову** / М. Йогансен. – Харків : ЛіМ, 1933. – 58 с.

959. Капленко, О. М. Реабілітовані часом / О. М. Капленко // Сучасність. – 2003. – № 1. – С. 155–156. – Рец. на кн.: **Вибрані твори** / М. Йогансен – Київ : Смолоскип, 2001. – 516 с.

960. Чернявська, І. Чужий серед своїх / І. Чернявська // Книжник-Review. – 2002. – № 7. – С. 5. – Рец. на кн.: **Вибрані твори** / М. Йогансен. – Київ : Смолоскип, 2001. – 516 с.

961. Тростянецький, М. [Рецензія] / М. Тростянецький // Шляхи мистецтва. – 1922. – № 2. – С. 63. – Рец. на кн.: **Д'горі** / М. Йогансен. – Харків : Всеукрлітком, 1921. – 24 с.

962. * [Рецензія] / К. // Нова Україна (Прага). – 1925. – № 1. – С. 122–123. – Рец. на кн.: **Доробок** / М. Йогансен. – Харків : Червон. шлях, 1924. – 100 с.

963. Доленго, М. [Рецензія] / М. Доленго // Нова книга. – 1924. – № 1. – С. 39–40. – Рец. на кн.: **Доробок** / М. Йогансен. – Харків : Червон. шлях, 1924. – 100 с.

964. Лейтес, О. Три книжки / О. Лейтес // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 23 листоп. – Рец. на кн.: Вітер з України / П. Тичина ; **Доробок** / М. Йогансен ; 15 поем / В. Поліщук.

965. Лейтес, А. [Рецензія] / А. Лейтес // Шляхи мистецтва. – 1922. – № 2. – С. 59. – Рец. на кн.: **Елементарні закони версифікації** / М. Йогансен. – Харків : Всеукрлітком, 1922.

966. Кандиба, М. [Рецензія] / М. Кандиба // Метал. дні. – 1931. – № 1. – С. 97–98. – Рец. на кн.: **Збірка вибраних віршів** / М. Йогансен. – Харків : ДВУ, 1930. – 78 с.

967. Дніпровський, І. [Рецензія] / І. Дніпровський // Червон. шлях. – 1923. – № 6–7. – С. 265–266. – Рец. на кн.: **Кроковеє коло** / М. Йогансен. – Київ : Гарт, 1923. – 32 с.

968. Могилянський, М. [Рецензія] / М. Могилянський // Нова громада. – 1923. – № 15–16. – С. 45. – Рец. на кн.: **Кроковеє коло** / М. Йогансен. – Київ : Гарт, 1923. – 32 с.

969. [Рецензія] / О. Б. // Більшовик. – 1923. – 14 листоп. – Рец. на кн.: **Кроковеє коло** / М. Йогансен. – Київ : Гарт, 1923. – 32 с.

970. [Рецензія] / Гр. Г. // Молодняк. – 1929. – № 5. – С. 143. – Рец. на кн.: **Подорож людини під кепом** / М. Йогансен. – Харків : ДВУ, 1929. – 79 с. ; По єврейських колоніях Криворіжжя та Херсонщини / І. Сенченко. – Харків : ДВУ, 1929. – 31 с.

971. Радугін, С. [Рецензія] / С. Радугін // Культробітник. – 1929. – № 6. – С. 46–47. – Рец. на кн.: **Подорож людини під кепом** / М. Йогансен. – Харків : ДВУ, 1929. – 79 с.

972. Доленго, М. [Рецензія] / М. Доленго // Гарт. – 1929. – № 3. – С. 115–122. – Рец. на журн.: Літературний ярмарок. – 1928. – № 1 ; 1929. – № 2, 3.

С. 119: про повість М. Йогансена **«Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швейцарію»**.

973. Мельник, П. [Рецензія] / П. Мельник // Життя й революція. – 1930. – № 6. – С. 206–207. – Рец. на кн.: **Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у**

Слобожанську Швейцарію / М. Йогансен. – Харків : Пролетарій, 1930. – 214 с.

974. «Вночі дзвенить комар...» / Г. Щ. // Комуніст. – 1934. – 2 квіт. – Рец. на кн.: **Поезії** / М. Йогансен. – Харків : Рух, 1933. – 186 с.

975. Єрський, М. [Рецензія] / М. Єрський // Комуніст. – 1927. – № 13. – Рец. на кн.: **Практичний російсько-український словник** / М. Йогансен та ін. – Дніпропетровськ : ДВУ, 1926. – 238 с.

976. Цебенко, В. [Рецензія] / В. Цебенко // Шлях освіти. – 1927. – № 1. – С. 243–253. – Рец. на кн.: **Практичний російсько-український словник** / М. Йогансен та ін. – Дніпропетровськ : ДВУ, 1926. – 238 с.

977. Довгань, К. [Рецензія] / К. Довгань // Життя й революція. – 1926. – № 1. – С. 112–113. – Рец. на кн.: **Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших** / В. Вецеліус. – Харків : ДВУ, 1925. – Вип. 1–10.

978. [Рецензія] / М. Д. [М. Доленго] // Червон. шлях. – 1925. – № 1. – С. 366–367. – Рец. на кн.: **Зяма** / А. Любченко. – Харків : ДВУ, 1924. – 14 с. ; **Пролог до Комуни** / М. Йогансен. – Харків : ДВУ, 1924. – 24 с. ; **Жмуток червоного** / В. Поліщук. – Харків : ДВУ, 1924. – 30 с.

979. Лебідь, А. [Рецензія] / А. Лебідь // Життя й революція. – 1925. – № 10. – С. 112. – Рец. на кн.: **17 хвилин** / М. Йогансен. – Харків : Книгоспілка, 1925. – 40 с.

980. [Рецензія] / Я. Ф. // Пролетар. правда. – 1925. – 24 січ. – Рец. на кн.: **17 хвилин** / М. Йогансен. – Харків : Книгоспілка, 1925. – 40 с.

981. Булаховский, Л. А. [Рецензия] / Л. А. Булаховский // Путь просвещения. – 1923. – № 11–12. – С. 179–180. – Рец. на кн.: **Украинский язык** : пособие для курсов и самообразования / М. Йогансен. – Київ : Гарт, 1923. – 47 с.

982. [Рецензія] / К. Н. // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 7 жовт. – Рец. на кн.: **Украинский язык** : пособ. для курсов и самообразования / М. Йогансен. – Киев : Гарт, 1923. – 48 с.

983. Курило, О. [Рецензія] / О. Курило // Зап. іст.-філол. від-ня ВУАН. – Київ, 1924. – Кн. 4. – С. 251–254. – Рец. на кн.: **Украинский язык** : пособие для курсов и самообразования / М. Йогансен. – Київ : Більшовик, 1923. – 47 с.

984. [Рецензія] / К. Н. // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1924. – 23 листоп. – Рец. на кн.: **Украинский язык** : пособ. для курсов и самообразования / М. Йогансен. – 2-е изд., испр. – Киев : Гарт, 1924. – 48 с.

985. Державін, В. [Рецензія] / В. Державін // Критика. – 1928. – № 4. – С. 155–158. – Рец. на кн.: **Як будується оповідання** / М. Йогансен. – Харків : Книгоспілка, 1928. – 148 с.

986. Любченко, П. Уважніш до ідеологічного фронту / П. Любченко // Комуніст. – 1928. – 24 квіт. – Рец. на кн.: **Як будується оповідання** / М. Йогансен. – Харків : Книгоспілка, 1928. – 148 с.

987. Полторацький, О. Теоретична дама, цікава з усякого погляду / О. Полторацький // Пролетар. правда. – 1928. – 25 берез. – Рец. на кн.: **Як будується оповідання** / М. Йогансен. – Харків : Книгоспілка, 1928. – 148 с.

988. Пятковський, І. [Рецензія] / І. Пятковський // Молодняк. – 1928. – № 4. – С. 130–132. – Рец. на кн.: **Як будується оповідання** / М. Йогансен. – Харків : Книгоспілка, 1928. – 148 с.

989. Степняк, М. [Рецензія] / М. Степняк // Червон. шлях. – 1928. – № 4. – С. 223–224. – Рец. на кн.: **Як будується оповідання** / М. Йогансен. – Харків : Книгоспілка, 1928. – 148 С.

990. Ямпольський, І. [Рецензія] / І. Ямпольський // Життя й революція. – 1928. – № 9. – С. 188–189. – Рец. на кн.: **Як будується оповідання** / М. Йогансен. – Харків : Книгоспілка, 1928. – 148 с.

991. Бліндюк, М. Майк Йогансен – троль, наставник і просто хороший хлопець [Електронний ресурс] / Марія Бліндюк // Читомо. – 2019. – 5 серп. – Рец. на кн.: **Як будується оповідання** / М. Йогансен. – Київ: Pabulum, 2019. – 128 с. – URL: https://chytomo.com/majk-johansen-trol-nastavnyk-i-prosto-khoroshyj-khlopets/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

992. * Воскрекасенко, С. [Рецензія] / С. Воскрекасенко // Літ. газ. – 1930. – № 3. – С. 2. – Рец. на кн.: **Ясен** / М. Йогансен. – Харків : ДВУ, 1930. – 63 с.

993. [**Рецензія**] / Л. С. // Крас. слово. – 1930. – № 2. – С. 112–116. – Рец. на кн.: **Ясен** / М. Йогансен. – Харків : ДВУ, 1930. – 63 с.

994. Норд, В. [Рецензія] / В. Норд [В. Мисик] // Пролітфронт. – 1930. – № 3. – С. 303–306. – Рец. на кн.: **Ясен** / М. Йогансен. – Харків : ДВУ, 1930. – 63 с.

995. Старинкевич [Рецензія] / Старинкевич // Червон. шлях. – 1930. – № 4. – С. 188–190. – Рец. на кн.: **Ясен** / М. Йогансен. – Харків : ДВУ, 1930. – 63 с.

996. Хоменко, Я. [Рецензія] / Я. Хоменко // Критика. – 1930. – № 6. – С. 160–162. – Рец. на кн.: **Ясен** / М. Йогансен. – Харків : ДВУ, 1930. – 63 с.

997. Шеремет, М. [Рецензія] / М. Шеремет // Молодняк. – 1930. – № 2. – С. 152–154. – Рец. на кн.: **Ясен** / М. Йогансен. – Харків : ДВУ, 1930. – 63 с.

2.4 Перекладацька діяльність М. Йогансена

998. Бабенко, В. М. Художній переклад : історія, теорія, практика. Ч. 1. Українська перекладацька школа : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / В. М. Бабенко ; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград : КДПУ, 2007. – 325 с. : іл.

С. 119–122: Йогансен Майк (Михайло) Гервасійович.

999. Белецкий, А. И. Переводная литература на Украине / А. Белецкий // Крас. слово. – 1929. – № 2. – С. 96.

Про переклади М. Йогансена.

1000. Кальниченко, О. Харківський університет і переклад : теорія, практика, особистості / Олександр Кальниченко // Сузір'я Інни Мельницької : антол. вибр. творів та пер. випускників Студії пер. і молодого авт. каф. теорії та практики пер. англ. мови Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна під керівництвом Інни Мельницької / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Вінниця, 2013. – С. 4–33.

С. 13, 14: про перекладацьку роботу М. Йогансена.

1001. Коломієць, Л. В. Український художній переклад та перекладачі 1920–30-х років : матеріали до курсу «Історія перекладу» : навч. посіб. / Л. В. Коломієць ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ : Київ. ун-т, 2013. – 559 с. : іл. – Бібліогр.: с. 495–510 (152 назви).

С. 13, 25, 28, 29, 33, 44, 61, 63, 64, 89, 91, 116, 117, 120, 124, 135, 139, 152, 156, 160, 175, 181, 186, 335, 336: про переклади М. Йогансена.

1002. Те саме. – Вінниця : Нова книга, 2015. – 358 с. – Бібліогр.: с. 309–318.

С. 13, 19–22, 24, 31, 41, 43, 58, 59, 74–76, 78, 85, 88, 95, 96, 98, 100, 109, 113, 115, 208, 209: про переклади М. Йогансена.

1003. Переклади творів Пушкіна українською мовою // Літ. газ. – 1936. – 6 серп.

Понад двадцять письменників працюють над перекладами, серед перекладачів лірики – М. Йогансен.

1004. Рихло, О. П. Відтворення мовно-стилістичних особливостей творів Е. А. По в українських перекладах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / О. П. Рихло ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ : [б. в.], 2002. – 20 с.

Зокрема розглядаються переклади М. Йогансена.

1005. Рихло, О. Оповідання Едгара Аллана По в українських перекладах Майка Йогансена / О. Рихло // Наук. вісн Чернівец. ун-ту. – Чернівці, 1999. – Вип. 68: Германська філологія. – С. 37–46. – Бібліогр. наприкінці ст. (18 назв).

1006. Родзевич, С. Новини перекладної літератури / Сергій Родзевич // Життя й революція. – 1928. – № 9. – С. 170–177.

С. 171–173: про книгу Е. А. По «Вибрані твори» у перекладах М. Йогансена та Б. Ткаченка.

1007. Терех, О. Українська шекспіріана / О. Терех // Всесвіт. – 1964. – № 4. – С. 70–77 : фот.

С. 76: про переклад трагедії В. Шекспіра «Отелло», здійснений М. Йогансеном та В. Щербаненком у 1927 р.

1008. Українська література в загальнослов'янському і світовому літературному контексті. У 5 т. Т. 3. У взаєминах з літературами Заходу і Сходу / редкол. тому: Т. Н. Денисова (відп. ред.) та ін. / Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка Акад. наук УРСР. – Київ : Наук. думка, 1988. – 488 с.

С. 363–364: про переклади М. Йогансеном оповідань Е. А. По.

***

1009. Пєтніков, Г. [Рецензія] / Пєтніков // Червон. шлях. – 1931. – № 6. – С. 119–120. – Рец. на кн.: Голодне місто / Й. Р. **Бехер**. – 2-ге вид. – Берлін, 1928. – 162 с. ; Сірі колони / Й. Р. Бехер. – Берлін, 1931. – 79 с.

Автор повідомляє, що М. Йогансен переклав українською поезії Й. Бехера «Балада про азот» і «Про партію» (зі збірки «Сірі колони»).

1010. [Рецензія] / Ю. С. // Нове мистецтво. – 1927. – № 1. – С. 14–15. – Рец. на кн.: Седі (Злива) / **Могем**, Колтон ; пер. з англ. М. Йогансена. – Харків : Рух, 1927. – 104 с.

1011. Шевченко, Й. [Рецензія] / Й. Шевченко // Червон. шлях. – 1927. – № 2. – С. 268–269. – Рец. на кн.: Седі (Злива) / **Могем**, Колтон ; пер. з англ. М. Йогансена. – Харків : Рух, 1927. – 104 с.

1012. Державін, В. [Рецензія] / В. Державін // Критика. – 1928. – № 7. – С. 146–148. – Рец. на кн.: Вибрані твори / Е. А. **По** ; пер. з англ. М. Йогансена і Б. Ткаченка ; вступ. ст. М. Йогансена. – Харків : ДВУ, 1928. – 324 с.

1013. [Рецензія] / Б. В. // Літ. газ. – 1928. – 15 верес. – С. 6. – Рец. на кн.: Вибрані твори / Е. А. **По** ; пер. з англ. М. Йогансена і Б. Ткаченка ; вступ. ст. М. Йогансена. – Харків : ДВУ, 1928. – 321 с.

1014. * [Рецензія] / І. М. // Літ.-наук. вісн. (Львів). – 1929. – Т. 98. – С. 378–380. – Рец. на кн.: Вибрані твори / Е. А. **По** ; пер. з англ. М. Йогансена і Б. Ткаченка ; вступ. ст. М. Йогансена. – Харків : ДВУ, 1928. – 321 с.

Див. також: № 625, 626, 646, 648, 658, 661, 1024, 1029, 1031, 1034, 1039, 1045, 1081.

2.5 Робота М. Йогансена для театру та кінематографа

1015. Бажан, М. П. Звенигора : (сценарій М. Йогансена та Юртика, режисер О. Довженко, худож. В. Г. Кричевський, оператор Зевелєв) / М. Бажан // Життя й революція. – 1928. – № 1. – С. 110–112.

Рецензія на кінофільм.

1016. Бажан, М. П. Легенди та історія / М. Бажан // Кіно. – 1927. – № 21–22. – С. 2–3.

Про кінофільм «Звенигора» (сценарій М. Йогансена та Ю. Юртика, режисер О. Довженко).

1017. Бажан, М. П. Про «Звенигору» / М. Бажан // Театр, клуб, кино. – 1928. – № 31. – С. 8–9.

Про кінофільм «Звенигора» (сценарій М. Йогансена та Ю. Юртика, режисер О. Довженко).

1018. Бровченко. Театр «Книга» / Бровченко // Мас. театр. – 1931. – № 7. – С. 40.

М. Йогансен, Л. Чернов і Ю. Смолич працюють над п'єсою «Веселі книгоноші» для театру «Книга».

1019. Брюховецька, Л. І. Життя оперети «Мікадо» Артура Салівана / Лариса Брюховецька // Кіно-Театр. – 2010. – № 1. – С. 2–4.

«У музичну комедію було введено кілька інтермедій та куплетів, які відгукувалися на злободенні події в Україні, зокрема в Харкові. Авторами інтермедій та куплетів були М. Хвильовий, М. Йогансен та О. Вишня».

1020. Брюховецька, Л. І. Перерваний політ. Українське кіно часів ВУФКУ : спроба реконструкції : [монографія] / Лариса Брюховецька. – Київ : Ред. журн. «Кіно-Театр» ; Києво-Могилян. акад., 2018. – 568 с. : іл. – (Кінематографічні студії ; вип. 8).

С. 9, 11, 51, 82, 84, 122–124, 128, 131, 204, 330, 331, 333, 354, 355, 393, 396–400, 422: про роботу М. Йогансена як редактора ВУФКУ й сценариста.

1021. Брюховецька, Л. І. Юрій Тютюнник розповів Йогансену легенду... / Л. Брюховецька // Літ. Україна. – 2019. – 7 листоп. – С. 20–21. : фот.

Про роботу М. Йогансена в кінематографі.

1022. Бузько, Д. Шляхи розвитку кіносценарної справи на Україні : (іст.-мистец. нарис) / Д. Бузько // Життя й революція. – 1928. – № 8. – С. 132–143.

С. 141: «В "Звенигорі" режисера Довженка захоплює свіжо-оригінальний матеріал, даний сценарієм Йогансена та Юртика, і він талановито переробляє його на прекрасну кінопоему».

1023. Варавва, О. Про роботу зі сценарними кадрами / Ол. Варавва // Кіно. – 1932. – № 19–20. – С. 6–7.

Про письменників – авторів кіносценаріїв, у т. ч. М. Йогансена.

1024. Веселовська, Г. І. Український театральний авангард / Ганна Веселовська ; Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. – Київ : Фенікс, 2010. – 368 с. : іл. – Бібліогр.: с. 356–366.

С. 78–79: про виставу театру «Березіль» «Жовтневий огляд» (1927 р.), один із авторів тексту – М. Йогансен. С. 94–98: про виставу театру ім. І. Франка «Юда» (1924 р.) за п'єсою Е. Мюзама у перекладі М. Йогансена.

1025. ВУФКУ. Lost & Found : [дослід.-вистав. проєкт / упоряд.: С. Мензелевський, А. Онуфрієнко, О. Телюк та ін.]. – Київ : Нац. центр Олександра Довженка, 2019. – 256 С. : іл. – Фільмографія ВУФКУ: С. 250–255.

С. 67, 68, 77, 78: про роботу М. Йогансена як сценариста.

1026. Госейко, Л. Історія українського кінематографа, 1896–1995 / Любомир Госейко ; [пер. з фр. С. Довганюка, Л. Госейка ; відп. ред. та авт. передм. В. Войтенко]. – Київ : KINO-КОЛО, 2005. – 461 с., [16] арк. іл.

С. 23: для створення нового репертуару 2 січня 1924 р. ВУФКУ залучає письменників, у т. ч. М. Йогансена. С. 47: про М. Йогансена як автора сценарію фільму «Звенигора».

1027. Гудран, Ж. «Мікадо» в «Березолі» : режисер В. Інкіжинов, худож. В. Меллер / Ж. Гудран [Ю. Смолич] // Нове мистецтво. – 1927. – № 16. – С. 2–4.

«Літературна переробка Йогансена значно відсвіжила зміст, зруйнувала здебільшого старий текст, але не могла, звичайно, зруйнувати самої конструкції оперети».

1028. Те саме // Про театр : зб. ст., рец., нарисів / Юрій Смолич. – Київ, 1977. – С. 122–127.

1029. Гудран, Ж. «Седі» в «Березолі» : автори – С. Могем та Д. Колтон, пер. М. Йогансена, постановка В. Інкіжинова, худож. В. Меллер / Ж. Гудран [Ю. Смолич] // Нове мистецтво. – 1926. – № 29. – С. 8–9.

1030. Те саме // Про театр : зб. ст., рец., нарисів / Юрій Смолич. – Київ, 1977. – С. 89–94.

1031. Державна українська опера / М. П. // Зірка (Катеринослав). – 1925. – 2 лип.

М. Йогансену доручено перекласти лібрето опери М. Римського-Корсакова «Майська ніч».

1032. Драмстудія при театрі «Березіль» // Радян. театр. – 1929. – № 2–3. – С. 79.

Серед викладачів студії М. Йогансен.

1033. Єрмакова, Н. «Алло, на хвилі 477» – перше українське ревю / Н. Єрмакова // Просценіум. – 2007. – № 1. – С. 7–13 : фот.

Про виставу театру «Березіль», тексти для якої написав М. Йогансен (1929 р.).

1034. Єрмакова, Н. Валерій Інкіжинов у «Березолі» / Н. Єрмакова // Аркадія. – 2005. – № 2. – С. 6–13.

Про постановку в театрі «Березіль» вистав «Седі» і «Мікадо», зокрема про роботу М. Йогансена як перекладача й автора текстів.

1035. Жовтневий огляд : урочисте грище на 2 розділи, 26 яв : текст змонтований з писань М. Куліша, М. Йогансена, О. Копиленка та ін. ; переклади з чужих мов зроблені Йогансеном, Ткаченком, Пановим та ін. // Нове мистецтво. – 1927. – № 23. – С. 18.

Афіша вистави.

1036. «Звенигора» : зб. : ст. про фільм [режисер О. Довженко, сценарій М. Йогансена та Ю. Юртика] / Я. Савченко [та ін.]. – Київ : ВУФКУ, 1928. – 48 с. – Зміст: Лібрето фільму «Звенигора» ; Савченко, Я. Епохальний фільм ; Бажан, М. Творці легенд і творці історії ; Якубовський, Ф. Про Тараса й «Звенигору» ; Хмурий, В. Перший український фільм ; Довженко, О. Про свій фільм ; Преса про «Звенигору» ; Французький кінокритик Леон Мусінак про «Звенигору».

1037. Збірник «Звенигора» (Київ : ВУФКУ, 1928) / [публ. та комент. Л. І. Брюховецької] // Магістеріум : літературознав. студії / Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.». – 2015. – Вип. 61. – С. 20–30.

1038. Иволгин, В. Оперетта «Микадо» в театре «Березиль» / В. Иволгин // Вечер. радио. – 1927. – 14 апр. – С. 3.

1039. Інкіжінов, В. До постановки «Седі» в «Березолі» : розмова з режисером Інкіжіновим / В. Інкіжінов // Нове мистецтво. – 1926. – № 26. – С. 16–17.

«Літератор Йогансен покликаний до роботи не тільки як перекладач, але як поет і драматург. В своїм перекладі він намагався дати сценічну мову, її нюансами підкреслити тонку характеристику персонажів... Крім того він вмонтував у п'єсу ним самим утворений діалект тубільців з острова. Живу участь приймає Йогансен і на пробах, працюючи над сценічністю слова».

1040. Ковганюк, С. П. На довгій ниві : повість-хроніка з власного життя / Степан Ковганюк // Спадщина : літ. джерелознавство, текстологія / [Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України]. – Київ, 2012. – Т. 7. – С. 327–387.

С. 341–342: про виставу театру «Березіль» «Алло, на хвилі 477». Цитуються куплети М. Йогансена «Харків, Харків».

1041. Копиленко, О. І. Очима глядача : нотатки про фільм «Звенигора» режисера О. Довженка (сценарій М. Йогансена та Ю. Юртика) / О. Копиленко // Культура і побут : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1927. – 19 листоп. – С. 6.

1042. Корляків, М. «Джентльмени воліють блондинок» / М. Корляків // Критика. – 1929. – № 2. – С. 57–61.

Про виставу театру «Березіль» «Алло, на хвилі 477!» (автор текстів М. Йогансен).

1043. Кошелівець, І. Олександр Довженко : спроба творчої біографії / І. Кошелівець. – [Нью-Йорк] : Сучасність, 1980. – 428 с. : іл.

С. 81–85: про роботу М. Йогансена та Ю. Тютюнника над сценарієм фільму «Звенигора».

1044. Курбас, Л. «Березіль» про наступний сезон : інтерв'ю з худож. керівником театру Лесєм Курбасом / Л. Курбас // Літ. газ. – 1929. – 15 трав.

«Тов. Йогансен працює в нас як літературний фахівець і завідувач літературної частини».

1045. Курбас, Л. Жовтневий огляд : театр. композиція до 10-ї річниці Жовтня / Лесь Курбас ; публ. та передм. М. Лабінського // Київ. – 1987. – № 11. – С. 6–30.

У композиції використані тексти М. Йогансена (сцени «Кулемет» та «Розстріл»), а також твори німецьких письменників у перекладах М. Йогансена, Б. Ткаченка й А. Паніва.

1046. Те саме // Березіль : із творчої спадщини / Лесь Курбас ; [упоряд. та авт. прим. М. Г. Лабінський]. – Київ, 1988. – С. 446–482.

1047. Лесь Курбас у театральній діяльності, в оцінках сучасників – документи / упоряд. О. Зінкевич, заг. ред., передм. і прим. В. Ревуцького. – Балтимор ; Торонто : Смолоскип, 1989. – 1026 с. : іл. – (Бібліотека «Смолоскипа» ; ч. 56) (Розстріляна й заборонена творчість діячів української культури ; ч. 2).

С. 46, 49, 228, 431, 498, 541, 542, 569, 596, 651, 689, 693, 905: про співпрацю М. Йогансена з театром «Березіль».

1048. Мар'ямов, О. М. У двобої з Довженком / Олександр Мар'ямов // Березіль. – 1996. – № 1–2. – С. 170–175.

Про роботу М. Йогансена над сценарієм фільму «Звенигора».

1049. * Те саме // Одеська хвиля : документи, твори, спогади в'язнів сумління. – Одеса, 2007. – Вип. 4. – С. 53–58.

1050. Меженко, Ю. «Алло, на хвилі 477!» / Ю. Меженко // Пролетар. правда. – 1929. – 18 трав. – С. 4.

Про виставу театру «Березіль» (автор текстів М. Йогансен).

1051. Миславский, В. Н. Фактографическая история кино в Украине. 1896–1930 : монография Т. 3, ч. 2. / В. Н. Миславский ; Харьк. нац. ун-т искусств им. И. П. Котляревского. – Харьков : Дім реклами, 2017. – 527 с. : ил.

С. 36, 98, 170, 492, 495, 503, 505–507: згадується М. Йогансен.

1052. Миславський, В. Н. Історія українського кіно 1896–1930 : факти і документи : монографія. [У 2 т.]. Т. 2 / В. Н. Миславський. – Харків : Дім реклами, 2018. – 527 с. : іл.

С. 170–177: про кінофільм «Звенигора», знятий за сценарієм М. Йогансена і Ю. Тютюнника.

1053. Мікадо : оперета на 3 дії за Суліваном : (музика Б. Крижанівського ; текст М. Йогансена та О. Вишні) // Нове мистецтво. – 1927. – № 14–15. – С. 19.

Афіша вистави.

1054. Небесьо, Б. Німа кінотрилогія Олександра Довженка / Богдан Небесьо ; [пер. з англ. С. Мензелевського]. – Київ : Нац. центр О. Довженка, 2017. – 199 с., [12] арк. іл.

С. 53–54: про М. Йогансена як автора сценарію фільму О. Довженка «Звенигора».

1055. Нові сценарії // Кіно. – 1926. – № 12. – С. 22.

М. Йогансену та Ю. Юртику замовлено сценарій «Зачароване місце».

1056. Нові фільми ВУФКУ // Кіно. – 1929. – № 5. – С. 14.

М. Йогансен та Ю. Юртик розробляють зараз для режисера І. Кавалеридзе сценарій «Перекоп».

1057. Олександр Довженко : Літопис життя. Фільми. Малюнки. Задуми / [упоряд. С. В. Тримбач]. – Київ : [б. в.], 1994. – 132 с., [22] арк. іл.

С. 54–58: коротка довідка та бібліографія про фільм «Звенигора» (1927, автори сценарію М. Йогансен, Ю. Юртик, режисер О. Довженко). С. 119–120: лібрето фільму «Звенигора».

1058. Олександр Довженко : маловідомі сторінки : [зб. публ. в укр. та рос. періодиці 1924–1930 рр. про фільми О. Довженка] / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, соціол. ф-т, каф. медіа-комунікацій ; [упоряд. В. Н. Миславський]. – Харків : Дім реклами, 2015. – 258 с.

С. 46–116: добірка публікацій про фільм «Звенигора».

1059. Перше десятиліття кінематографічної творчості Олександра Довженка : [зб. публ. в укр. та рос. періодиці 1924–1934 рр. про фільми О. Довженка] / Харків. держ. акад. культури ; [упоряд. і авт. комент. В. Н. Миславський]. – Харків : Дім реклами, 2019. – 527 с. : іл.

С. 95–190: добірка публікацій про фільм «Звенигора».

1060. Письменники й українське кіно // Кіно. – 1928. – № 10. – С. 15.

Підсумки Всеукраїнської наради письменників у справі обговорення тематичного плану Всеукраїнського фотокіноуправління на 1928–1929 рр. Серед інших виступив М. Йогансен.

1061. Постава художніх фільмів ВУФКУ // Літ. газ. – 1929. – 1 квіт. – С. 8.

Сценаристи Йогансен та Ю. Юртик розробляють зараз для режисера І. Кавалеридзе тему «Перекоп».

1062. «Привчаємо музиканта до сучасної індустріальної ритміки...»: «Алло на хвилі 477!» // Курбас : нові світи = Kurbas : new worlds : [з нагоди виставки 17 жовт. – 2 груд. 2018 р., Мистецький арсенал, Київ / тексти В. Ткач та ін. ; упоряд.: А. Гайшенець, А. Погрібна, В. Ткач]. – Київ, 2019. – С. 222–247 : фот.

Про виставу-ревю театру «Березіль» «Алло, на хвилі 477», до якої М. Йогансен написав тексти.

1063. Романовский, М. «Алло, на волне 477!» / М. Романовский // Харьков. пролетарий. – 1929. – 11 янв. – С. 4.

Про прем'єру театру «Березіль».

1064. Седі : п'єса на 4 дії Могема та Колтона : (переклад і композиція додаткових текстів М. Йогансена) // Нове мистецтво. – 1927. – № 1. – С. 21.

Афіша вистави театру «Березіль».

1065. Седунова, О. Друге народження «Мікадо» / Олена Седунова // Кіно-Театр. – 1996. – № 6. – С. 58.

У Харківському українському драматичному театрі ім. Т. Шевченка відновлено виставу за оперетою А. Салівана «Мікадо» (автори тексту М. Йогансен та Остап Вишня).

1066. Те саме / Олена Седунова // Культура і життя. – 1996. – 22 трав.

1067. Скрипник, Л. «Алло, на хвилі 477» / Л. Скрипник // Вісті ВУЦВК. – 1929. – 11 січ. – С. 10.

Прем'єра вистави у театрі «Березіль».

1068. Смолич, Ю. К. Державний драматичний театр «Березіль». «Мікадо» (постановка В. Інкіжінова) / Ю. Смолич // Вісті ВУЦВК. – 1927. – 11 жовт. – С. 6.

1069. Смолич, Ю. К. Перший день української кінематографії : з приводу фільму «Звенигора» / Ю. Смолич // Нове мистецтво. – 1928. – № 7. – С. 2–4.

Фільм О. Довженка за сценарієм М. Йогансена та Ю. Юртика.

1070. Творча група «Березоля» в Харкові // Курбас : нові світи = Kurbas : new worlds : [з нагоди виставки 17 жовт. – 2 груд. 2018 р., Мистецький арсенал, Київ / тексти В. Ткач та ін. ; упоряд.: А. Гайшенець, А. Погрібна, В. Ткач]. – Київ, 2019. – С. 198–199 : фот.

Наводяться короткі біографічні відомості про М. Йогансена.

1071. Туркельтауб, І. Театр «Березіль». «Мікадо» (оперета на 3 дії) / І. Туркельтауб // Вісті ВУЦВК. – 1927. – 15 квіт. – С. 3.

1072. * Тютюнник, Ю. Лист до Майка (Михайла) Йогансена 6 березня 1929 року [з приводу співпраці над сценарієм фільму «Перекоп»] / Юрій Тютюнник // Юрій Тютюнник : від «Двійки» до ГПУ : документи і матеріали / упоряд.: В. Ф. Верстюк, В. В. Скальський, Я. М. Файзулін. – Київ, 2011. – С. 287–288.

1073. Фовлер, М. Комедія радянська й українська : Ільф і Петров та Остап Вишня [Електронний ресурс] / М. Фовлер // Україна модерна. – 2020. – 17 лип. – URL: https://uamoderna.com/md/fowler-popular-culture (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Зокрема розглядається вистава театру «Березіль» «Алло, на хвилі 477», тексти для якої написав М. Йогансен (1929 р.).

1074. Хмурий, В. О. «Звенигора» / В. Хмурий // Нове мистецтво. – 1927. – № 24. – С. 6–7.

Про кінофільм режисера О. Довженка, сценарій М. Йогансена та Ю. Юртика.

1075. Хроніка : Харків // Нове мистецтво. – 1927. – № 23. – С. 15.

У театрі «Березіль» йде «Жовтневий огляд» – літературний монтаж з творів німецьких, українських і російських письменників, у т. ч. «Два героїчних барельєфи з часів громадянської війни» М. Йогансена. Твори німецьких поетів переклали Йогансен, Ткаченко, Панів.

1076. * Цимбал, Я. В. Театр і кіно у творчості Майка Йогансена / Ярина Цимбал // Vivat Academia : матеріали І Всеукр. наук. конф. молодих учених-філологів, 25–26 квіт. 2001 р. – Львів, 2003. – С. 105–107.

1077. Цимбал, Я. В. «Це Харків, крихітко!»: улюблені мюзикли двадцятих / Ярина Цимбал // Укр. тиждень. – 2016. – № 3. – С. 40–43.

Про вистави театру «Березіль» «Мікадо» й «Алло, на хвилі 477», тексти для яких написав М. Йогансен.

1078. Черкашин, Р. О. Ми – березільці : театр. спогади-роздуми / Роман Черкашин, Юлія Фоміна. – Харків : Акта, 2008. – 335 с. : іл.

С. 48, 55–58: про вистави театру «Березіль» «Мікадо» й «Алло, на хвилі 477».

1079. Чернов, Л. К. «Звенигора» / Л. Чернов // Культробітник. – 1928. – № 5. – С. 5–9 : фот.

Про новий кінофільм О. Довженка за сценарієм М. Йогансена та Ю. Юртика.

1080. Те саме // Кобзар на мотоциклі : вірші, гуморески, оповідання-листи, спогади про письменника / Леонід Чернов-Малошийченко. – Одеса, 2005. – С. 216–222.

1081. Чечель, Н. П. Українське театральне відродження : (Західна класика на українській сцені 1920–1930-х років. Проблеми трагедійної вистави) / Наталія Чечель. – Київ : [б. в.], 1993. – 143 с. : іл.

С. 125–131: про виставу Театру ім. М. Заньковецької «Отелло» за трагедією В. Шекспіра у перекладі М. Йогансена (1932 р.).

1082. Шевченко, Й. «Мікадо» (держтеатр «Березіль») / Йона Шевченко // Комуніст. – 1927. – 16 квіт. – С. 6.

1083. Яновський, Ю. Режисер Олександер Довженко : (нарис) / Юрій Яновський // Життя й революція. – 1928. – № 3. – С. 103–110.

С. 107: Довженко розповідає про сперечання зі сценаристами фільму «Звенигора» Йогансеном та Ю. Юртиком.

Див. також: № 474, 511, 512, 517, 563, 564, 570, 1094.

2.6 Спогади про М. Йогансена

1084. Речник української культури. Майк Йогансен у спогадах, листах, матеріалах / [упоряд., передм. та прим. І. М. Лисенка]. – Київ : Рада, 2003. – 206 с. : іл. – Бібліогр.: с. 175–186. – Із змісту: Гербурт, А. Дещо про походження Майка Йогансена ; Млодзинська, Г. Майк Йогансен – мій двоюрідний дядько ; Лейтес, О. Біля джерел ; Корж, О. Зустрічі з Майком Йогансеном ; Сенченко, І. Жив не так, як усі ; Айзеншток, І. Спогади про Майка Йогансена ; Смолич, Ю. Йогансен ; Мар'ямов, О. У двобої з Довженком ; Гжицький, В. У будинку письменників «Слово» ; Вишеславський, Л. Розповідь про дивовижного Майка ; Минко, В. Під знаком Майка Йогансена ; Кириченко, Ф. Мій шлях до Майка Йогансена ; Костюк, Г. Зустрічі й прощання ; Гордієнко, К. Світився душею ; Нитченко, Д. У всьому оригінальний ; Сторчак, К. Майк Йогансен ; Масенко, Т. Уривки спогадів ; Дорошко, П. Риси майстра ; Муратов, І. Просто талант ; Білецький, А. Мій перший редактор ; Крижанівський, С. Майк ; Шевченко, С. Майк Йогансен у Полтаві ; Куліш, В. Таким він

запам’ятався ; Майстренко, І. Блискучий оратор ; Гірняк, Й. Уроки Йогансена ; Гербурт, А. Коли б Майк Йогансен написав свій життєпис.

1085. Айзеншток, І. Я. Спогади про Майка Йогансена / І. Айзеншток ; пер. з рос., передм. та публ. І. Лисенка // Вітчизна. – 1990. – № 6. – С. 161–169.

1086. Бажан, М. П. Диптих про Олександра Довженка / Микола Бажан // Думи і спогади / Микола Бажан. – Київ, 1982. – С. 63–98.

С. 92: про відносини О. Довженка з М. Йогансеном.

1087. Те саме // Твори : в 4 т. / Микола Бажан. – Київ, 1985. – Т. 3 : Спогади. – С. 77–121.

С. 113: про відносини О. Довженка з М. Йогансеном.

1088. Веретенченко, О. Поет і його доля / Олекса Веретенченко // Медобір : поезії / В. Свідзинський. – [Мюнхен], 1975. – С. 143–150.

С. 143: про високу оцінку М. Йогансеном поезії В. Свідзинського.

1089. Веретенченко, О. Спалений поет / Олекса Веретенченко // Наші дні (Львів). – 1943. – № 11. – С. 9–10.

Спогади про В. Свідзинського. Наводиться уривок із розповіді В. Свідзинського про його знайомство з М. Йогансеном.

1090. Вишеславський, Л. Розповідь про дивовижного Майка Йогансена і про те, як він уже після своєї загибелі водив мене по Слобожанській Швейцарії / Леонід Вишеславський // Березіль. – 1996. – № 1–2. – С. 176–180.

1091. Вышеславский, Л. Н. Предземшара-2 / Леонид Вышеславский // Наизусть : воспоминания / Леонид Вышеславский. – Москва, 1989. – С. 11–25.

Про поета Г. Пєтнікова. Серед його друзів згадується М. Йогансен.

1092. * Вышеславский, Л. Н. Удивительный Майк Йогансен / Леонид Вышеславский // Мемуары / Леонид Вышеславский. – Киев, 2017.

1093. Вышеславский, Л. Н. Удивительный Майк Йогансен / Л. Вышеславский // Слобід. край. – 2003. – 1 лют.

1094. Гербурт-Йогансен, А. Зі спогадів / Алла Гербурт-Йогансен // Вибрані твори / Майк Йогансен ; упоряд. Р. Мельників. – 2-ге вид., доп. – Київ, 2009. – С. 725–733. – Зміст: Фрагменти ; Дещо про походження Майка Йогансена ; Історія постання фільму «Звенигора».

1095. Гербурт-Йогансен, А. Коли б Майк Йогансен написав свій життєпис / Алла Гербурт-Йогансен // Березіль. – 1996. – № 1–2. – С. 160–162.

Спогади колишньої дружини письменника.

1096. Гірняк, Й. Й. Спомини / Йосип Гірняк. – [Нью-Йорк : Сучасність, 1982]. – 487 с. : іл.

С. 272, 275, 285, 288: про М. Йогансена.

1097. Гордієнко, К. О. Майк Йогансен / К. Гордієнко // Вечер. Харьков. – 1993. – 7 дек.

1098. Гордієнко, К. О. Світився душею / Кость Гордієнко // Березіль. – 1996. – № 1–2. – С. 170.

1099. Дорошко, П. О. Майк Йогансен / П. О. Дорошко // Вибрані твори : у 2 т. / П. О. Дорошко. – Київ, 1991. – Т. 2. – С. 234–254.

1100. Те саме // Від зорі до зорі : оповідання, спогади / П. О. Дорошко. – Київ, 1987. – С. 72–83.

1101. Дукина, Н. М. На добрий спомин... : повість про батька [письменника Миколу Дукина] / Наталка Дукина. – Харків : вид. журн. «Березіль», 2002. – 591 с.

С. 69, 87, 89, 103, 104, 143, 147, 350, 359, 485, 495, 514, 527, 554, 568: про М. Йогансена.

1102. Корж, О. Еллан-Блакитний, Семенко, Сосюра, Хвильовий та інші... : [спогади : з передм. від ред.] / Олександр Корж ; публ. М. В. Вовчик-Блакитної // Прапор. – 1989. – № 1. – С. 53–88.

С. 63, 64, 69–71, 75, 82: про М. Йогансена.

1103. Корж, О. Зустрічі з Майком Йогансеном / О. Корж // Вечір. Харків. – 1972. – 17 січ.

1104. Костюк, Г. Зустрічі і прощання : спогади. Кн. 1 / Григорій Костюк. – Едмонтон : Канад. ін-т укр. студій : Альберт. ун-т, 1987. – 743 с.

С. 58, 254, 260–262, 267, 277, 307, 327, 426, 719: про М. Йогансена.

1105. * Крижанівський, С. А. Майк / С. А. Крижанівський // Ми пізнавали неповторний час / С. А. Крижанівський. – Київ, 1986.

1106. Крижанівський, С. А. Неповторний час : спогади про письменників / Степан Крижанівський // Вітчизна. – 1986. – № 4. – С. 172–178.

С. 172–173: згадується М. Йогансен.

1107. Крижанівський, С. А. Одинадцять літ у Харкові : погляд у минуле на зламі тисячоліть / Степан Крижанівський // Березіль. – 2000. – № 5–6. – С. 67–179.

С. 169, 171, 172, 176: згадується М. Йогансен.

1108. Те саме [скорочено] // Харківський університет (1917–1941 рр.) у спогадах його викладачів та вихованців / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2016. – С. 129–132.

С. 130, 131: згадується М. Йогансен.

1109. Куліш, В. Відбиванка у «Слові» / Володимир Куліш // Укр. вісн. (Берлін). – 1943. – № 5. – С. 12.

Як письменники з будинку «Слово» грали у волейбол, у т. ч. М. Йогансен.

1110. Куліш, В. На озерах / Володимир Куліш // Укр. вісн. (Берлін). – 1944. – № 29–30. – С. 7.

Про полювання з М. Йогансеном.

1111. Куліш, В. Слово про будинок «Слово» : спогади / Володимир Куліш. – Торонто : Гомін України, 1966. – 68 с. : фот.

С. 13, 18, 21, 22, 55, 58, 59, 65, 66: про М. Йогансена.

1112. Те саме [скорочено] // Березіль. – 1991. – № 5. – С. 85–115.

С. 87, 90, 92, 108, 110, 113, 114: про М. Йогансена.

1113. Лейтес, О. М. Біля джерел / Олександр Лейтес // Березіль. – 1996. – № 1–2. – С. 162–168.

Спогади про зустрічі з М. Йогансеном у 1921–1922 рр.

1114. Лисенко, І. М. Майк Йогансен у спогадах сучасників : з когорти духовних речників : [передм. до добірки спогадів] / Іван Лисенко // Березіль. – 1996. – № 1–2. – С. 157–159.

1115. Майстренко, І. Історія мого покоління : спогади учасника революц. подій в Україні / Іван Майстренко. – Едмонтон : Канад. ін-т укр. студій : Альберт. ун-т, 1985. – 416 с.

С. 235, 241, 258: про зустрічі з М. Йогансеном.

1116. Масенко, Т. Роман пам'яті / Терень Масенко. – Київ : Радян. письменник, 1970. – 379 с.

С. 105, 113, 114, 276: про М. Йогансена.

1117. Минко, В. П. Червоний Парнас : сповідь колишнього плужанина / Василь Минко. – Київ : Радян. письменник, 1972. – 229 с.

С. 10, 11, 20–22, 45, 145, 150: про М. Йогансена.

1118. Муратов, І. Просто талант : спогади про М. Йогансена / Ігор Муратов // Прапор. – 1972. – № 5. – С. 95–100.

1119. Нитченко, Д. Від Зінькова до Мельборну : спогади / Д. Нитченко // Березіль. – 1992. – № 3–4. – С. 63–143.

С. 74, 76: згадується М. Йогансен.

1120. Сенченко, І. Жив не так, як усі / Іван Сенченко // Березіль. – 1996. – № 1–2. – С. 168–169.

1121. Сенченко, І. Нотатки про літературне життя / І. Сенченко // Оповідання. Повісті. Спогади / І. Сенченко. – Київ, 1990. – С. 540–579.

С. 548, 551, 554, 559, 560, 562, 563, 565: про М. Йогансена.

1122. Смолич, Ю. К. Бильярдный король в украинской литературе / Ю. Смолич // Гор. газета. – 1997. – № 26. – С. 25 ; № 27. – С. 25.

1123. Смолич, Ю. К. ВАПЛІТЕ і я / Юрій Смолич ; публ. О. Смолич, передм. М. Жулинського // Літ. Україна. – 1987. – 24 верес. ; 1 жовт.

Спогади про письменників, у т. ч. про М. Йогансена.

1124. Смолич, Ю. К. Йогансен / Юрій Смолич // Твори : у 8 т. / Юрій Смолич. – Київ, 1986. – Т. 7. – С. 97–141.

1125. Смолич, Ю. К. Мозаїка : з тих років (курйози) / Ю. К. Смолич // Спадщина : літ. джерелознавство, текстологія / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України. – Київ, 2006. – Т. 2. – С. 238–343.

С. 238, 247, 252, 291: про М. Йогансена.

1126. Смолич, Ю. К. Рассказ о непокое : страницы воспоминаний об укр. лит. жизни минувших лет / Юрий Смолич ; пер. с укр. А. Островского. – Москва : Известия, 1971. – 559 с.

С. 118–164: Йогансен.

1127. Смолич, Ю. К. Рассказ о непокое : Йогансен / Ю. К. Смолич // Дружба народов. – 1968. – № 5. – С. 55–81.

1128. Смолич, Ю. К. Розповіді про неспокій немає кінця / Юрій Смолич. – Київ : Радян. письменник, 1972. – 204 с.

С. 19, 20, 36, 49, 51, 57, 62, 67, 68, 70–72, 77, 110: про М. Йогансена.

1129. Смолич, Ю. К. Розповідь про неспокій : дещо з кн. про двадцяті, тридцяті роки в укр. літ. побуті / Юрій Смолич. – Київ : Радян. письменник, 1968. – 286 с.

С. 109–154: Йогансен.

1130. Смолич, Ю. К. Розповідь про неспокій триває. Ч. 2. Дещо з двадцятих, тридцятих і дотепер в українському літературному побуті / Юрій Смолич. – Київ : Радян. письменник, 1969. – 284 с.

С. 8–10, 16, 18–19, 39, 40, 76–77, 141: про М. Йогансена.

1131. Смолич, Ю. К. Я вибираю літературу : кн. про себе / Юрій Смолич. – Київ : Радян. письменник, 1970. – 312 с.

С. 304–306: про М. Йогансена.

1132. Сокіл, В. Здалека до близького : (спогади, роздуми) / В. Сокіл. – Едмонтон : Альберт. ун-т : Канад. ін-т укр. студій, 1987. – 358 с.

С. 71, 85–88, 102, 117: про М. Йогансена.

1133. Сосюра, В. М. Третя рота : [автобіогр. роман] / Володимир Сосюра ; [упоряд. та прим. С. Гальченка ; післямова Н. Бернадської]. – Київ : Знання, 2012. – 351 с. : іл.

С. 224, 231, 236, 251, 252: згадується М. Йогансен.

Див. також: № 1048, 1049.

2.7 Увічнення пам’яті М. Йогансена

1134. В Харькове состоялась национальная премьера фильма «Дом "Слово"» // Время. – 2017. – 31 окт. – С. 7 : фот.

Прем'єра документального фільма режисера Т. Томенка «Будинок "Слово"» про долю харківських письменників 1920-х років, у т. ч. М. Йогансена.

1135. Вернулось время «Расстрелянного Возрождения» // Харьков. известия. – 2016. – 1 нояб. – С. 6.

В Харківському літературному музеї відбувся літературно-музичний захід, присвячений життю та творчості М. Йогансена.

1136. Десятерик, Д. Невбите відродження / Дмитро Десятерик // День. – 2017. – 10–11 листоп. (№ 202–203). – С. 30.

У прокат вийшов документально-історичний фільм режисера Т. Томенка «Будинок "Слово"» про письменників 1920–30-х років, у т. ч. М. Йогансена.

1137. Ефанова, М. Харьковский немец не желал подчиняться системе / Марина Ефанова // Вечер. Харьков. – 2016. – 29 окт. – С. 20.

Харківський літературний музей відзначив день народження М. Йогансена літературним вечором «Йогансен – енергія і слава» у рамках проєкту «Тижні Німеччини в Україні».

1138. Жаровська, Н. «Йогансенівські читання-2014». Без фестивалю, але вдало [Електронний ресурс] / Ніна Жаровська // Варта. – 2014. – 20 верес. – URL: https://varta.kharkov.ua/articles/1102963 (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

Наукові читання відбулися у Харківському літературному музеї.

1139. Коцарев, О. Літературний драйв імені Йогансена [Електронний ресурс] / Олег Коцарев // УНІАН. – 2011. – 20 жовт. – URL: https://www.unian.ua/culture/557464-literaturniy-drayv-imeni-yogansena.html (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

У Харкові відбувся літературний фестиваль «Йогансен-фест».

1140. Коцарев, О. У пам’ять про письменників – жертв сталінського терору [Електронний ресурс] / Олег Коцарев // День. – 2016. – 29 жовт. – URL: https://day.kyiv.ua/uk/photo/u-pamyat-pro-pysmennykiv-zhertv-stalinskogo-teroru (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

В історико-меморіальному заповіднику «Биківнянські могили» відбулося відкриття виставки, присвяченої письменникам, розстріляним у 1937 році та похованим у Биківнянському лісі на околиці Києва. Один із розділів виставки присвячений М. Йогансену.

1141. Павлова, Н. В Харькове прошел «Йогансен-Fest» / Н. Павлова // Харьков. известия. – 2011. – 18 окт. – С. 3 : фот.

1142. Питя, И. Фестиваль одного поэта / Инна Питя // Время. – 2011. – 18 окт. – С. 7 : фот.

Літературний фестиваль «Йогансен-fest» пройшов у Харкові, у межах якого у педагогічному університеті відбувся науково-практичний семінар «Майк Йогансен і культурний поступ».

1143. Презентація конкурсу художнього репортажу «Самовидець» ім. Майка Йогансена [Електронний ресурс] // Львів Онлайн. – 2016. – 19 січ. – URL: https://lviv-online.com/ua/events/other/prezentatsiya-konkursu-hudozhnoho-reportazhu-samovydets-im-majka-johansena/ (дата звернення: 28.10.2020). – Назва з екрана.

«Вже четвертий рік поспіль видавництво "Темпора" оголошує конкурс художнього репортажу "Самовидець". Відтепер конкурсноситиме ім'я Майка Йогансена – українського поета та прозаїка, який започаткував традицію художнього репортажу в Україні».

1144. Спочатку було «Слово» // Панорама. – 1991. – № 23. – С. 7 : фот.

У Харкові на будинку «Слово» (вул. Культури, 9) відкрито меморіальну дошку з іменами діячів культури, які тут жили, у т. ч. М. Йогансена.

1145. Столбецов, В. Возвращаем историческую правду / В. Столбецов // Вечер. Харьков. – 1991. – 23 мая.

У Харкові на будинку «Слово» (вул. Культури, 9) відкрито меморіальну дошку з іменами діячів культури, які тут жили, у т. ч. М. Йогансена.

1146. Стрельник, И. О харьковском доме «Слово» снимут художественный фильм / И. Стрельник // Вечер. Харьков. – 2017. – 31 окт. – С. 1, 6.

У Харкові відбулася прем'єра документального фільма «Будинок"Слово"» (режисер Т. Томенко). Фільм розповідає про долі українських письменників, у т. ч. М. Йогансена.

1147. Третяк, М. До 120-річчя Майка Йогансена / М. Третяк // Смолоскип України. – 2015. – № 11, листоп. – С. 1 : фот.

У Харкові пройшов Йогансен-fest.

2.8 М. Йогансен у художніх творах

1148. Баришполець, М. «Європа» і «Просвіта» (до літ. дискусії) : [сатирич. вірш] / Баришполець // Літературні пародії, шаржі, епіграми, акростихи, фейлетони, гуморески, афоризми й карикатури : збірник / упоряд. В. Атаманюк. – [Київ, 1927]. – С. 210–212.

Згадується М. Йогансен.

1149. Те саме // Шляхами пам'яті : антол. поет. творів, присвяч. пам'яті митців Розстріляного Відродження / Одес. держ. наук. б-ка ім. О. М. Горького. – Одеса, 2011. – С. 178–179.

1150. Бузько, Д. Голяндія : роман / Д. Бузько. – [Харків] : Книгоспілка, [1930]. – 206 с.

С. 37: згадується М. Йогансен.

1151. Вишеславський, Л. Українська сповідь : [вірш] / Леонід Вишеславський // Кур'єр Кривбасу. – 2003. – № 161. – С. 3.

Згадується М. Йогансен.

1152. Грунський, П. Воскресла! / П. Грунський [Остап Вишня] // Червон. шлях. – 1923. – № 2. – С. 69–70.

Пародія на статтю М. Зерова «Початок української літератури». Згадується М. Йогансен.

1153. Те саме // Літературні пародії, шаржі, епіграми, акростихи, фейлетони, гуморески, афоризми й карикатури : збірник / упоряд. В. Атаманюк. – [Київ, 1927]. – С. 238–239.

1154. Грунський, П. Шість і шість / П. Грунський [Остап Вишня] // Червон. шлях. – 1923. – № 2. – С. 65–68.

Пародія на літературного критика В. Коряка. Згадується М. Йогансен.

1155. Те саме // Літературні пародії, шаржі, епіграми, акростихи, фейлетони, гуморески, афоризми й карикатури : збірник / упоряд. В. Атаманюк. – [Київ, 1927]. – С. 15–18.

1156. Диспут – «Зелена Кобила» : [літ. містифікація] // Літ. ярмарок. – 1929. – № 2 (132). – С. 238–255.

С. 252–255: промова М. Йогансена.

1157. Марець, О. Уривок з Едгара По : пер. М. Йогансена : [пародія] / О. Марець // Літ. газ. – 1933. – 11 берез.

1158. Мисик, В. О. Майк Йогансен : вірш / В. Мисик // Прапор. – 1972. – № 1. – С. 8.

1159. Те саме // Планета : вибране / В. Мисик. – Київ, 1977. – С. 200.

1160. Сосюра, В. М. Інтернаціонал гартованський : [пародійн. вірш] / В. Сосюра, А. Любченко, І. Дніпровський // Ваплітянський збірник / під ред. Юрія Луцького. – 2-ге вид., допов. – [Торонто], 1977. – С. 113–115.

Згадується М. Йогансен.

1161. Те саме // Твори : [у 5 т.] / Микола Хвильовий ; упоряд. й заг. ред. Григорія Костюка. – Нью-Йорк, 1986. – Т. 5. – С. 639–640.

1162. Те саме // Шляхами пам'яті : антол. поет. творів, присвяч. пам'яті митців Розстріляного Відродження / Одес. держ. наук. б-ка ім. О. М. Горького. – Одеса, 2011. – С. 179–180.

1163. Сосюра, В. М. Розстріляне безсмертя : поема / В. Сосюра // Вітчизна. – 1988. – № 1. – С. 93–107.

С. 98: про М. Йогансена.

1164. Те саме // Шляхами пам'яті : антол. поет. творів, присвяч. пам'яті митців Розстріляного Відродження / Одес. держ. наук. б-ка ім. О. М. Горького. – Одеса, 2011. – С. 44–49.

С. 44: про М. Йогансена.

1165. Супрун, П. «Подробиці в афішах» : [гумореска] / П. Супрун // Червон. перець. – 1929. – № 11. – С. 3.

Згадується М. Йогансен.

1166. Цыпин, С. Поэт под столом / Савелий Цыпин // Харьков в байках и анекдотах / Савелий Цыпин. – Харьков, 2001. – С. 179–182.

Про гру на більярді між М. Йогансеном і В. Маяковським.

1167. Чернов, Л. К. Українські письменники в пантофлях : [фейлетон] / Л. Чернов // Література і побут. – 1928. – № 7. – С. 6–9.

С. 8: про захоплення М. Йогансена тенісом.

1168. Те саме // Кобзар на мотоциклі : вірші, гуморески, оповідання-листи, спогади про письменника / Леонід Чернов-Малошийченко. – Одеса, 2005. – С. 166–170.

С. 169: про захоплення М. Йогансена тенісом.

1169. Ющенко, О. Пам'яті Майка Йогансена : [вірш] / Олекса Ющенко // Гомери України: з мого літопису / Олекса Ющенко. – Київ, 1997. – С. 179.

1170. Те саме // Життя і творчість письменника в дзеркалі «поетичної критики» : навч. посіб. / Ольга Куцевол. – Вінниця, 2010. – С. 178.

1171. Те саме // Шляхами пам'яті : антол. поет. творів, присвяч. пам'яті митців Розстріляного Відродження / Одес. держ. наук. б-ка ім. О. М. Горького. – Одеса, 2011. – С. 141.

1172. Янчук, О. Українська літературна абетка (суб'єктивна) : [поезії] / Олександр Янчук // Укр. мова і літ. в серед. шк., гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2007. – № 6. – С. 51–54.

С. 52: про М. Йогансена.

3 ФОТОГРАФІЇ, ПОРТРЕТИ, ШАРЖІ

1173. Група «ВАПЛІТЕ» 1926 р. : [фотографія] // Ваплітянський збірник. – 2-ге вид., допов. – 1977. – С. 65.

Серед інших М. Йогансен.

1174. Довженко, О. П. Дружній шарж на М. Йогансена / Сашко // Літ., наука, мистецтво : дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – 1923. – 23 груд. – С. 3.

1175. Довженко, О. П. Портрет письменника Майка Йогансена / О. П. Довженко // ВУФКУ. Lost & Found : [дослід.-виставк. проєкт / упоряд. : С. Мензелевський, А. Онуфрієнко, О. Телюк та ін.]. – Київ, 2019. – С. 81.

1176. Дубинський, І. Літекіпаж пароплава «Комунар» : друж. шарж / І. Дубинський // Літ. газ. – 1935. – 12 серп.

Серед інших письменників зображений М. Йогансен.

1177. Конференція українського правопису : «Латинщики» : [фотографія] // Всесвіт. – 1927. – № 23. – С. 3.

Серед зображених М. Йогансен.

1178. Майк Йогансен : [фото, надіслане Ю. Маленку. 1926 р.] // Спадщина : літ. джерелознавство, текстологія / [Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України]. – Київ, 2012. – Т. 7. – С. 201.

1179. Один із авторів сценарія, український поет М. Йогансен : [фотографія] // «Звенигора» : збірник : ст. про фільм / Я. Савченко [та ін.]. – Київ, 1928. – С. 23.

1180. Петрицький, А. Г. Людина з ракеткою : портр. М. Йогансена, 1929 // Анатоль Петрицький. Портрети сучасників : альбом / [авт.-упоряд. В. В. Рубан]. – Київ, 1991. – С. 69 : портр. (папір, акварель, олівець).

1181. Петрицький, А. Г. Майк Йогансен : портрет / Анатоль Петрицький // Літ. ярмарок. – 1929. – № 7 (137). – С. 131.

1182. * Письменники радянської України : альб. портр. – Київ : ДВУ, 1928.

Є портрет М. Йогансена.

1183. Слісаренко, Йогансен, Чернов : колаж // Шквал. – 1929. – № 15. – С. 2.

1184. Союз пролетарских писателей «Гарт» : [фотографія] // Пламя. – 1924. – № 19. – С. 12.

Серед інших М. Йогансен.

1185. Спілка пролетарських письменників «Гарт» : [фотографія] // Червон. шлях. – 1923. – № 3. – С. 271.

Серед інших М. Йогансен.

1186. [Фотографії М. Йогансена різних років] // Поезії / Майк Йогансен ; [упоряд. С. А. Крижанівський]. – Київ, 1989. – С. 3–16.

1187. [Фотографії М. Йогансена] // Речник української культури. Майк Йогансен у спогадах, листах, матеріалах / [упоряд. І. М. Лисенко]. – Київ, 2003. – С. 2, 15, 23, 27, 51, 53, 99, 109, 133, 163.

1188. Фотододатки // Літературні 1920-ті. Постаті : нариси, образки, етюди / Ростислав Мельників. – Харків, 2013. – С. 205–247.

С. 205–210, 215, 223, 242–245: фотографії М. Йогансена.

1189. Фотоматеріали // Вибрані твори / Майк Йогансен ; упоряд. Р. Мельників. – 2-ге вид., доп. – Київ, 2009. – С. 751–759.

1190. Фотоматеріали : [з архіву Харків. літ. музею] // Вибрані твори / Майк Йогансен ; Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України; [упоряд. Р. Мельників]. – Київ, 2001. – С. 501–503.

1191. Фрідкін, Б. «Сміються, плачуть солов'ї...» : [до утворення Всеукр. федерації революц. радян. письменників : шарж] / Б. Фрідкін // Червон. перець. – 1929. – № 24. – С. 4.

Серед зображених письменників – М. Йогансен.

4 БІБЛІОГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ, В ЯКИХ ВІДОБРАЖЕНО ПУБЛІКАЦІЇ М. ЙОГАНСЕНА ТА ЛІТЕРАТУРА ПРО НЬОГО

1192. Бібліографія творів Майка Йогансена ; Бібліографія літератури про Майка Йогансена // Речник української культури. Майк Йогансен у спогадах, листах, матеріалах / [упоряд., передм. та прим. І. М. Лисенка]. – Київ, 2003. – С. 175–186.

1193. Йогансен Майк (Михайло) Гервасійович (1895–1937) : [бібліографія] // Книги і долі. Митці Розстріляного Відродження : біобібліогр. покажч. / Одес. держ. наук. б-ка ім. М. Горького. – Одеса, 2002. – С. 164–176.

1194. Йогансен Майк (Михайло) Гервасійович : [бібліографія] // Книги і долі. «Нікого час не перекреслив ...» (2000–2015 рр.) : бібліогр. покажч. / Одес. нац. наук. б-ка. – Одеса, 2018. – С. 134–142.

1195. Йогансен Майк Гервасійович // Українська поезія кінця XIX – середини XX ст. : бібліогр., антол. / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка Нац. акад. наук України; [уклад.] Ю. В. П'ядик ; [упоряд.: І. Г. П'ядик-Халявка, Н. Г. Дашкіна]. – Київ, 2012. – Т. 3 : З–Ко. – С. 285–303.

Бібліографія творів письменника і літератури про нього.

1196. Йогансен Михайло (Майк). 1895–1937 // Українські письменники : біобібліогр. слов. : у 5 т. / редкол.: О. І. Білецький (голова) [та ін.]. – Київ, 1965. – Т. 4 : Радянська література : А–К. – С. 598–600.

1197. Йогансен Михайло // Десять років української літератури (1917–1927) : у 3 т. / А. Лейтес, М. Яшек ; за заг. ред. С. Пилипенка ; Ін-т Т. Шевченка. – [Харків], 1928. – Т. 1 : Біобібліографічний. – С. 195–199 : фот.

Біографічна довідка і бібліографія.

1198. * Майк Гервасійович Йогансен : пам'ятка читачеві / Харків. обл. б-ка для дітей ; уклад. О. Самофал. – Харків : [б. в.], 1998. – 12 с. – (Харків. письменники – дітям).

1199. Повернуті імена : рек. бібліогр. покажч. : Вип. 2 / Держ. б-ка України ; [авт.-уклад.: Булгак О. В., Заваліна О. Л., Лиховид М. Б. та ін.]. – Київ : [б. в.], 1993. – 80 с.

С. 28–29: Основні видання творів М. Г. Йогансена ; Про життя і творчість М. Г. Йогансена.

1200. Український письменник М. Йогансен, 1895–1937 : бібліогр. покажчик / [склад. Т. В. Гологорська, В. О. Ярошик]. – Харків : ХДНБ, 1992. – 45 с. – (Повернені імена).

Допоміжні покажчики

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК ТВОРІВ

ПСЕВДОНІМИ ТА КРИПТОНІМИ М. ЙОГАНСЕНА[29] [30]

Вецеліус Віллі
Й.
Йог.
Крамар М.
М.
М. Й.
М. К.

[29] Дей, О. І. Словник українських псевдонімів та криптонімів (XVI–XX ст.). Київ, 1969. С. 474.

[30] Півторадні, В. До словника псевдонімів українських радянських письменників // Архіви України. 1966. № 5. С. 100–107.

Бібліографічне видання

Повернені імена
Випуск 22

Український письменник
Майк Йогансен
(1895–1937)

Біобібліографічний покажчик

2-ге видання, перероблене і доповнене

Редактор Є. О. Пахарук

Формат 60×84/16.   Ум. друк. арк. 7,73. Тираж   пр.
Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
пров. Короленка, 18, м. Харків, 61003